ΔΕΛΤΙΟ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Περιφέρεια Ηπείρου

(NUTS2 — EL64)

Περίοδος αναφοράς: Μάρτιος 2026 - Οκτώβριος 2024

Έργο: «Κέντρο Καινοτομίας για το Λιανικό Εμπόριο» (κωδικός ΟΠΣ 6002934)

Υποέργο 1: «Σύγχρονες Υπηρεσίες προς τις ΠΜΕ & ΜΜΕ του Εμπορίου»

Πακέτο εργασίας ΠΕ 1.3.2: Επικαιροποίηση δεδομένων της «Γεωβάσης»

Το παρόν δελτίο εκπονήθηκε στο πλαίσιο του υποέργου 1 «Σύγχρονες Υπηρεσίες προς τις ΠΜΕ & ΜΜΕ του Εμπορίου» της Πράξης: «Κέντρο Καινοτομίας για το Λιανικό Εμπόριο» (κωδικός ΟΠΣ 6002934), η οποία είναι ενταγμένη στο Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΚΤ+) και από εθνικούς πόρους.

Περιεχόμενα

Κεφάλαιο 1 — Με Μια Ματιά 4
1.1 Διοικητικό και Γεωγραφικό Πλαίσιο 4
1.2 Αναλογία Επιχειρήσεων ανά Κάτοικο 4
1.3 Εμπορικός Τομέας: Βασικά Μεγέθη 4
1.4 Δείκτες Δυναμικής Εμπορίου 5
1.5 Συντελεστές Χωροθέτησης (LQ) 6
1.6 Χωρική Κατανομή και Ανισοκατανομή 7
1.7 Δυναμική και Αναδυόμενες Ζώνες 9
1.8 Δείκτης Επιχειρηματικής Δυναμικής (RBDI) 11
Κεφάλαιο 2 — Γενική Εικόνα Επιχειρηματικότητας 13
2.1 Κατανομή σε Επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας 13
2.2 Ρυθμοί Ανάπτυξης ανά ΠΕ 14
2.3 Νομικές Μορφές 15
2.4 Κλαδική Σύνθεση 16
2.5 Χωρική Συγκέντρωση και Ανισότητες 18
Κεφάλαιο 3 — Χωρική Διάσταση Επιχειρηματικότητας 20
3.1 Επιχειρηματική Πυκνότητα ανά Δήμο 20
3.2 Κλαδική Σύνθεση ανά Δήμο 21
3.3 Τυπολογία Δήμων 24
3.4 Αναδυόμενες Εμπορικές Ζώνες 27
Κεφάλαιο 4 — Εμπορικός Τομέας Αναλυτικά 30
4.1 Γενικά Εμπορίου 30
4.1.1 Μέγεθος και Συμμετοχή 30
4.1.2 Δείκτες Δυναμικής 31
4.2 Ανάλυση Λιανικού Εμπορίου 32
4.2.1 Γενική Επισκόπηση Λιανικού Εμπορίου 32
4.2.2 Κατηγορίες ΣΤΑΚΟΔ Λιανικού Εμπορίου 33
4.2.3 Χωρική Κατανομή Λιανικού Εμπορίου 35
4.2.4 Εξειδίκευση και Ποικιλομορφία Λιανικού Εμπορίου 38
4.2.5 Χωρική Ανισότητα Λιανικού Εμπορίου — Gini / Theil / Hoover / CV 38
4.2.6 Shift-Share Ανάλυση Λιανικού Εμπορίου 40

4.2.7 Κρίσιμα Σημεία Λιανικού Εμπορίου 42
4.3 Ανάλυση Χονδρικού Εμπορίου 43
4.3.1 Γενική Επισκόπηση Χονδρικού Εμπορίου 43
4.3.2 Κατηγορίες ΣΤΑΚΟΔ Χονδρικού Εμπορίου 44
4.3.3 Χωρική Κατανομή Χονδρικού Εμπορίου 46
4.3.4 Εξειδίκευση και Ποικιλομορφία Χονδρικού Εμπορίου 48
4.3.5 Χωρική Ανισότητα Χονδρικού Εμπορίου — Gini / Theil / Hoover / CV 49
4.3.6 Shift-Share Ανάλυση Χονδρικού Εμπορίου 50
4.3.7 Κρίσιμα Σημεία Χονδρικού Εμπορίου 52
Κεφάλαιο 5 — Το Εμπόριο σε Αριθμούς: Συνθετική Ανάγνωση 54
5.1 Κυρίαρχοι Κλάδοι του Εμπορίου 54
5.2 Δυναμική και Μεταβολές 55
5.3 Σχέση με την Τοπική Οικονομία 58
5.4 Εμπορικές Ενότητες με Σημείο Αναφοράς 59
Κεφάλαιο 6 — Δείκτης Περιφερειακής Επιχειρηματικής Δυναμικής (RBDI) 61
6.1 Σύνθεση του Δείκτη 61
6.2 Κατάταξη Περιφερειών 62
6.3 Διαρθρωτική Ανάγνωση 63
Κεφάλαιο 7 — Σύνοψη 64
Μεθοδολογικές Επισημάνσεις 66
Α. Πηγή Δεδομένων και Κάλυψη 66
Β. Εκκαθάριση Μητρώου ΓΕΜΗ 66
Γ. Ομαδοποίηση Κατηγοριών ΣΤΑΚΟΔ 67
Δ. Δείκτες Ανισότητας 67
Ε. Ανάλυση Shift-Share 68
ΣΤ. RBDI 68
Ζ. Επιφυλάξεις Ερμηνείας 69

Κεφάλαιο 1 — Με Μια Ματιά

1.1 Διοικητικό και Γεωγραφικό Πλαίσιο

Η Περιφέρεια **Ηπείρου** (NUTS2: EL64) αριθμεί **319.991** μόνιμους κατοίκους σύμφωνα με την απογραφή ΕΛΣΤΑΤ 2021, πληθυσμός που αντιπροσωπεύει το **3,1%** του πληθυσμού της χώρας και την κατατάσσει στην **ένατη θέση πανελλαδικά**. Διοικητικά αποτελείται από **τέσσερις Περιφερειακές Ενότητες** (ΠΕ Άρτας, ΠΕ Θεσπρωτίας, ΠΕ Ιωαννίνων και ΠΕ Πρέβεζας), οι οποίες υποδιαιρούνται σε **18 Δήμους** και καλύπτουν γεωγραφική έκταση **9.203 τετραγωνικών χιλιομέτρων**. Η Περιφέρεια χαρακτηρίζεται από **έντονο ορεινό ανάγλυφο**, που διαμορφώνεται από την οροσειρά της **Πίνδου**, ενώ ταυτόχρονα διαθέτει **παράκτιο μέτωπο στο Ιόνιο** μέσω των ΠΕ Πρέβεζας και Θεσπρωτίας. **Η γεωγραφική της θέση** είναι **μεθοριακή**, με χερσαία σύνορα προς την **Αλβανία** δυτικά, ενώ ο διαμετακομιστικός λιμένας της **Ηγουμενίτσας** στην ΠΕ Θεσπρωτίας εξυπηρετεί εμπορικές ροές από και προς την Ιταλία.

1.2 Αναλογία Επιχειρήσεων ανά Κάτοικο

Τον Μάρτιο του 2026 καταγράφονται συνολικά **25.324** ενεργές επιχειρήσεις στην Περιφέρεια Ηπείρου, αριθμός που αντιστοιχεί σε **79,1** επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους, τιμή **αισθητά χαμηλότερη** από τον εθνικό μέσο όρο (**94,3** επιχ./1.000 κατ.). Η αναλογία αυτή τοποθετεί την Περιφέρεια στην **9η θέση πανελλαδικά** ως προς την επιχειρηματική πυκνότητα ανά κάτοικο, εικόνα συμβατή με τη γεωμορφολογία της Περιφέρειας και τη συγκέντρωση της οικονομικής δραστηριότητας στα **Ιωάννινα** και στους **παράκτιους Δήμους (Ηγουμενίτσας, Πάργας και Πρέβεζας)**.

Πίνακας 1.1 — Βασικοί Δείκτες Περιφέρειας

Δείκτης	EL64	Εθνικό	Σχόλιο
Ενεργές επιχειρήσεις (Nt)	25.324	988.153	Μερίδιο 2,6% επί εθνικού
Επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους	79,1	94,3	Κάτω από εθνικό μέσο
CSTB — Μερίδιο εμπορίου	23,01%	24,68%	Κάτω από εθνικό μέσο
CGR — Ρυθμός ανάπτυξης εμπορίου	7,27%	8,79%	Κοντά στον εθνικό μέσο
LQ Εμπορίου (σύνολο)	0,93	1,00	Οριακή υποεκπροσώπηση
LQ Λιανικού	1,01	1,00	Σχεδόν στον εθνικό μέσο
LQ Χονδρικού	0,79	1,00	Σαφής υποεκπροσώπηση
Συντελεστής Gini (επίπεδο Δήμων)	0,616	—	Έντονη συγκέντρωση (Ιωάννινα)
Δείκτης Theil intra-zone	86,4%	—	Ανισοκατανομή κυρίως εντός ΠΕ
RBDI — Δείκτης Περιφ. Επιχ. Δυναμικής	0,401	—	Μέτρια δυναμική (9η/13)

1.3 Εμπορικός Τομέας: Βασικά Μεγέθη

Ο εμπορικός τομέας της Περιφέρειας Ηπείρου αριθμεί 5.827 ενεργές επιχειρήσεις τον Μάρτιο του 2026, εκ των οποίων 4.191 δραστηριοποιούνται στο λιανικό εμπόριο και 1.636

στο χονδρικό [1] . Το εμπόριο αντιπροσωπεύει το 23,01% του συνόλου της επιχειρηματικότητας (Μερίδιο Εμπορίου στο Σύνολο — CSTB — Commerce Share on Total Business), ποσοστό ελαφρώς χαμηλότερο από τον εθνικό μέσο όρο (24,7%). Παράλληλα, ο Συντελεστής Χωροθέτησης (LQ — Location Quotient) Εμπορίου διαμορφώνεται σε 0,93, τιμή που υποδηλώνει συμμετοχή του εμπορικού τομέα κοντά στον εθνικό μέσο όρο, χωρίς ένδειξη ιδιαίτερης εξειδίκευσης ή υποεκπροσώπησης.

1.4 Δείκτες Δυναμικής Εμπορίου

Η δυναμική του εμπορικού τομέα την περίοδο Οκτώβριος 2024, Μάρτιος 2026 χαρακτηρίζεται από **ομαλή θετική ανάπτυξη χωρίς ακραίες μεταβολές**: ο **Ρυθμός Ανάπτυξης Εμπορίου** (**CGR** — Commerce Growth Rate) ανέρχεται σε **+7,27%**, τιμή **οριακά χαμηλότερη** από τον εθνικό μέσο όρο (**+8,79%**), με τους ρυθμούς ιδρύσεων και διαγραφών να κινούνται κοντά στα εθνικά πρότυπα.

Στις **νέες εγγραφές**, ο **Ρυθμός Ίδρυσης Εμπορικών Επιχειρήσεων** (**CBFR** — Commerce Business Formation Rate) διαμορφώνεται σε **57,13%**, **ελαφρώς χαμηλότερος** από τον εθνικό μέσο όρο (**58,7%**): σχεδόν **6 στις 10 νέες επιχειρήσεις** της περιόδου είναι εμπορικές, αναλογία **υπερδιπλάσια του βασικού μεριδίου** του κλάδου στη συνολική επιχειρηματικότητα (CSTB = 23,01%). Το μερίδιο των νέων εμπορικών εγγραφών κατανέμεται σε **42,0% λιανικό εμπόριο** (RBF) και **15,1% χονδρικό** (WBF), που εντός του εμπορικού τομέα μεταφράζονται σε **73,6% λιανικό** και **26,4% χονδρικό**, αναλογία ελαφρώς πιο ισόρροπη υπέρ του χονδρικού σε σύγκριση με το πανελλαδικό πρότυπο.

Στις **διαγραφές**, ο **Ρυθμός Παύσης Εμπορικών Επιχειρήσεων** (**CBCR** — Commerce Business Closure Rate) διαμορφώνεται σε **5,12%**[2] (λιανικό εμπόριο: **5,57%**, χονδρικό εμπόριο: **3,93%**), επίσης **ελαφρώς χαμηλότερος** από τον εθνικό μέσο όρο (**5,48%** συνολικά· **5,89%** λιανικό, **4,65%** χονδρικό). Η σχετικά χαμηλή τιμή υποδηλώνει ότι **η εκκαθάριση του Μητρώου ΓΕΜΗ, η οποία οδηγεί σε διοικητικές διαγραφές μη ενεργών επιχειρήσεων και ενδέχεται να διογκώνει τους ρυθμούς παύσης, εκδηλώθηκε πιο ήπια** στην Περιφέρεια Ηπείρου σε σύγκριση με τον εθνικό μέσο όρο (βλ. Μεθοδολογικές Σημειώσεις, ενότητα Β).

Η εικόνα συνολικά αποτυπώνει έναν εμπορικό τομέα **σε ισόρροπη φάση ανανέωσης**: οι ιδρύσεις και οι διαγραφές κινούνται σε επίπεδα **ανάλογα του εθνικού προτύπου**, ενώ η καθαρή προσθήκη επιχειρήσεων (+7,27% σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο

---

[1] Σύμβαση ταξινόμησης εμπορικών επιχειρήσεων: Ως εμπορικές νοούνται όσες έχουν κύριο ΚΑΔ ένα από τα 46.x.x (pure χονδρικό εμπόριο) ή 47.x.x (pure λιανικό εμπόριο), σύμφωνα με NACE Rev. 2 (ΣΤΑΚΟΔ 2008). Η κατηγορία 45.x.x (Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο Μηχανοκίνητων Οχημάτων) διατηρείται ξεχωριστά, συμβατή με master queries B10/B11 και cross-Π πρακτική. - Τέλος Κεφαλαίου 1 -

[2] Σταθμισμένος Μέσος Όρος CBCR: Πρόκειται για σταθμισμένο μέσο όρο των επιμέρους δεικτών λιανικού και χονδρικού εμπορίου, με στάθμιση βάσει των αντίστοιχων μεγεθών nt1 (Οκτώβριος 2024): CBCR = bt_total / nt1_total. Διαφέρει από τον αριθμητικό μέσο όρο των επιμέρους ποσοστών επειδή το λιανικό εμπόριο έχει σχεδόν διπλάσια βάση από το χονδρικό.

αναφοράς) δείχνει μια **σταθερά αναπτυσσόμενη εμπορική αγορά** χωρίς τις έντονες διαρθρωτικές πιέσεις που εντοπίζονται σε άλλες ηπειρωτικές Περιφέρειες της χώρας.

Γράφημα 1.1 — Βασικοί Δείκτες Εμπορίου: Ήπειρος vs Εθνικό

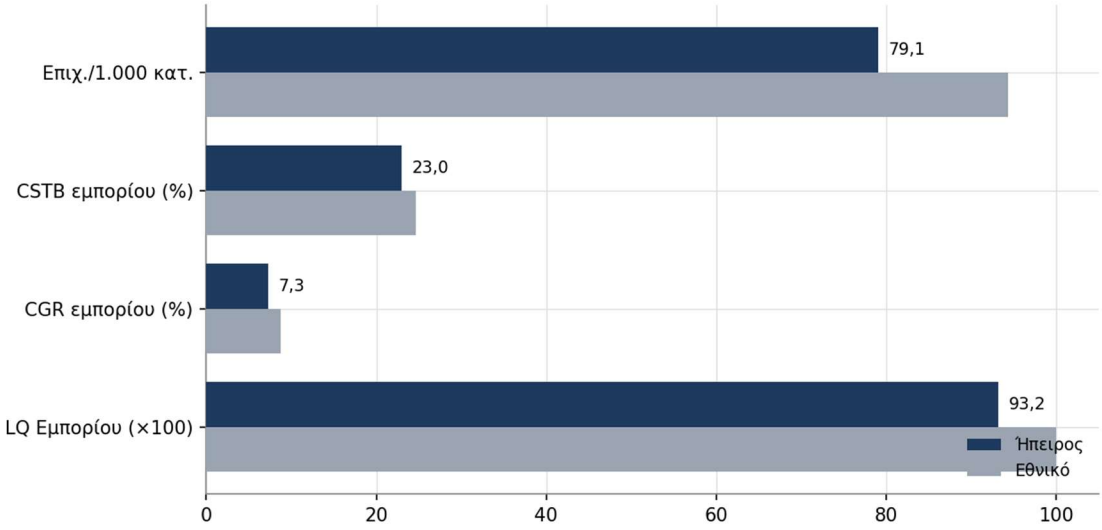

1.5 Συντελεστές Χωροθέτησης (LQ)

Από τις **20 ομαδοποιημένες κατηγορίες ΣΤΑΚΟΔ** του εμπορικού τομέα (11 λιανικού και 9 χονδρικού), **8 εμφανίζουν Συντελεστή Χωροθέτησης (LQ) πάνω από τον εθνικό μέσο όρο**, από τις οποίες οι 6 ανήκουν στο λιανικό εμπόριο και 2 στο χονδρικό. Στο **λιανικό εμπόριο**, οι κατηγορίες κινούνται γενικά **κοντά στον εθνικό μέσο όρο** των αντίστοιχων **Συντελεστών Χωροθέτησης (LQ)**, με κορυφαία τα **Καύσιμα & Μεταφορές** (**1,42**), εύρημα που ενδέχεται να συνδέεται αφενός με το **ψυχρό κλίμα** της Περιφέρειας και τις αυξημένες ανάγκες θέρμανσης, αφετέρου με τον **σημαντικό όγκο χερσαίων διελεύσεων** λόγω του ιδιαίτερου ρόλου του **λιμένα της Ηγουμενίτσας**. Ακολουθούν με ήπια υπερεκπροσώπηση ο **Οικιακός Εξοπλισμός, Δόμηση & Κήπος** (**1,12**), τα **Τρόφιμα, Ποτά & Καπνός** (**1,11**) και η **Υγεία & Ομορφιά** (**1,10**). Στον αντίποδα, υστερούν αισθητά το **Ηλεκτρονικό Εμπόριο** (**0,51**) και οι **Υπαίθριες Αγορές & Λοιπό Λιανικό Εμπόριο** (**0,48**), με την πρώτη κατηγορία να ενδέχεται να αντανακλά υστέρηση στην ψηφιοποίηση του εμπορίου.

Στο **χονδρικό εμπόριο**, η εικόνα υπερεκπροσώπησης είναι σαφώς πιο περιορισμένη: μόνο τα **Γεωργικά Προϊόντα & Ζωοτροφές** (**1,36**) και οριακά τα **Καύσιμα, Μέταλλα & Χημικά** (**1,02**) υπερβαίνουν τον εθνικό μέσο όρο. Οι υπόλοιπες κατηγορίες χονδρικού εμπορίου κινούνται κάτω από τον εθνικό μέσο όρο, με τις χαμηλότερες τιμές να καταγράφονται στην **Ένδυση, Υπόδηση & Κλωστοϋφαντουργία** (**0,34**) και τα **Κοσμήματα & Ωρολόγια** (**0,36**), εικόνα που πιθανώς να υποδηλώνει την **εφοδιαστική εξάρτηση** της Περιφέρειας από εξωπεριφερειακά κέντρα διανομής.

Πίνακας 1.2 — Σύνοψη LQ Εμπορικού Τομέα & Κατηγοριών

Κατηγορία	LQ	Παρατήρηση
Εμπορικός τομέας (σύνολο)	0,93	Οριακή υποεκπροσώπηση
Λιανικό εμπόριο	1,01	Σχεδόν ταυτόσημο με τον εθνικό μέσο όρο
Χονδρικό εμπόριο	0,79	Σαφής υποεκπροσώπηση
Καύσιμα & Μεταφορές (RET_FUEL)	1,42	Υψηλότερη τιμή στις κατηγορίες λιανικού εμπορίου
Υπαίθριες Αγορές & Λοιπό Λιανικό (RET_OTHER)	0,48	Χαμηλότερη τιμή στις κατηγορίες λιανικού εμπορίου
Γεωργικά Προϊόντα & Ζωοτροφές (WHO_AGRI)	1,36	Υψηλότερη τιμή στις κατηγορίες χονδρικού εμπορίου
Ένδυση, Υπόδηση & Κλωστοϋφαντουργία (WHO_FASHION)	0,34	Χαμηλότερη τιμή στις κατηγορίες χονδρικού εμπορίου

Πίνακας 1.2 — Σύνοψη LQ Εμπορικού Τομέα & Κατηγοριών

1.6 Χωρική Κατανομή και Ανισοκατανομή

Η χωρική κατανομή της επιχειρηματικότητας στην Περιφέρεια εμφανίζει ένα **έντονο μονοπολικό πρότυπο** οργανωμένο γύρω από τον **Δήμο Ιωαννιτών**, ο οποίος συγκεντρώνει **8.804** ενεργές επιχειρήσεις (**34,8%** του συνόλου της Περιφέρειας), πάνω από το ένα τρίτο της συνολικής επιχειρηματικότητας. Ακολουθούν με σημαντική απόσταση οι έδρες των τριών υπόλοιπων ΠΕ: **Δήμος Αρταίων** (3.414 επιχ., **13,5%**), **Δήμος Ηγουμενίτσας** (3.128, **12,4%**) και **Δήμος Πρέβεζας** (2.756, **10,9%**). Αθροιστικά οι τέσσερις **έδρες των ΠΕ** συγκεντρώνουν **71,5%** της συνολικής επιχειρηματικότητας, ενώ η εναπομένουσα δραστηριότητα (**28,5%**) κατανέμεται στους υπόλοιπους **14 Δήμους** της Περιφέρειας.

Σε επίπεδο δεικτών ανισοκατανομής, ο **Συντελεστής Gini** (**G** — Gini Index)[3] διαμορφώνεται σε **0,616** σε επίπεδο Δήμων, τιμή που υποδηλώνει **έντονη συγκέντρωση** της επιχειρηματικότητας. Παρά την υψηλή αυτή τιμή, ο **Δείκτης Hoover** (**H** — Hoover Index)[4] διαμορφώνεται σε **0,094**, ιδιαίτερα χαμηλή τιμή που υποδηλώνει ότι η κατανομή της επιχειρηματικότητας **ακολουθεί στενά την κατανομή του πληθυσμού**, με άλλα λόγια, ο Δήμος Ιωαννιτών συγκεντρώνει το ένα τρίτο της επιχειρηματικότητας επειδή φιλοξενεί αντίστοιχα και το ένα τρίτο του πληθυσμού της Περιφέρειας. Ο **Σταθμισμένος**

[3] Ο Συντελεστής Gini είναι ένας καθιερωμένος δείκτης ανισοκατανομής, που αναπτύχθηκε από τον Ιταλό στατιστικό Corrado Gini (1912) και χρησιμοποιείται διεθνώς για τη μέτρηση ανισοτήτων. Λαμβάνει τιμές στο διάστημα [0, 1], όπου 0 σημαίνει τέλεια ισοκατανομή και 1 πλήρη συγκέντρωση. Τιμές κάτω του 0,30 θεωρούνται χαμηλή ανισοκατανομή, 0,30–0,50 μέτρια, και άνω του 0,50 σημαντική.

[4] Ο Δείκτης Hoover αποτυπώνει το ποσοστό μιας κατανομής (πχ της επιχειρηματικότητας) που θα έπρεπε να ανακατανεμηθεί ώστε να ευθυγραμμιστεί με μια άλλη κατανομή αναφοράς (πχ του πληθυσμού). Λαμβάνει τιμές στο διάστημα [0, 1]· τιμές κοντά στο μηδέν υποδηλώνουν στενή ευθυγράμμιση μεταξύ των δύο κατανομών.

Συντελεστής Μεταβλητότητας (**Weighted CV**)[5] διαμορφώνεται σε **0,294**, σε σχετικά χαμηλά επίπεδα. Σε επίπεδο επιμέρους κλάδων εμπορίου, ο Συντελεστής Gini εμφανίζει **σημαντικά υψηλότερες τιμές**: **0,716** για το λιανικό εμπόριο (η υψηλότερη τιμή και των τριών διαστάσεων) και **0,622** για το χονδρικό εμπόριο, εύρημα που αντανακλά την έντονη συγκέντρωση των εμπορικών δραστηριοτήτων στον Δήμο Ιωαννιτών, ο οποίος συγκεντρώνει **35,9%** του λιανικού και **36,2%** του χονδρικού εμπορίου της Περιφέρειας.

Η αποάθροιση του **Δείκτη Theil**[6] αναδεικνύει ότι η ολική ανισοκατανομή (**Theil = 0,808**) προέρχεται κυρίως από την **εντός των ΠΕ** ανισότητα (**86,4%**), με μόνο **13,6%** να αποδίδεται στις διαφορές μεταξύ των τεσσάρων ΠΕ. Δηλαδή οι σημαντικότερες ανισορροπίες εντοπίζονται **εντός κάθε ΠΕ**, μεταξύ της πρωτεύουσάς της και των μικρότερων ορεινών Δήμων, παρά μεταξύ των τεσσάρων ΠΕ μεταξύ τους. Η αποάθροιση εμφανίζει συνεπή εικόνα και στους επιμέρους κλάδους: για το **λιανικό εμπόριο** (Theil = **1,192**), η intra-zone συνιστώσα ανέρχεται σε **83,2%** και η inter-zone σε **16,8%**· για το **χονδρικό εμπόριο** (Theil = **0,855**), **83,1%** intra-zone και **16,9%** inter-zone, με συνεπή κυριαρχία της εντός-ΠΕ ανισότητας και στα τρία επίπεδα ανάλυσης, εύρημα που υπογραμμίζει τον κυρίαρχο ρόλο του **Δήμου Ιωαννιτών** εντός της ΠΕ Ιωαννίνων. Πρόκειται για **χαρακτηριστικό πρότυπο Περιφέρειας με εσωτερικά ετερογενείς ΠΕ**, όπου η αστική συγκέντρωση στα **Ιωάννινα** και στα τρία δευτερεύοντα κέντρα συνυπάρχει με ορεινούς Δήμους χαμηλής επιχειρηματικής βάσης.

[5] Ο Σταθμισμένος Συντελεστής Μεταβλητότητας (Weighted CV) μετρά τη σχετική διασπορά μιας κατανομής γύρω από τον σταθμισμένο μέσο όρο της. Είναι ευαίσθητος σε ακραίες τιμές και χρησιμοποιείται συμπληρωματικά προς τους Συντελεστές Gini και Hoover για να αναδείξει την παρουσία ακραίων τιμών στην κατανομή.

[6] Ο Δείκτης Theil ανήκει στην οικογένεια των δεικτών εντροπίας ανισοκατανομής. Σε αντίθεση με τον Συντελεστή Gini, μπορεί να αποαθροιστεί σε δύο συνιστώσες: τη μεταξύ-ομάδων (between - εδώ μεταξύ ΠΕ) και την εντός-ομάδων (within - εδώ εντός κάθε ΠΕ μεταξύ Δήμων). Το άθροισμα ισούται με την ολική τιμή Theil.

Γράφημα 1.2 — Κατανομή Επιχειρήσεων ανά Δήμο

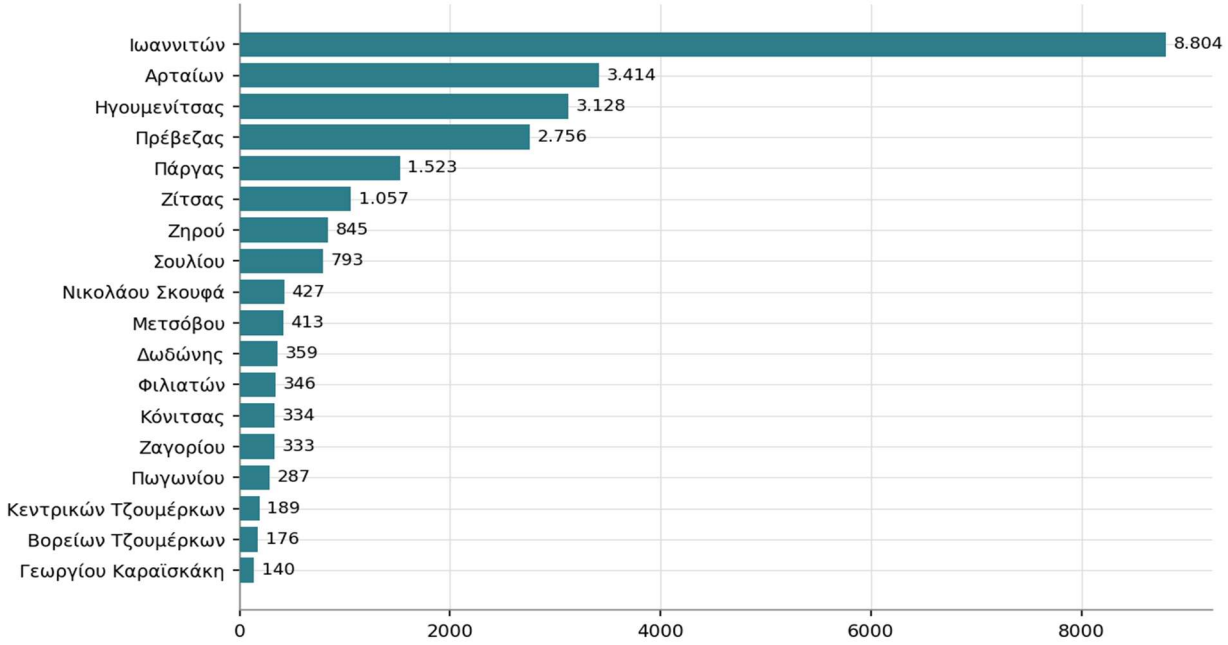

Πίνακας 1.3 — Δείκτες Ανισοκατανομής Εμπορίου ανά Επίπεδο

Δείκτης	Σύνολο	Λιανικό	Χονδρικό
Gini (επίπεδο Δήμων)	0,616	0,716	0,622
Gini (επίπεδο ΠΕ)	0,233	0,337	0,281
Hoover (Δήμοι)	0,094	0,166	0,105
Hoover (ΠΕ)	0,072	0,045	0,015
Weighted CV (Δήμοι)	0,294	0,394	0,303
Theil Total	0,808	1,192	0,855
Theil intra-zone (%)	86,4%	83,2%	83,1%
Theil inter-zone (%)	13,6%	16,8%	16,9%

Πίνακας 1.3 — Δείκτες Ανισοκατανομής Εμπορίου

1.7 Δυναμική και Αναδυόμενες Ζώνες

Σε επίπεδο επιμέρους Δήμων, η αναπτυξιακή εικόνα του εμπορικού τομέα (**Ρυθμός Ανάπτυξης Εμπορίου — CGR**) που καταγράφεται, **εμφανίζει συγκεντρώσεις κυρίως στις τέσσερις έδρες των ΠΕ**, με τον **Δήμο Ιωαννιτών** να ξεχωρίζει σαφώς ως **πρωτεύων αναπτυξιακός πόλος**: καταγράφει τον υψηλότερο ρυθμό (**+10,7%**, 2.098 εμπ. επιχ.) και συνδυάζει τη μεγαλύτερη εμπορική συγκέντρωση της Περιφέρειας με την υψηλότερη δυναμική. Ακολουθεί ο **Δήμος Αρταίων** με αντίστοιχη δυναμική (**+8,5%**, 991 επιχ.), ενώ ο **Δήμος Πρέβεζας** (**+4,9%**, 626 επιχ.) και ο **Δήμος Ηγουμενίτσας** (**+1,3%**, 636 επιχ.) εμφανίζουν πιο συγκρατημένη ανάπτυξη.

Σε δεύτερο επίπεδο, αρκετοί μικρότεροι Δήμοι του ορεινού άξονα της Περιφέρειας εμφανίζουν αξιοσημείωτους ρυθμούς ανάπτυξης, οι οποίοι ωστόσο προκύπτουν από

μικρή απόλυτη βάση και χρήζουν διαχρονικής παρακολούθησης σε επόμενες περιόδους αναφοράς, **καθώς λίγες ιδρύσεις ή διαγραφές μπορούν να μεταβάλουν αισθητά τους ρυθμούς σε Δήμους μικρής εμπορικής κλίμακας**: **Δήμος Μετσόβου** (**+17,4%**, 81 επιχ.), **Δήμος Πωγωνίου** (**+10,3%**, 64 επιχ.), **Δήμος Ζίτσας** (**+9,2%**, 225 επιχ.) και **Δήμος Κονίτσας** (**+8,8%**, 62 επιχ.).

Στον αντίποδα, μόνο **δύο Δήμοι** της Περιφέρειας καταγράφουν οριακά αρνητικό **Ρυθμό Ανάπτυξης Εμπορίου (CGR)**, ο **Δήμος Γεωργίου Καραϊσκάκη** (**−2,4%**, 40 επιχ.) και ο **Δήμος Φιλιατών** (**−1,8%**, 55 επιχ.), και οι δύο σε μικρή απόλυτη βάση. Η εικόνα **θα πρέπει επιπλέον να σταθμιστεί** υπό το πρίσμα της εκκαθάρισης του Μητρώου ΓΕΜΗ εντός της περιόδου αναφοράς, η οποία ενδέχεται να έχει συμπιέσει ελαφρώς τους δείκτες ανάπτυξης μέσω αυξημένων διοικητικών διαγραφών (βλ. Μεθοδολογικές Σημειώσεις, ενότητα Β). Παρά τη συγκεκριμένη επιφύλαξη, η συνολική εικόνα της Περιφέρειας αποτυπώνει **ευρεία θετική δυναμική**, με ενεργοποίηση τόσο των αστικών κέντρων όσο και αρκετών μικρότερων Δήμων του εσωτερικού.

Γράφημα 1.3 — Ρυθμοί Ανάπτυξης Εμπορίου (CGR) ανά Δήμο

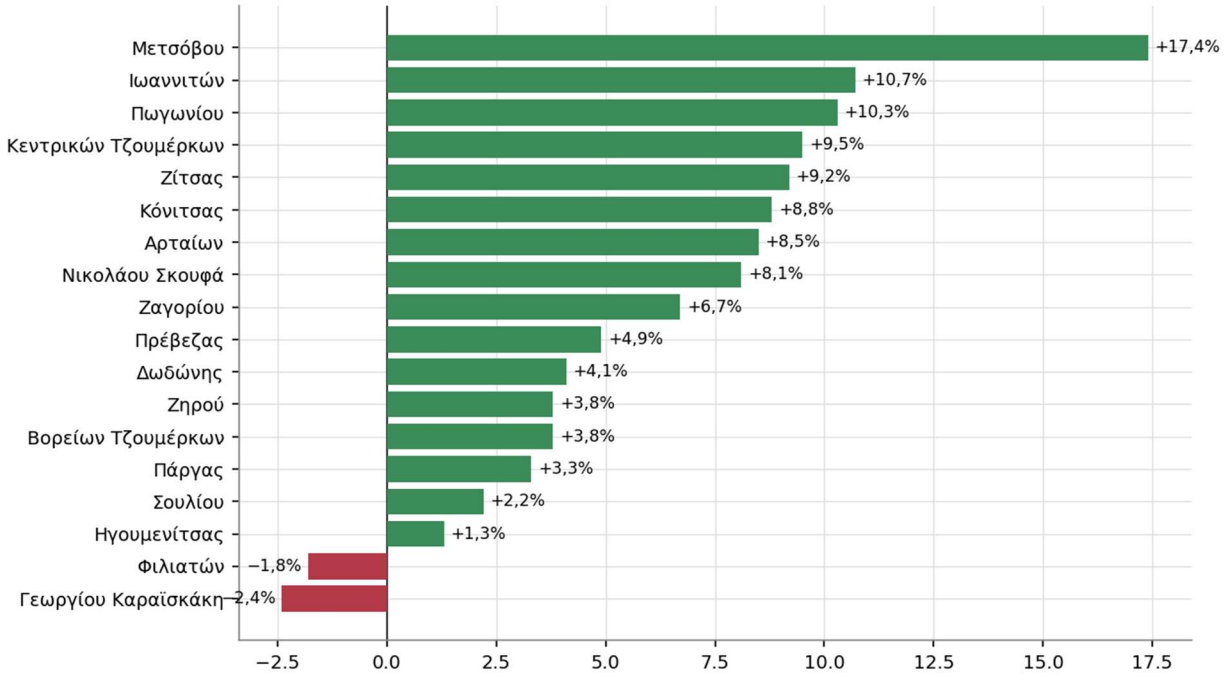

Πίνακας 1.4 — Ρυθμοί Ανάπτυξης Εμπορίου ανά Δήμο

Δήμος	ΠΕ	Nt λιαν.	CGR λιαν.	Nt χονδ.	CGR χονδ.
Δήμος Ιωαννιτών	Ιωαννίνων	1.505	+10,7%	593	+10,4%
Δήμος Αρταίων	Άρτας	732	+8,4%	259	+8,8%
Δήμος Ηγουμενίτσας	Θεσπρωτίας	459	−0,7%	177	+6,6%
Δήμος Πρέβεζας	Πρέβεζας	445	+4,2%	181	+6,5%
Δήμος Πάργας	Πρέβεζας	227	+2,2%	56	+7,7%
Δήμος Ζίτσας	Ιωαννίνων	113	+10,8%	112	+7,7%

Δήμος	ΠΕ	Nt λιαν.	CGR λιαν.	Nt χονδ.	CGR χονδ.
Δήμος Ζηρού	Πρέβεζας	158	+2,6%	61	+7,0%
Δήμος Σουλίου	Θεσπρωτίας	138	+0,0%	46	+9,5%
Δήμος Νικολάου Σκουφά	Άρτας	74	+4,2%	33	+17,9%
Δήμος Μετσόβου	Ιωαννίνων	58	+16,0%	23	+21,1%
Δήμος Πωγωνίου	Ιωαννίνων	49	+11,4%	15	+7,1%
Δήμος Κόνιτσας	Ιωαννίνων	49	+8,9%	13	+8,3%
Δήμος Φιλιατών	Θεσπρωτίας	45	−2,2%	10	+0,0%
Δήμος Δωδώνης	Ιωαννίνων	28	+3,7%	23	+4,5%
Δήμος Κεντρικών Τζουμέρκων	Άρτας	38	+5,6%	8	+33,3%
Δήμος Γεωργίου Καραϊσκάκη	Άρτας	28	−3,5%	12	+0,0%
Δήμος Ζαγορίου	Ιωαννίνων	22	+4,8%	10	+11,1%
Δήμος Βορείων Τζουμέρκων	Ιωαννίνων	23	+4,5%	4	+0,0%

1.8 Δείκτης Επιχειρηματικής Δυναμικής (RBDI)

Ο σύνθετος δείκτης Δυναμικής Περιφερειακής Επιχειρηματικότητας (**RBDI** — Regional Business Dynamism Index) αποτιμά την επιχειρηματική δυναμική της Περιφέρειας με βάση τέσσερις συνιστώσες: τον **Ρυθμό Ίδρυσης Εμπορικών Επιχειρήσεων** (**CBFR**), τον **Δείκτη Διατήρησης** (**Retention Rate**), τον **Συντελεστή Χωροθέτησης Εμπορίου** (**LQ**) και τον **Δείκτη Εντροπίας Shannon** (**H**)[7]. Για την Περιφέρεια Ηπείρου, ο **RBDI** διαμορφώνεται σε **0,401**, τιμή που τοποθετεί την Περιφέρεια στην **9η θέση πανελλαδικά** μεταξύ των 13 Περιφερειών της χώρας. Η τιμή αυτή εντάσσει την Περιφέρεια στην κατηγορία **«Μέτρια Επιχειρηματική Δυναμική»** (ζώνη 0,40–0,59).

Η εικόνα των τεσσάρων συνιστωσών διαμορφώνεται **κοντά στον εθνικό μέσο όρο**, με την **εξειδίκευση στον εμπορικό τομέα** να αναδεικνύεται ως το βασικό σημείο όπου η Περιφέρεια υπολείπεται οριακά: ο **Συντελεστής Χωροθέτησης Εμπορίου (LQ)** διαμορφώνεται σε **0,93** (10η/13) και ο **Ρυθμός Ίδρυσης Εμπορικών Επιχειρήσεων (CBFR)** σε **0,571** (9η/13). Αξιοσημείωτη είναι η σχετικά υψηλή **Εντροπία Shannon (H)** σε **3,29** (4η/13), εύρημα που αντανακλά αξιοσημείωτη κλαδική ποικιλομορφία και την παρουσία τόσο **πρωτογενών δραστηριοτήτων** (γεωργία, κτηνοτροφία) όσο και **δευτερογενών** (υδροηλεκτρική ενέργεια, κατασκευές, μεταποίηση), παράλληλα με τις **υπηρεσίες** (εμπόριο, χρηματοπιστωτικές, επαγγελματικές δραστηριότητες) που συγκεντρώνονται στο αστικό κέντρο των **Ιωαννίνων**. Ο **Δείκτης Διατήρησης (Retention Rate)** σε **0,961** (7η/13) κινείται κοντά στον εθνικό μέσο όρο.

Συγκριτικά με την **όμορη και με σημαντικές ομοιότητες** ως προς τη μορφολογία **Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας** (11η/13, RBDI = **0,327**), η Ήπειρος εμφανίζει σχεδόν

[7] Ο Δείκτης Εντροπίας Shannon (H - Shannon Entropy Index) μετρά την κλαδική ποικιλομορφία της τοπικής οικονομίας. Υπολογίζεται με τη φόρμουλα $H = -\Sigma(p_i \times \ln(p_i))$, όπου p_i είναι το μερίδιο των επιχειρήσεων του διψήφιου ΚΑΔ i επί του συνόλου. Λαμβάνει τιμές από 0 (μονοκαλλιέργεια) έως ln(N). Υψηλότερη τιμή σημαίνει μεγαλύτερη κλαδική ποικιλία.

ταυτόσημη **εμπορική εξειδίκευση** (Συντελεστής Χωροθέτησης **0,93** έναντι 0,96) και αντίστοιχο **Ρυθμό Ίδρυσης Εμπορικών Επιχειρήσεων (CBFR)** (**0,571** έναντι 0,577), αλλά **σαφώς υψηλότερο Δείκτη Διατήρησης (Retention Rate)** (**0,961** έναντι 0,919 — η χαμηλότερη πανελλαδικά). Η διαφορά αυτή εξηγεί κυρίως την υψηλότερη κατάταξη της Ηπείρου στον RBDI και υποδεικνύει μια **εμπορική βάση πιο ανθεκτική** σε σύγκριση με τη γειτονική ηπειρωτική Περιφέρεια, εύρημα που ενδέχεται να συνδέεται με την **απουσία ιδιαίτερων διαρθρωτικών πιέσεων** (όπως αυτές που σχετίζονται με την απολιγνιτοποίηση στη Δυτική Μακεδονία) και με τη **σταθεροποιητική παρουσία των Ιωαννίνων** ως κύριου αστικού κέντρου της βορειοδυτικής Ελλάδας. Η αναλυτική ερμηνεία του **RBDI** και η συγκριτική τοποθέτηση της Περιφέρειας παρουσιάζονται στο **Κεφάλαιο 6** (βλ. Πίνακα 6.1).

Κεφάλαιο 2 — Γενική Εικόνα Επιχειρηματικότητας

2.1 Κατανομή σε Επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας

Η Περιφέρεια Ηπείρου οργανώνεται διοικητικά σε τέσσερις Περιφερειακές Ενότητες (ΠΕ), καθεμία από τις οποίες παρουσιάζει διακριτά χαρακτηριστικά πληθυσμού, έκτασης και επιχειρηματικής δραστηριότητας. Η Περιφέρεια χαρακτηρίζεται από έντονο ορεινό ανάγλυφο διαμορφωμένο από την οροσειρά της Πίνδου, παράκτιο μέτωπο στο Ιόνιο και μεθοριακή θέση προς την Αλβανία. Σε απόλυτο μέγεθος, η ΠΕ Ιωαννίνων συγκεντρώνει το μεγαλύτερο μερίδιο επιχειρηματικότητας με **11.763** ενεργές επιχειρήσεις (**46,5%** του συνόλου) και **160.773** κατοίκους (**50,2%** του πληθυσμού). Ακολουθούν, με σαφώς μικρότερα μεγέθη, η ΠΕ Πρέβεζας με **54.682** κατοίκους (**17,1%**) και **5.124** επιχειρήσεις (**20,2%**), η ΠΕ Θεσπρωτίας με **40.804** κατοίκους (**12,8%**) και **4.267** επιχειρήσεις (**16,8%**) και η ΠΕ Άρτας με **63.732** κατοίκους (**19,9%**) και **4.170** επιχειρήσεις (**16,5%**).

Η αναλογία επιχειρήσεων ανά 1.000 κατοίκους εμφανίζει σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των τεσσάρων ΠΕ. Την υψηλότερη αναλογία καταγράφει η ΠΕ Θεσπρωτίας με 104,6 επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους, σαφώς πάνω από τον περιφερειακό μέσο όρο (79,1). Η τιμή αυτή συνδέεται με τη λειτουργία του Δήμου Ηγουμενίτσας ως διαμετακομιστικού κόμβου από και προς την Ιταλία. Ακολουθούν η ΠΕ Πρέβεζας με 93,7 και η ΠΕ Ιωαννίνων με 73,2 επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους, ενώ τη χαμηλότερη αναλογία καταγράφει η ΠΕ Άρτας (65,4). Όλες οι αναλογίες υπολείπονται του εθνικού μέσου όρου (94,3 επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους), εικόνα που αποτελεί σημαντική ένδειξη της χαμηλής πληθυσμιακής πυκνότητας της Περιφέρειας και της συγκέντρωσης της οικονομικής δραστηριότητας σε λίγους αστικούς πόλους.

Γράφημα 2.1 — Αναλογία Επιχειρήσεων ανά 1.000 κατοίκους ανά ΠΕ

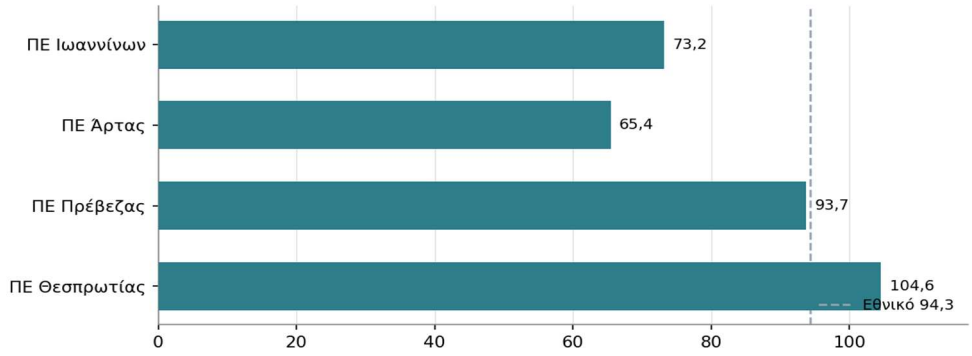

Πίνακας 2.1 — Κατανομή Πληθυσμού & Επιχειρήσεων ανά ΠΕ

Περιφερειακή Ενότητα	Πληθυσμός 2021	% Πληθ.	Επιχειρήσεις (Nt)	Επιχ./1.000 κατ.
ΠΕ Ιωαννίνων	160.773	50,2%	11.763	73,2
ΠΕ Πρέβεζας	54.682	17,1%	5.124	93,7
ΠΕ Θεσπρωτίας	40.804	12,8%	4.267	104,6
ΠΕ Άρτας	63.732	19,9%	4.170	65,4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ (Σύνολο)	319.991	100,0%	25.324	79,1

2.2 Ρυθμοί Ανάπτυξης ανά ΠΕ

Η αναπτυξιακή δυναμική του εμπορικού τομέα την περίοδο Οκτωβρίου 2024 έως Μαρτίου 2026 διαφοροποιείται μεταξύ των τεσσάρων ΠΕ της Περιφέρειας. Η ΠΕ Ιωαννίνων εμφανίζει τους υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης στο λιανικό εμπόριο (CGR Λιανικού = **+10,60%**, CGR Χονδρικού = **+9,99%**). Η ΠΕ Άρτας καταγράφει CGR Λιανικού = **+7,52%** και CGR Χονδρικού = **+9,86%**. Η ΠΕ Πρέβεζας καταγράφει CGR Λιανικού = **+3,36%** και CGR Χονδρικού = **+6,81%**. Στον αντίποδα, αρνητικό ρυθμό στο λιανικό εμπόριο καταγράφει η ΠΕ Θεσπρωτίας (CGR Λιανικού = **−0,62%**, CGR Χονδρικού = **+6,88%**). Η συνολική εικόνα της Περιφέρειας κινείται σε θετικό πρόσημο και στις τέσσερις ΠΕ, χωρίς ακραίες αρνητικές μεταβολές.

Σημειώνεται ότι κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς (Οκτώβριος 2024 έως Μάρτιος 2026) πραγματοποιήθηκε εκκαθάριση στο μητρώο του ΓΕΜΗ, η οποία οδήγησε στην πανελλαδική διαγραφή **65.334** ανενεργών εγγραφών, κυρίως αδρανοποιημένων ατομικών επιχειρήσεων. Η εκκαθάριση επηρεάζει τους ρυθμούς ανάπτυξης τόσο του συνόλου της επιχειρηματικότητας όσο και του εμπορίου, καθώς οι διαγραφές ανενεργών εγγραφών ενσωματώνονται στον υπολογισμό του δείκτη ως πραγματικές παύσεις της περιόδου αναφοράς. Συνεπώς οι ρυθμοί CGR που παρουσιάζονται στο παρόν δελτίο ενδέχεται να υποεκτιμούν την πραγματική εμπορική δυναμική της Περιφέρειας, εύρημα που χρήζει διαχρονικής παρακολούθησης σε μελλοντικά δελτία αναφοράς, όταν και θα έχει εξομαλυνθεί η επίδραση της εκκαθάρισης του μητρώου.

Γράφημα 2.2 — Ρυθμοί Ανάπτυξης Εμπορίου ανά ΠΕ

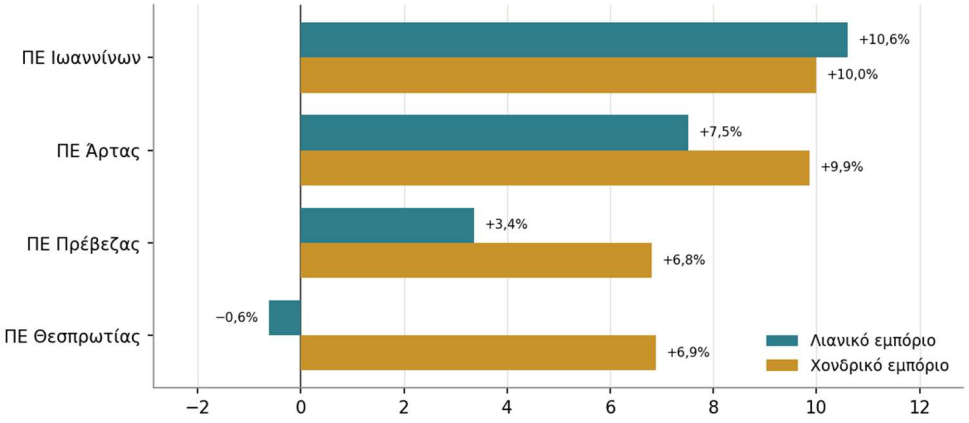

Πίνακας 2.2 — Ρυθμοί Ανάπτυξης Εμπορίου ανά ΠΕ (Οκτ. 2024 → Μάρ. 2026)

Περιφερειακή Ενότητα	CGR Λιανικού Εμπορίου	CGR Χονδρικού Εμπορίου
ΠΕ Ιωαννίνων	+10,60%	+9,99%
ΠΕ Άρτας	+7,52%	+9,86%
ΠΕ Πρέβεζας	+3,36%	+6,81%
ΠΕ Θεσπρωτίας	−0,62%	+6,88%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ (μ.ό.)	+6,64%	+8,92%

2.3 Νομικές Μορφές

Η ανάλυση των νομικών μορφών αναδεικνύει τα βασικά δομικά χαρακτηριστικά του επιχειρηματικού ιστού της Περιφέρειας. Οι Ατομικές Επιχειρήσεις συγκεντρώνουν **16.313** εγγραφές (**64,43%** του συνόλου), ποσοστό σημαντικά υψηλότερο από τον εθνικό μέσο όρο (**60,48%**) κατά 3,95 ποσοστιαίες μονάδες. Ακολουθούν οι Ομόρρυθμες Εταιρείες (ΟΕ) με **3.298** εγγραφές (**13,03%**) και οι Ιδιωτικές Κεφαλαιουχικές Εταιρείες (ΙΚΕ) με **2.027** εγγραφές (**8,01%**). Οι υπόλοιπες νομικές μορφές κατανέμονται ως εξής: Ετερόρρυθμες Εταιρείες (ΕΕ) **1.864** (**7,36%**), Ανώνυμες Εταιρείες (ΑΕ) **1.260** (**4,98%**), Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης (ΕΠΕ) 281 (**1,11%**) και λοιπές νομικές μορφές 277 (**1,09%**).

Η συγκριτική εικόνα έναντι των εθνικών μεριδίων αναδεικνύει την ατομική φύση της επιχειρηματικότητας που αναπτύσσεται στην Περιφέρεια. Η υπερεκπροσώπηση των Ατομικών Επιχειρήσεων (**+3,95%** έναντι του εθνικού μέσου) αντισταθμίζεται από χαμηλότερα μερίδια στις κεφαλαιουχικές μορφές (ΙΚΕ **−3,50%**, ΑΕ **−0,77%**, ΕΠΕ **−1,40%**) και στις Ετερόρρυθμες Εταιρείες (**−1,36%**). Η ταυτόχρονη υπερεκπροσώπηση των Ατομικών Επιχειρήσεων και η υστέρηση των κεφαλαιουχικών σχημάτων αποτελεί σημαντική ένδειξη μιας τοπικής αγοράς όπου η μετάβαση σε εκσυγχρονισμένα εταιρικά σχήματα προχωρά πιο αργά από τον εθνικό μέσο όρο.

Γράφημα 2.3 — Κατανομή Νομικών Μορφών: Ήπειρος vs Εθνικό

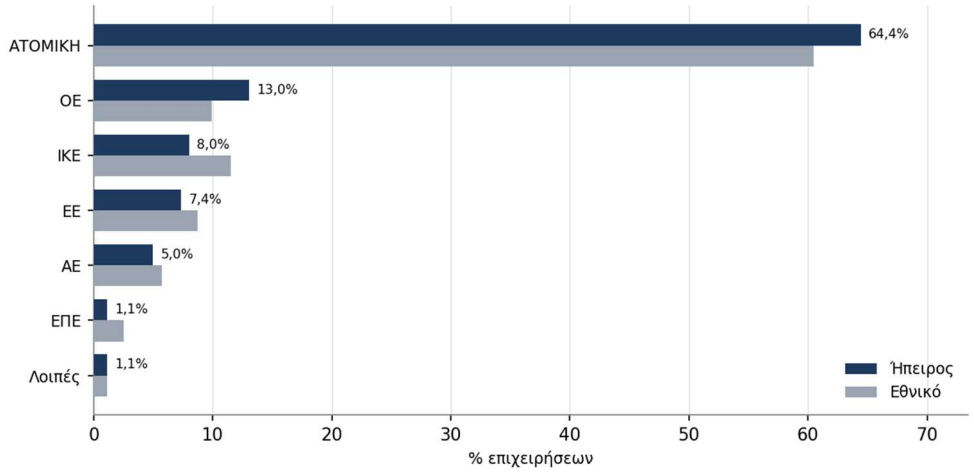

Πίνακας 2.3 — Νομικές Μορφές Περιφέρειας Ήπειρος

Νομική Μορφή	EL64 (Nt)	EL64 (%)	Εθνικό (%)	Διαφορά (μ.μ.)
ΑΤΟΜΙΚΗ	16.313	64,43%	60,48%	+3,95
ΟΕ	3.298	13,03%	9,91%	+3,11
ΙΚΕ	2.027	8,01%	11,50%	−3,50
ΕΕ	1.864	7,36%	8,72%	−1,36
ΑΕ	1.260	4,98%	5,75%	−0,77
ΕΠΕ	281	1,11%	2,51%	−1,40
Λοιπές	277	1,09%	1,13%	−0,04
ΣΥΝΟΛΟ	25.320	100,0%	100,0%	—

2.4 Κλαδική Σύνθεση

Η κλαδική σύνθεση της επιχειρηματικότητας στην Περιφέρεια αναδεικνύει τον τομέα Ζ (Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο) ως τον κυρίαρχο, με **6.930** επιχειρήσεις (**26,79%** του συνόλου). Ακολουθούν ο τομέας Θ (Παροχή Καταλυμάτων & Εστίαση) με **4.983** επιχειρήσεις (**19,26%**), ο τομέας ΣΤ (Κατασκευές) με **3.042** επιχειρήσεις (**11,76%**), ο τομέας Γ (Μεταποίηση) με **1.970** επιχειρήσεις (**7,62%**), ο τομέας Η (Μεταφορά & Αποθήκευση) με **1.356** επιχειρήσεις (**5,24%**) και ο τομέας Μ (Επαγγελματικές, Επιστημονικές & Τεχνικές) με **1.297** επιχειρήσεις (**5,01%**). Συμπληρωματικά εμφανίζονται ο τομέας Σ (Άλλες Δραστηριότητες Παροχής Υπηρεσιών) με **1.092** επιχειρήσεις (**4,22%**) και ο τομέας Δ (Παροχή Ηλεκτρικής Ενέργειας & Φυσικού Αερίου) με 981 επιχειρήσεις (**3,79%**).

Η σύγκριση με τα εθνικά κλαδικά μερίδια αποτυπώνει υπερεκπροσώπηση σε 8 τομείς. Η υψηλότερη υπερεκπροσώπηση μεταξύ των τομέων με σημαντική απόλυτη βάση καταγράφεται στον τομέα Α (Γεωργία, Δασοκομία & Αλιεία) με Συντελεστή Χωροθέτησης (LQ — Location Quotient) = 1,98, εύρημα που αντανακλά τη σημασία της κτηνοτροφίας για τα ορεινότερα τμήματα της Περιφέρειας και της αγροτικής παραγωγής στις πεδινές εκτάσεις των ΠΕ Άρτας και Πρέβεζας, και δευτερευόντως στην ΠΕ Ιωαννίνων. Ο τομέας Δ (Παροχή Ηλεκτρικής Ενέργειας & Φυσικού Αερίου) εμφανίζει LQ = **1,78**, εικόνα που συνδέεται με τη σημαντική παρουσία εγκαταστάσεων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ) στην Περιφέρεια. Ο τομέας ΣΤ (Κατασκευές) εμφανίζει LQ = **1,31**, έντονη κατασκευαστική δραστηριότητα σε ολόκληρη την Περιφέρεια. Ο τομέας Ο (Εκπαίδευση) εμφανίζει LQ = **1,26**, παρουσία του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και των συναφών εκπαιδευτικών δομών. Ο τομέας Θ (Παροχή Καταλυμάτων & Εστίαση) εμφανίζει LQ = **1,21**, τουριστική δραστηριότητα στα παράκτια κέντρα (Πάργα, Σύβοτα, Πρέβεζα) και στους ορεινούς όγκους (Ζαγοροχώρια, Μέτσοβο). Σε όρους ratio Συντελεστή Χωροθέτησης, η υψηλότερη τιμή της Περιφέρειας καταγράφεται στον τομέα Β (Ορυχεία & Λατομεία) με LQ = **2,45**, εύρημα που όμως εδράζεται σε μικρή απόλυτη βάση (59 επιχειρήσεις). Αντιθέτως, σαφής υποεκπροσώπηση καταγράφεται στους τομείς Λ (Ακίνητη Περιουσία, LQ = **0,42**), Ι (Πληροφορία & Επικοινωνία, LQ = **0,57**), Π (Υγεία & Κοινωνική Μέριμνα, LQ = **0,62**), Κ (Χρηματοπιστωτικές & Ασφαλιστικές, LQ = **0,66**). Ο Δείκτης Εντροπίας Shannon για το σύνολο της οικονομίας διαμορφώνεται σε 3,29 σε επίπεδο διψήφιου ΣΤΑΚΟΔ, τιμή που τοποθετεί την Περιφέρεια στην 4η θέση πανελλαδικά, εύρημα που αντανακλά μια οικονομία ισορροπημένης παρουσίας σε πολλούς κλάδους, χωρίς έντονη εξειδίκευση σε κάποιον επιμέρους τομέα, αλλά με σταθερή παρουσία σε σχεδόν όλο το φάσμα δραστηριοτήτων.

Γράφημα 2.4 — LQ ανά Τομέα Δραστηριότητας

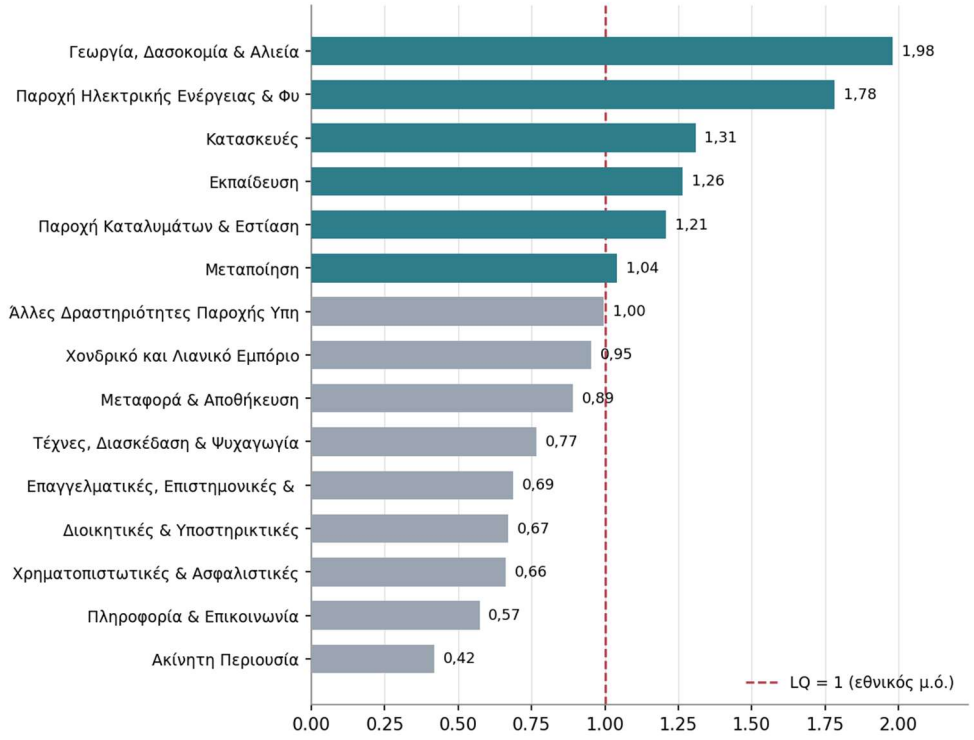

Πίνακας 2.4 — Κλαδική Σύνθεση Περιφέρειας Ήπειρος (NACE Sections)

Τομέας	Όνομα	EL64	EL64 (%)	Εθνικό (%)	LQ
Ζ	Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο	6.930	26,79%	28,08%	0,954
Θ	Παροχή Καταλυμάτων & Εστίαση	4.983	19,26%	15,93%	1,209
ΣΤ	Κατασκευές	3.042	11,76%	8,99%	1,309
Γ	Μεταποίηση	1.970	7,62%	7,32%	1,041
Η	Μεταφορά & Αποθήκευση	1.356	5,24%	5,88%	0,891
Μ	Επαγγελματικές, Επιστημονικές & Τεχνικές	1.297	5,01%	7,30%	0,687
Σ	Άλλες Δραστηριότητες Παροχής Υπηρεσιών	1.092	4,22%	4,24%	0,996
Δ	Παροχή Ηλεκτρικής Ενέργειας & Φυσικού Αερί	981	3,79%	2,13%	1,783
Α	Γεωργία, Δασοκομία & Αλιεία	890	3,44%	1,74%	1,980
Ο	Εκπαίδευση	636	2,46%	1,94%	1,265
Ν	Διοικητικές & Υποστηρικτικές	593	2,29%	3,42%	0,670
Ι	Πληροφορία & Επικοινωνία	460	1,78%	3,10%	0,573
Ρ	Τέχνες, Διασκέδαση & Ψυχαγωγία	446	1,72%	2,25%	0,767
Κ	Χρηματοπιστωτικές & Ασφαλιστικές	414	1,60%	2,41%	0,663
Λ	Ακίνητη Περιουσία	332	1,28%	3,06%	0,419
Λοιπές	Π, Ε, Β, Τ, Ξ	444	1,72%	—	—

2.5 Χωρική Συγκέντρωση και Ανισότητες

Η κατανομή των επιχειρήσεων στην Περιφέρεια εμφανίζει σημαντικά συγκεντρωμένο πρότυπο επιχειρηματικότητας (Συντελεστής Gini = **0,616** σε επίπεδο Δήμων, Δείκτης Theil = **0,808**, Δείκτης Hoover = **0,094**). Η παρούσα ενότητα εμβαθύνει στη χωρική σύνθεση αυτής της ανισοκατανομής, με έμφαση στη συγκέντρωση επιχειρηματικότητας ανά Δήμο και στην εσωτερική δομή κάθε ΠΕ.

Σε επίπεδο μεμονωμένων Δήμων, η Περιφέρεια οργανώνεται γύρω από έναν κυρίαρχο πόλο: τον Δήμο Ιωαννιτών με **8.804** επιχειρήσεις (**34,8%** του συνόλου της Περιφέρειας). Ακολουθούν, με σημαντική απόσταση, ο Δήμος Αρταίων με **3.414** επιχειρήσεις (**13,5%**), ο Δήμος Ηγουμενίτσας με **3.128** επιχειρήσεις (**12,4%**), ο Δήμος Πρέβεζας με **2.756** επιχειρήσεις (**10,9%**) και ο Δήμος Πάργας με **1.523** επιχειρήσεις (**6,0%**). Οι υπόλοιποι 13 Δήμοι κατανέμονται στο **22,5%** της συνολικής επιχειρηματικότητας.

Γράφημα 2.5 — Καμπύλη Lorenz Κατανομής Επιχειρήσεων

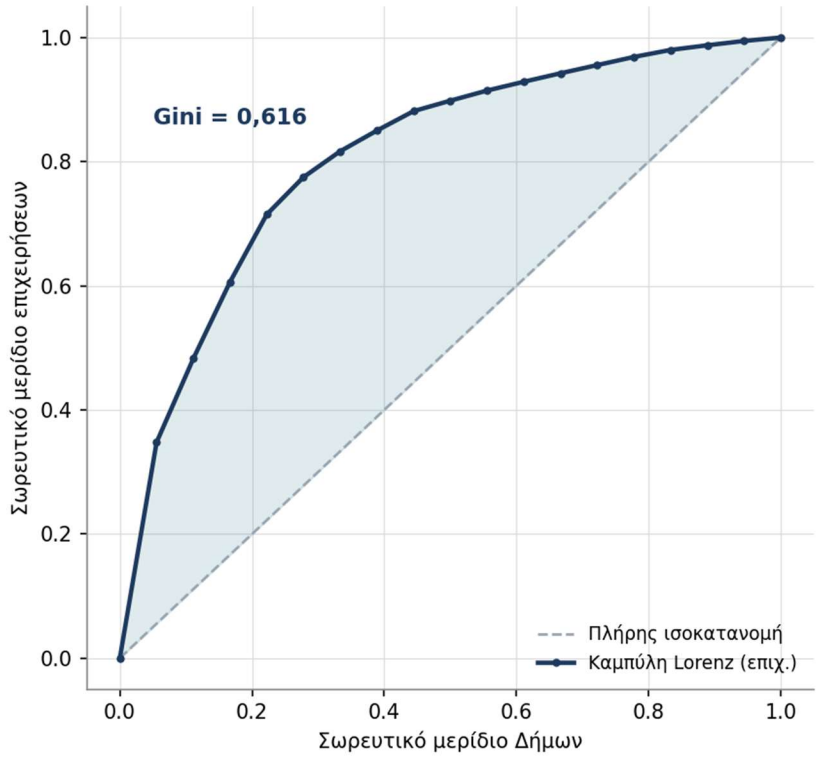

Η καμπύλη Lorenz αποτυπώνει αυτή τη συγκέντρωση: η γραμμή κατανομής απέχει αισθητά από τη γραμμή της ιδανικής ισοκατανομής, με την απόκλιση να εντοπίζεται κυρίως στον Δήμο Ιωαννιτών, ο οποίος συγκεντρώνει το **34,8%** της επιχειρηματικότητας σε ένα Δήμο από τους 18 της Περιφέρειας (**5,6%** των Δήμων).

Σε επίπεδο εσωτερικής δομής κάθε ΠΕ, το χωρικό πρότυπο διαφοροποιείται. Στην ΠΕ Ιωαννίνων, ο Δήμος Ιωαννιτών (έδρα της ΠΕ) συγκεντρώνει το **77,0%** της επιχειρηματικότητας της ΠΕ. Στην ΠΕ Άρτας, ο Δήμος Αρταίων (έδρα της ΠΕ) συγκεντρώνει

το **81,9%** της επιχειρηματικότητας της ΠΕ. Στην ΠΕ Θεσπρωτίας, ο Δήμος Ηγουμενίτσας (έδρα της ΠΕ) συγκεντρώνει το **73,3%** της επιχειρηματικότητας της ΠΕ. Στην ΠΕ Πρέβεζας, ο Δήμος Πρέβεζας (έδρα της ΠΕ) κατέχει το **53,8%**, με τους υπόλοιπους 2 Δήμους να συμπληρώνουν την εικόνα.

Πίνακας 2.5 — Συγκέντρωση Επιχειρηματικότητας ανά Δήμο (Top-10)

#	Δήμος	ΠΕ	Nt	% Περιφέρειας	Σωρευτικό %
1	Δήμος Ιωαννιτών	Ιωαννίνων	8.804	34,77%	34,77%
2	Δήμος Αρταίων	Άρτας	3.414	13,48%	48,25%
3	Δήμος Ηγουμενίτσας	Θεσπρωτίας	3.128	12,35%	60,60%
4	Δήμος Πρέβεζας	Πρέβεζας	2.756	10,88%	71,48%
5	Δήμος Πάργας	Πρέβεζας	1.523	6,01%	77,50%
6	Δήμος Ζίτσας	Ιωαννίνων	1.057	4,17%	81,67%
7	Δήμος Ζηρού	Πρέβεζας	845	3,34%	85,01%
8	Δήμος Σουλίου	Θεσπρωτίας	793	3,13%	88,14%
9	Δήμος Νικολάου Σκουφά	Άρτας	427	1,69%	89,82%
10	Δήμος Μετσόβου	Ιωαννίνων	413	1,63%	91,45%

Κεφάλαιο 3 — Χωρική Διάσταση Επιχειρηματικότητας

3.1 Επιχειρηματική Πυκνότητα ανά Δήμο

Η Περιφέρεια Ηπείρου καταγράφει μέσο όρο **79,1 επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους**, τιμή αισθητά χαμηλότερη από τον εθνικό μέσο όρο **94,3** (πρβλ. §2.1).

Η ενδοπεριφερειακή κατανομή εμφανίζει έντονες διαφοροποιήσεις. Υψηλότερη πυκνότητα καταγράφει ο **Δήμος Πάργας** με **141,5 επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους**, αντανακλώντας τον έντονο τουριστικό χαρακτήρα του παράκτιου αυτού Δήμου της ΠΕ Θεσπρωτίας. Ακολουθεί ο **Δήμος Ηγουμενίτσας** με **121,7 επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους**, σημαντικότερος οικιστικός και επιχειρηματικός πόλος της ΠΕ Θεσπρωτίας, του οποίου η υψηλή πυκνότητα σχετίζεται τόσο με τη λιμενική δραστηριότητα όσο και με τον διοικητικό του ρόλο ως έδρας ΠΕ. Τρίτος εμφανίζεται ο **Δήμος Ζαγορίου** (98,7 επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους, **333 ενεργές επιχειρήσεις**), εύρημα που οφείλεται κυρίως στον πολύ μικρό μόνιμο πληθυσμό (3.374 κάτοικοι) σε συνδυασμό με την ενεργή τουριστική και αγροτική δραστηριότητα. Οι έδρες των τεσσάρων ΠΕ εμφανίζουν ευρεία διακύμανση: ο **Δήμος Αρταίων** (82,1 επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους, σημαντικότερος οικιστικός και επιχειρηματικός πόλος της ΠΕ Άρτας) και ο **Δήμος Πρέβεζας** (89,4 επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους, σημαντικότερος οικιστικός και επιχειρηματικός πόλος της ΠΕ Πρέβεζας) βρίσκονται κάτω από τον εθνικό μέσο όρο. Ο **Δήμος Ιωαννιτών** (77,2 επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους), παρότι συγκεντρώνει την υψηλότερη απόλυτη επιχειρηματική βάση της Περιφέρειας (8.804 ενεργές επιχειρήσεις), εμφανίζει σχετική πυκνότητα κάτω από τον περιφερειακό μέσο εξαιτίας του ιδιαίτερα μεγάλου μόνιμου πληθυσμού του (**35,62% επί του συνόλου της Περιφέρειας**). Στον αντίποδα, η χαμηλότερη πυκνότητα εντοπίζεται στον **Δήμο Γεωργίου Καραϊσκάκη** (26,5 επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους) και στους **Δήμους Κεντρικών και Βορείων Τζουμέρκων** (34,4 και 34,8 αντίστοιχα), ορεινοί Δήμοι της ΠΕ Άρτας με έντονη γεωγραφική απομόνωση.

Συνολικά, **15 από τους 18 Δήμους** της Περιφέρειας καταγράφουν επιχειρηματική πυκνότητα κάτω από τον εθνικό μέσο όρο, εικόνα που αναδεικνύει τον ορεινό χαρακτήρα της Ηπείρου. Η οικονομική δραστηριότητα συγκεντρώνεται στα αστικά κέντρα και στους παράκτιους Δήμους, με την ενδοπεριφερειακή κατανομή της επιχειρηματικής βάσης να ακολουθεί στενά την πληθυσμιακή κατανομή (πρβλ. §2.5).

Πίνακας 3.1 — Επιχειρηματική Πυκνότητα ανά Δήμο

Δήμος	Πληθυσμός	Nt	Πυκνότητα (ανά 1.000)
Πάργας	10.762	1.523	141,5
Ηγουμενίτσας	25.698	3.128	121,7
Ζαγορίου	3.374	333	98,7
Σουλίου	8.759	793	90,5
Πρέβεζας	30.841	2.756	89,4
Αρταίων	41.600	3.414	82,1
Ζίτσας	13.588	1.057	77,8

Δήμος	Πληθυσμός	Nt	Πυκνότητα (ανά 1.000)
Ιωαννιτών	113.978	8.804	77,2
Μετσόβου	5.432	413	76,0
Ζηρού	13.079	845	64,6
Κόνιτσας	5.296	334	63,1
Φιλιατών	6.347	346	54,5
Δωδώνης	7.199	359	49,9
Πωγωνίου	6.848	287	41,9
Νικολάου Σκουφά	11.356	427	37,6
Βορείων Τζουμέρκων	5.058	176	34,8
Κεντρικών Τζουμέρκων	5.498	189	34,4
Γεωργίου Καραϊσκάκη	5.278	140	26,5
Περιφέρεια Ηπείρου	319.991	25.324	79,1

Γράφημα 3.1 — Επιχειρηματική Πυκνότητα ανά Δήμο (vs εθνικός μέσος 94,3)

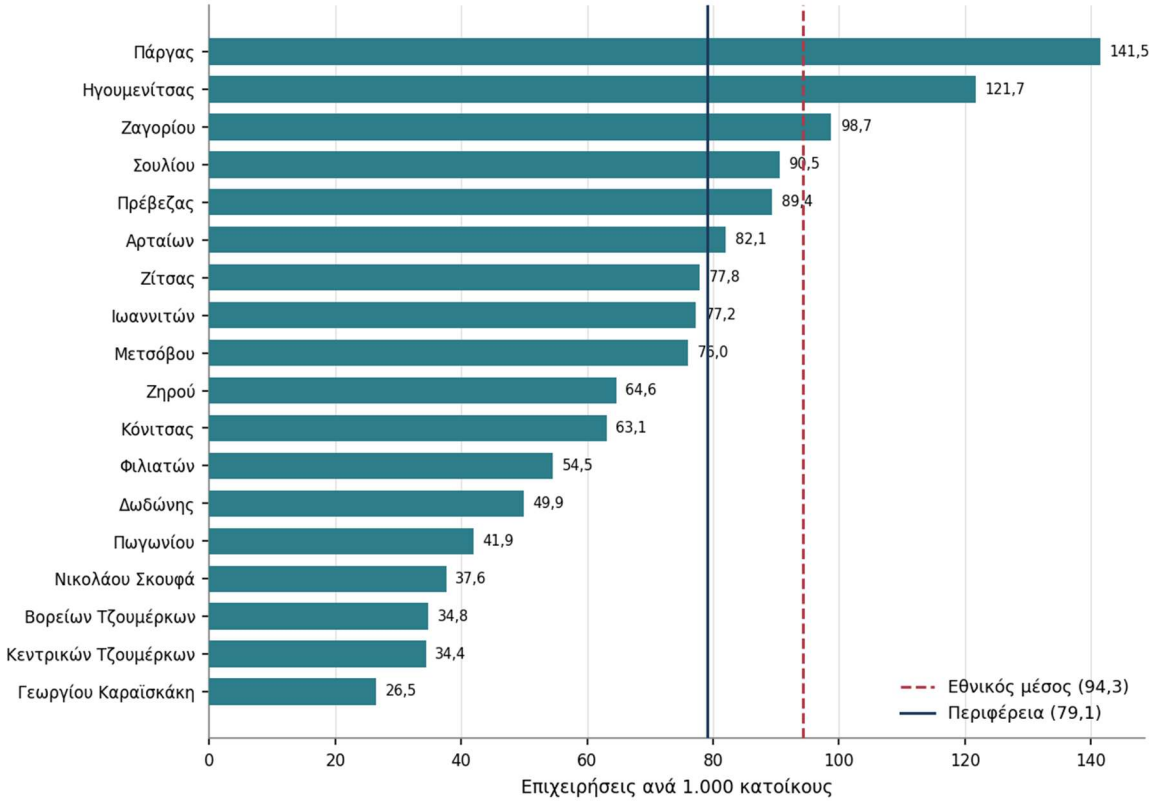

3.2 Κλαδική Σύνθεση ανά Δήμο

Για την ανάδειξη της κλαδικής ταυτότητας της Ηπείρου σε επίπεδο Δήμου, επιλέγονται οι **τέσσερις μεγαλύτεροι κλάδοι κατά απόλυτη επιχειρηματική βάση**: το **Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο (Ζ)** (6.930 ενεργές επιχειρήσεις, 27,37% επί του συνόλου της επιχειρηματικότητας που αναπτύσσεται στην Περιφέρεια), η **Παροχή Καταλυμάτων και**

Εστίαση (Θ) (4.983 επιχειρήσεις, 19,68%), οι **Κατασκευές (ΣΤ)** (3.042 επιχειρήσεις, 12,01%) και η **Μεταποίηση (Γ)** (1.970 επιχειρήσεις, 7,78%), που αθροιστικά συγκεντρώνουν το **66,84% επί του συνόλου της επιχειρηματικότητας της Περιφέρειας**. Σημειώνεται ότι σε όρους εξειδίκευσης (LQ) η Περιφέρεια εμφανίζει υψηλότερες τιμές στην **Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία (Α)** (LQ Γεωργίας=**1,98**) και στην **Παροχή Ηλεκτρικής Ενέργειας και Φυσικού Αερίου (Δ)** (LQ Ενέργειας=**1,78**), κλάδοι ωστόσο με σαφώς μικρότερη απόλυτη βάση (**890 και 981 ενεργές επιχειρήσεις αντίστοιχα**).

Το **Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο (Ζ)** εμφανίζει σχετικά ομοιόμορφη κατανομή στους μεγαλύτερους Δήμους, ακολουθώντας την πληθυσμιακή κατανομή. Ο **Δήμος Ιωαννιτών** συγκεντρώνει **2.425 ενεργές εμπορικές επιχειρήσεις** (**35,00% επί του συνόλου των εμπορικών επιχειρήσεων της Περιφέρειας**, LQ Εμπορίου=**1,00**), αναδεικνύοντας και με αυτόν τον τρόπο τον δεσπόζοντα ρόλο των Ιωαννίνων στην Περιφέρεια Ηπείρου. Ακολουθούν οι **Δήμοι Αρταίων** (1.123 επιχειρήσεις, LQ=**1,19**), **Πρέβεζας** (718 επιχειρήσεις, LQ=**0,94**) και **Ηγουμενίτσας** (716 επιχειρήσεις, LQ=**0,83**). Παρότι αποτελούν μόλις το 22% των 18 Δήμων της Περιφέρειας, οι τέσσερις έδρες των ΠΕ συγκεντρώνουν αθροιστικά το **71,89% των εμπορικών επιχειρήσεων** — κατανομή τύπου Pareto που ακολουθεί το γεωγραφικό πρότυπο κατοίκησης που αναπτύσσεται στην Περιφέρεια.

Η **Παροχή Καταλυμάτων και Εστίαση (Θ)** (LQ Καταλυμάτων-Εστίασης=**1,21** σε περιφερειακό επίπεδο) αντανακλά τον τουριστικό χαρακτήρα τόσο των παράκτιων Δήμων του Ιονίου όσο και ορισμένων ορεινών Δήμων της Πίνδου. Σε απόλυτο μέγεθος, ο **Δήμος Ιωαννιτών** παρουσιάζει την πιο εκτεταμένη βάση (1.160 ενεργές επιχειρήσεις, LQ=**0,84**), ακολουθούμενος από τους παράκτιους Δήμους **Ηγουμενίτσας** (686 επιχειρήσεις, LQ=**1,41**), **Πάργας** (673 επιχειρήσεις, LQ=**2,83**) και **Πρέβεζας** (607 επιχειρήσεις, LQ=**1,41**). Η υψηλότερη σχετική εξειδίκευση καταγράφεται στον **Δήμο Ζαγορίου** (LQ=**3,41** επί χαμηλής όμως απόλυτης βάσης 177 επιχειρήσεων), αντανακλώντας τη σημασία του ορεινού τουρισμού για τα Ζαγοροχώρια.

Ο κλάδος των **Κατασκευών (ΣΤ)** ακολουθεί τη γεωγραφία των αναπτυξιακών πόλων, με τα υψηλότερα απόλυτα μεγέθη στους **Δήμους Ιωαννιτών** (927 ενεργές επιχειρήσεις στον κλάδο των κατασκευών, LQ Κατασκευών=**1,20**), **Αρταίων** (335 επιχειρήσεις, LQ=**1,11**) και **Πρέβεζας** (285 επιχειρήσεις, LQ=**1,17**), και στους τρεις πάνω από τον εθνικό μέσο όρο.

Η **Μεταποίηση (Γ)** εμφανίζει συγκέντρωση κυρίως στους μεγαλύτερους αστικούς Δήμους: **Ιωαννιτών** (646 ενεργές μεταποιητικές επιχειρήσεις, LQ Μεταποίησης=**1,02**), **Αρταίων** (213 επιχειρήσεις, LQ=**0,87**) και **Πρέβεζας** (205 επιχειρήσεις, LQ=**1,03**). Αξιοσημείωτη εξαίρεση αποτελεί ο **Δήμος Ζίτσας** της ΠΕ Ιωαννίνων (193 επιχειρήσεις, LQ Μεταποίησης=**2,54**), εύρημα που συνδέεται με τη **ΒΙΠΕ Ιωαννίνων** στο Ροδοτόπι (Δημοτική Ενότητα Πασσαρώνος) εντός των ορίων του Δήμου. Ο ορεινός **Δήμος Μετσόβου** καταγράφει υψηλό LQ Μεταποίησης (**2,99**) επί χαμηλής όμως απόλυτης βάσης (89 επιχειρήσεις), εύρημα που συνδέεται με την παραδοσιακή τυροκομία και ξυλουργία της περιοχής.

Πέραν των τεσσάρων κύριων κλάδων, ο **Δήμος Ιωαννιτών** εμφανίζει σημαντική **υπερεκπροσώπηση** στην **Εκπαίδευση (Ο)** (293 ενεργές επιχειρήσεις, LQ

Εκπαίδευσης=**1,73**) και στην **Υγεία και Κοινωνική Μέριμνα (Π)** (158 ενεργές επιχειρήσεις, LQ Υγείας=**1,09**), εύρημα που σχετίζεται με τη λειτουργία του **Πανεπιστημίου Ιωαννίνων**, του **Πανεπιστημιακού Γενικού Νοσοκομείου Ιωαννίνων** και του **Γ.Ν.Ι. «Γ. Χατζηκώστα»** εντός των ορίων του Δήμου. Η συνδυασμένη πανεπιστημιακή και υγειονομική παρουσία τροφοδοτεί επιπρόσθετα και τις **Επαγγελματικές και Επιστημονικές Δραστηριότητες (Μ)** (642 ενεργές επιχειρήσεις, LQ=**1,02**), συντηρώντας έναν εκτεταμένο πυρήνα εξειδικευμένων υπηρεσιών στο αστικό κέντρο της Περιφέρειας.

Πίνακας 3.2 — Συντελεστές Χωροθέτησης (LQ) ανά Δήμο και Κύριο Τομέα

Δήμος	Ζ Εμπόριο	Θ Εστίαση	ΣΤ Κατασκευές	Γ Μεταποίηση
Ιωαννιτών	1,00	0,84	1,20	1,02
Αρταίων	1,19	0,89	1,11	0,87
Ηγουμενίτσας	0,83	1,41	1,44	0,60
Πρέβεζας	0,94	1,41	1,17	1,03
Πάργας	0,71	2,83	0,96	0,59
Ζίτσας	1,01	0,72	1,40	2,54
Ζηρού	1,11	0,86	1,33	1,31
Σουλίου	0,96	1,03	1,38	1,33
Νικολάου Σκουφά	1,05	1,28	1,41	1,33
Μετσόβου	0,81	1,13	1,60	2,99
Δωδώνης	0,61	1,07	2,03	1,28
Φιλιατών	0,59	1,22	1,84	1,24
Κόνιτσας	0,77	1,63	2,07	0,58
Ζαγορίου	0,36	3,41	1,06	0,29
Πωγωνίου	0,91	1,34	0,67	1,40
Κεντρικών Τζουμέρκων	0,90	2,07	1,80	0,59
Βορείων Τζουμέρκων	0,56	1,93	2,45	0,55
Γεωργίου Καραϊσκάκη	1,09	1,60	2,03	0,60
Περιφέρεια Ηπείρου	0,95	1,21	1,31	1,04

Γράφημα 3.2 — Συντελεστής Χωροθέτησης Κύριων Τομέων ανά Δήμο

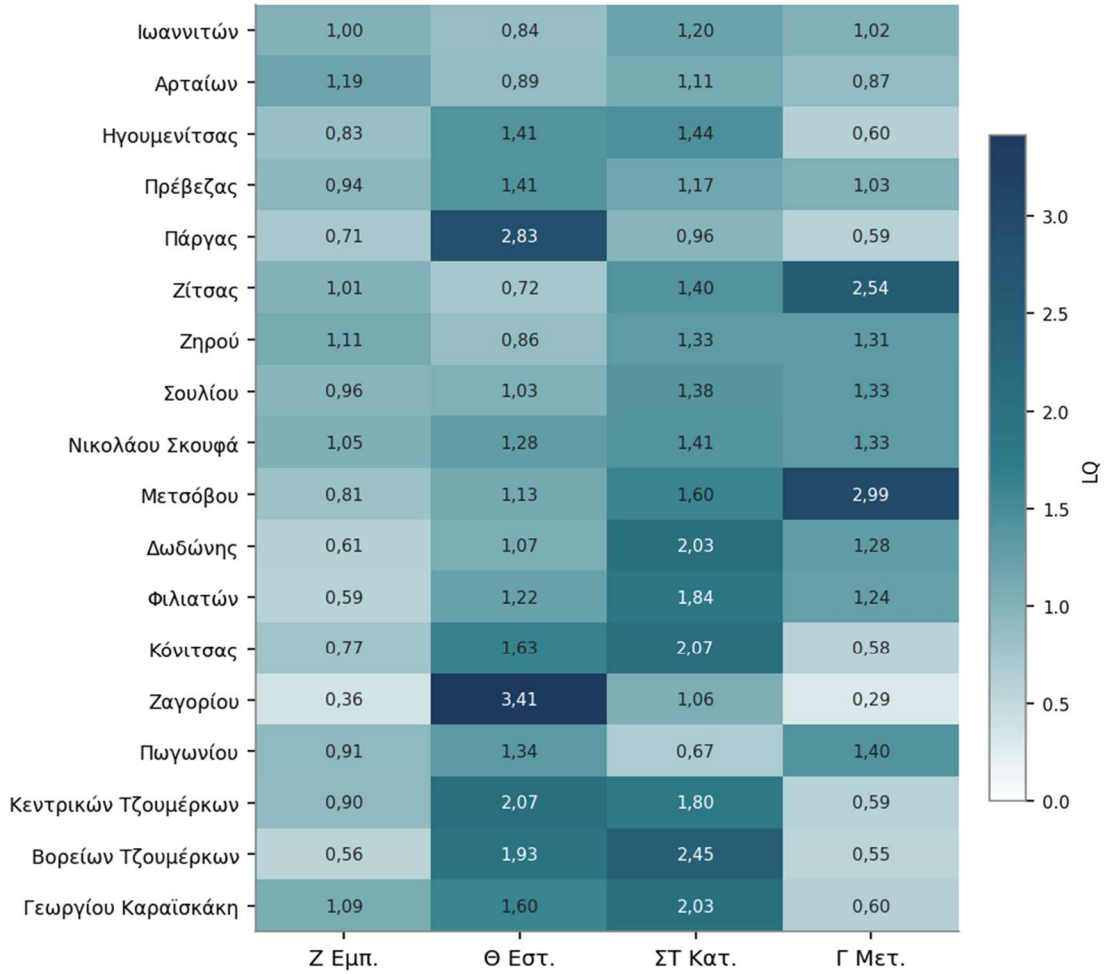

3.3 Τυπολογία Δήμων

Η τυπολογία που ακολουθεί βασίζεται σε σαφή ποσοτικά και ποιοτικά κριτήρια: **διοικητικός ρόλος**, συνολικές ενεργές επιχειρήσεις (Nt), γεωγραφική θέση και τομεακό προφίλ. Η Περιφέρεια Ηπείρου αρθρώνεται σε **έξι τύπους Δήμων (Α, Β, Γ, Δ, Ε, ΣΤ)**, αντανακλώντας τη δεσπόζουσα θέση των Ιωαννίνων, τον κομβικό ρόλο της Ηγουμενίτσας στις διεθνείς αλλά και εγχώριες μεταφορές, τον τουριστικό χαρακτήρα παράκτιων τμημάτων των ΠΕ Θεσπρωτίας και Πρέβεζας, τις πεδινές αγροτικές ζώνες και τον ορεινό κορμό της Πίνδου.

Τύπος Α — Πρωτεύον Διοικητικό-Εμπορικό Κέντρο ΠΕ (Nt ≥ 5.000): Ο **Δήμος Ιωαννιτών** (Nt=8.804, **34,77% επί του συνόλου της επιχειρηματικότητας της Περιφέρειας**) είναι η έδρα της Περιφέρειας Ηπείρου και ταυτόχρονα ο μοναδικός Δήμος με Nt > 5.000. Αναδεικνύεται έτσι ως το κύριο διοικητικό και επιχειρηματικό κέντρο της Περιφέρειας. Ο Ρυθμός Ανάπτυξης Εμπορίου (CGR — Commerce Growth Rate) του Δήμου διαμορφώνεται σε **+10,65%**, τιμή που υπερβαίνει τον περιφερειακό μέσο όρο (+7,27%) και αναδεικνύει την περαιτέρω μεγέθυνση της εκτεταμένης εμπορικής του βάσης.

Τύπος Β — Δευτερεύοντα Διοικητικά Κέντρα (1.000 ≤ Nt < 5.000): Ο **Δήμος Αρταίων** (Nt=3.414, σημαντικότερος οικιστικός και επιχειρηματικός πόλος της ΠΕ Άρτας) και ο **Δήμος Πρέβεζας** (Nt=2.756, σημαντικότερος οικιστικός και επιχειρηματικός πόλος της ΠΕ Πρέβεζας) αποτελούν τα δύο δευτερεύοντα διοικητικά κέντρα της Περιφέρειας, διατηρώντας σημαντικό μέγεθος αγοράς και ανεπτυγμένο εμπορικό ιστό. Διαφοροποιούνται ως προς το τομεακό τους προφίλ: ο **Δήμος Αρταίων** λειτουργεί ως κέντρο εξυπηρέτησης αγροτικής ενδοχώρας και καταγράφει CGR **+8,54%**. Ο **Δήμος Πρέβεζας** διαθέτει παράκτιο τουριστικό προφίλ και καταγράφει πιο συγκρατημένο CGR (**+4,86%**).

Τύπος Γ — Διαμετακομιστικός Κόμβος: Ο **Δήμος Ηγουμενίτσας** (Nt=3.128) αποτελεί διακριτή κατηγορία αν και είναι επίσης έδρα ΠΕ (Θεσπρωτίας). Η διπλή του ταυτότητα ως **του** σημαντικότερου οικιστικού και επιχειρηματικού πόλου της ΠΕ Θεσπρωτίας **αλλά και μίας εκ των κύριων πυλών** σύνδεσης από και προς Ιταλία διαμορφώνει **ένα** εμπορικό προφίλ διαφορετικό από τα **υπόλοιπα** διοικητικά κέντρα της Περιφέρειας. Η πυκνότητα **121,7 επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους** αποτελεί τη δεύτερη υψηλότερη της Περιφέρειας. Επιπρόσθετα, ο Δήμος διαθέτει σημαντικό τουριστικό προφίλ (686 ενεργές επιχειρήσεις Καταλυμάτων και Εστίασης, LQ=**1,41**, πρβλ. §3.2). Ως προς τη δυναμική του εμπορίου, εμφανίζει χαρακτηριστική αντίθεση μεταξύ λιανικού και χονδρικού: το λιανικό καταγράφει οριακά αρνητικό CGR (**−0,62%**), το χονδρικό όμως παρουσιάζει ανάπτυξη **+6,63%**, **εύρημα συμβατό με τον κομβικό ρόλο του Δήμου στις διεθνείς και εγχώριες μεταφορές**.

Τύπος Δ — Τουριστικοί Δήμοι: Στην τυπολογία αυτή εντάσσονται **δύο Δήμοι της ΠΕ Θεσπρωτίας**: ο παράκτιος **Δήμος Πάργας** (Nt=1.523, πυκνότητα **141,5 επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους**, η υψηλότερη της Περιφέρειας) και ο **Δήμος Σουλίου** (Nt=793, πυκνότητα **90,5 επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους**, με έδρα την Παραμυθιά). Ο Δήμος Πάργας υπερβαίνει κατά πολύ τον εθνικό μέσο όρο πυκνότητας (94,3), εύρημα που αποτελεί σημαντική ένδειξη έντονης εποχικής τουριστικής δραστηριότητας στο παράκτιο μέτωπό του. Ο Δήμος Σουλίου περιλαμβάνει σημαντικούς πολιτιστικούς και φυσικούς προορισμούς (ιστορικό Σούλι, φαράγγι Αχέροντα, Νεκρομαντείο, Παραμυθιά) και εντάσσεται σε αυτόν τον τύπο λόγω του τουριστικού του χαρακτήρα.

Τύπος Ε — Αγροτικοί Δήμοι: Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται τέσσερις Δήμοι με κυρίαρχη αγροτική δραστηριότητα. Ο **Δήμος Ζίτσας** (Nt=1.057, ΠΕ Ιωαννίνων) παρουσιάζει **ένα υβριδικό προφίλ** όπου η έντονη αγροτική δραστηριότητα (LQ Γεωργίας=**4,21**) συνυπάρχει με τη σημαντική υπερεκπροσώπηση που καταγράφεται στη μεταποίηση (LQ Μεταποίησης=**2,54**), λόγω της παρουσίας της **ΒΙΠΕ Ιωαννίνων** στο Ροδοτόπι (Δημοτική Ενότητα Πασσαρώνος) εντός των ορίων του Δήμου. Στις πεδινές εκτάσεις Άρτας και Πρέβεζας, ο **Δήμος Νικολάου Σκουφά** (Nt=427, LQ Γεωργίας=**6,82**) και ο **Δήμος Ζηρού** (Nt=845, LQ Γεωργίας=**5,37**) συνθέτουν δύο σημαντικούς αγροτικούς πόλους με υψηλή εξειδίκευση στον πρωτογενή τομέα. Τέλος, ο **Δήμος Φιλιατών** (Nt=346, ΠΕ Θεσπρωτίας, LQ Γεωργίας=**8,67**) εμφανίζει σημαντική αγροτική παραγωγή, κυρίως στη Σαγιάδα αλλά και στην κοιλάδα του Καλαμά, με κύριες καλλιέργειες την ελιά και τα εσπεριδοειδή. Η χαμηλή καταγεγραμμένη επιχειρηματική πυκνότητα στους τρεις τελευταίους Δήμους (37,6, 54,5 και 64,6 επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους αντίστοιχα)

ενδέχεται να μην αντανακλά την πραγματική οικονομική δραστηριότητα, καθώς σημαντικό μέρος της γεωργικής παραγωγής διεξάγεται από Φυσικά Πρόσωπα κατά κανόνα μη εγγεγραμμένα στο ΓΕΜΗ, με αποτέλεσμα τη συστηματική υποεκτίμηση του αγροτικού αποτυπώματος στους δείκτες εμπορικού μητρώου.

Τύπος ΣΤ — Ορεινοί / Μικροί Δήμοι: Οκτώ Δήμοι αποτελούν τον ορεινό κορμό της Πίνδου, εντοπιζόμενοι σε δύσβατο ορεινό ανάγλυφο με χαμηλή πληθυσμιακή πυκνότητα και περιορισμένη απόλυτη επιχειρηματική βάση: ο **Δήμος Μετσόβου** (Nt=413), ο **Δήμος Δωδώνης** (Nt=359), ο **Δήμος Κόνιτσας** (Nt=334), ο **Δήμος Ζαγορίου** (Nt=333), ο **Δήμος Πωγωνίου** (Nt=287), ο **Δήμος Κεντρικών Τζουμέρκων** (Nt=189), ο **Δήμος Βορείων Τζουμέρκων** (Nt=176) και ο **Δήμος Γεωργίου Καραϊσκάκη** (Nt=140, με διοικητική έδρα την Άνω Καλεντίνη). Ξεχωριστή θέση κατέχει ο **Δήμος Μετσόβου** ως πολιτιστικός και τουριστικός προορισμός με σημαντική παράδοση σε αγροτοκτηνοτροφικές δραστηριότητες.

Πίνακας 3.3 — Τυπολογία Δήμων Περιφέρειας Ηπείρου (Τύποι Α–ΣΤ)

Τύπος	Όνομα	Δήμοι	#	Nt σύνολο	% Π
Α	Πρωτεύον Διοικητικό-Εμπορικό Κέντρο ΠΕ	Ιωαννιτών	1	8.804	34,77
Β	Δευτερεύοντα Διοικητικά Κέντρα	Αρταίων, Πρέβεζας	2	6.170	24,36
Γ	Διαμετακομιστικός Κόμβος	Ηγουμενίτσας	1	3.128	12,35
Δ	Τουριστικοί Δήμοι	Πάργας, Σουλίου	2	2.316	9,15
Ε	Αγροτικοί Δήμοι	Ζίτσας, Ν. Σκουφά, Ζηρού, Φιλιατών	4	2.675	10,56
ΣΤ	Ορεινοί / Μικροί Δήμοι	8 ορεινοί Δήμοι Πίνδου	8	2.231	8,81
—	ΣΥΝΟΛΟ	—	18	25.324	100,00

Γράφημα 3.3 — Τυπολογία Δήμων: Διασπορά κατά Nt × LQ Εμπορίου

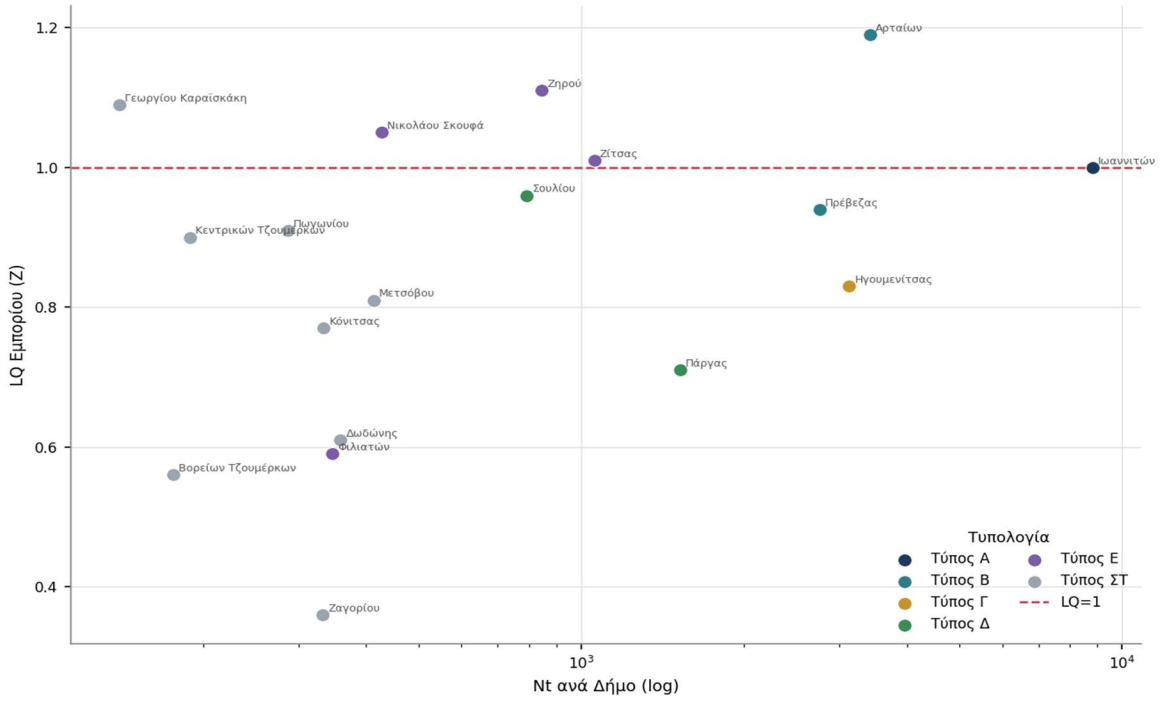

3.4 Αναδυόμενες Εμπορικές Ζώνες

Γράφημα 3.4 — Κατανομή CGR Εμπορίου ανά Δήμο

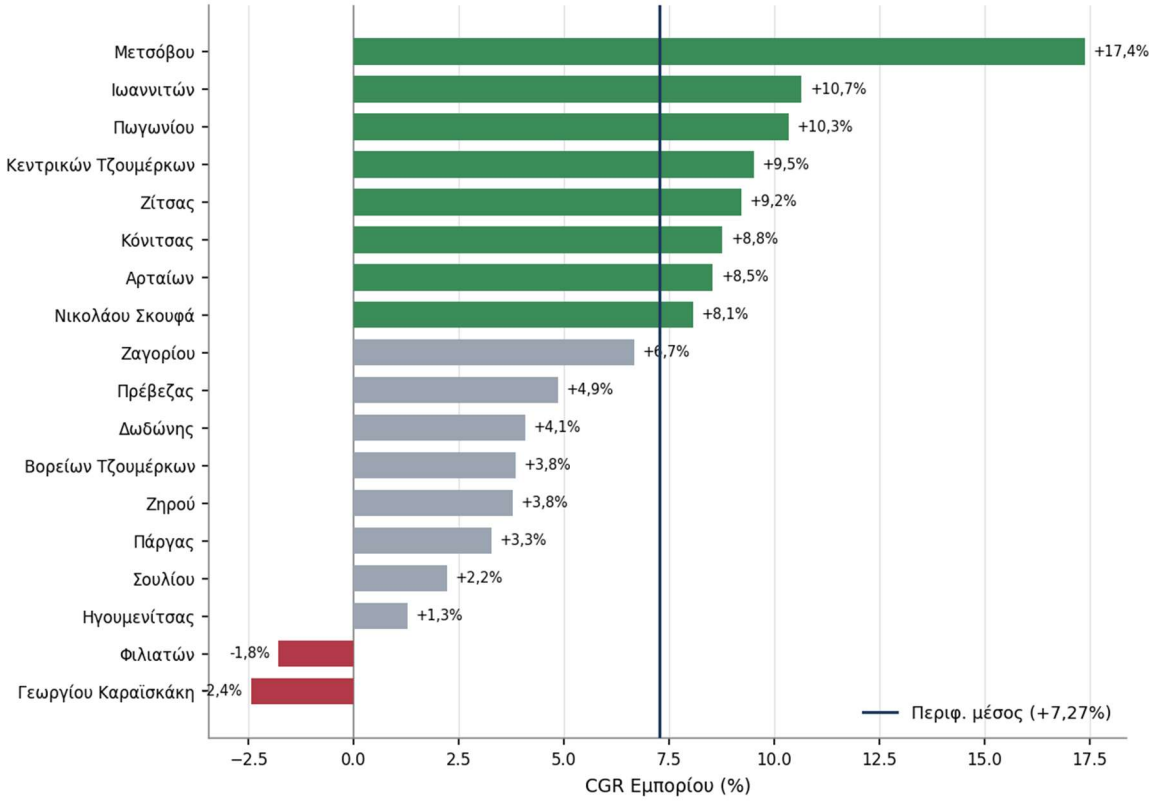

Σε απόλυτους αριθμούς, την κορυφαία επίδοση στους 18 Δήμους της Περιφέρειας Ηπείρου σημειώνει ο **Δήμος Ιωαννιτών**, με Ρυθμό Ανάπτυξης Εμπορίου (CGR) **+10,65%** επί βάσης 2.098 εμπορικών επιχειρήσεων (λιανικού και χονδρικού), που μεταφράζεται σε **202 νέες εμπορικές επιχειρήσεις** κατά την περίοδο αναφοράς (Οκτώβριος 2024 — Μάρτιος 2026). Συνολικά, η Περιφέρεια Ηπείρου παρουσιάζει **θετικό CGR σε 16 από τους 18 Δήμους**, με μόλις δύο οριακά αρνητικές τιμές. Σε σχέση με τη γειτονική Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (EL53), η Ήπειρος εμφανίζει υψηλότερο Δείκτη Διατήρησης (Retention Rate: **0,961** έναντι **0,919**), ένδειξη μιας περισσότερο ανθεκτικής εμπορικής βάσης. Επιπλέον, ο **Ρυθμός Παύσης Εμπορικών Επιχειρήσεων (CBCR — Commerce Business Closure Rate)** στην Ήπειρο διαμορφώθηκε σε **5,12%**, οριακά χαμηλότερος από τον εθνικό μέσο όρο (5,48%). Η εμπορική δυναμική της Ηπείρου ενδέχεται να είναι ακόμη εντονότερη από αυτή που αποτυπώνεται στους δείκτες, καθώς η εκκαθάριση του Μητρώου ΓΕΜΗ που πραγματοποιήθηκε στην περίοδο αναφοράς συμπιέζει τους ρυθμούς ανάπτυξης σε όλη τη χώρα.

Σημαντικές απόλυτες προσθήκες καταγράφονται επίσης στον **Δήμο Αρταίων** (CGR **+8,54%** επί βάσης 991 εμπορικών επιχειρήσεων, που μεταφράζεται σε 78 νέες εμπορικές επιχειρήσεις, αριθμός σημαντικός για τα δεδομένα της ΠΕ Άρτας) και στον **Δήμο Ζίτσας** (CGR **+9,22%** επί βάσης 225 εμπορικών επιχειρήσεων, που μεταφράζεται σε 19 νέες

εμπορικές επιχειρήσεις, επίδοση αναλογικά σημαντική για περιφερειακό και χωρίς αυξημένες διοικητικές εξυπηρετήσεις Δήμο).

Στους ορεινούς Δήμους της Περιφέρειας καταγράφονται σχετικά υψηλοί ρυθμοί, οι οποίοι ωστόσο θα πρέπει να αναγνωσθούν με προσοχή λόγω του χαμηλού απόλυτου μεγέθους τους. Ο **Δήμος Μετσόβου** καταγράφει **την υψηλότερη τιμή CGR εμπορίου** της Περιφέρειας (**+17,39%**), επί απόλυτης βάσης μόλις 81 εμπορικών επιχειρήσεων, που μεταφράζεται σε 12 νέες εμπορικές επιχειρήσεις. Ομοίως, ο **Δήμος Πωγωνίου** (CGR **+10,34%**, επί βάσης 64 επιχειρήσεων, 6 νέες) και ο **Δήμος Κόνιτσας** (CGR **+8,77%**, επί βάσης 62 επιχειρήσεων, 5 νέες) παρουσιάζουν αναλογικά σημαντικές προσθήκες· οι ποσοστιαίοι ρυθμοί ωστόσο είναι ιδιαίτερα ευμετάβλητοι λόγω της μικρής απόλυτης βάσης.

Θετική δυναμική εμπορίου, με μετριότερους όμως ρυθμούς, καταγράφουν επιπλέον αρκετοί Δήμοι μεσαίας απόλυτης βάσης που **διευρύνουν τη βάση της εμπορικής μεγέθυνσης** στην Περιφέρεια: ο **Δήμος Πρέβεζας** (CGR **+4,86%** επί βάσης 626 εμπορικών επιχειρήσεων), ο **Δήμος Ζηρού** (CGR **+3,79%** επί βάσης 219 εμπορικών επιχειρήσεων), ο **Δήμος Πάργας** (CGR **+3,28%** επί βάσης 283 εμπορικών επιχειρήσεων), ο **Δήμος Σουλίου** (CGR **+2,22%** επί βάσης 184 εμπορικών επιχειρήσεων) και ο **Δήμος Νικολάου Σκουφά** (CGR **+8,08%** επί βάσης 107 εμπορικών επιχειρήσεων). Πρόκειται για Δήμους από όλες σχεδόν τις τυπολογίες (**Τύπος Β** δευτερεύον διοικητικό κέντρο, **Τύπος Δ** τουριστικοί, **Τύπος Ε** αγροτικοί), με εξαίρεση τον **Τύπο Γ** (Δήμος Ηγουμενίτσας) ο οποίος εμφανίζει διαφοροποιημένη συμπεριφορά μεταξύ λιανικού και χονδρικού εμπορίου (πρβλ. §3.3). Η ταυτόχρονη θετική επίδοση τους ενισχύει το μοτίβο **διάχυσης της εμπορικής μεγέθυνσης** που χαρακτηρίζει την Περιφέρεια.

Μόνο **δύο Δήμοι** εμφανίζουν αρνητικό CGR: ο **Δήμος Γεωργίου Καραϊσκάκη** (CGR **−2,44%**, επί βάσης 40 εμπορικών επιχειρήσεων) και ο **Δήμος Φιλιατών** (CGR **−1,79%**, επί βάσης 55 εμπορικών επιχειρήσεων). Πρόκειται για ιδιαίτερα μικρά απόλυτα μεγέθη (μείωση κατά μία επιχείρηση σε κάθε Δήμο εν προκειμένω) που παρουσιάζονται για λόγους πληρότητας.

Συνολικά στην Περιφέρεια Ηπείρου φαίνεται να εδραιώνεται ένα μοντέλο μεγέθυνσης με πυρήνα τον **Δήμο Ιωαννιτών** και μικρότερη αλλά σημαντική τάση διάχυσης προς την πλειοψηφία των περιφερειακών Δήμων.

Πίνακας 3.4 — Αναδυόμενες Εμπορικές Ζώνες — CGR Εμπορίου ανά Δήμο

Δήμος	Τύπος	Nt εμπ. Mar_26	Nt εμπ. Oct_24	CGR εμπ.	Νέες
Μετσόβου	ΣΤ	81	69	+17,39%	+12
Ιωαννιτών	Α	2.098	1.896	+10,65%	+202
Πωγωνίου	ΣΤ	64	58	+10,34%	+6
Κεντρικών Τζουμέρκων	ΣΤ	46	42	+9,52%	+4
Ζίτσας	Ε	225	206	+9,22%	+19
Κόνιτσας	ΣΤ	62	57	+8,77%	+5
Αρταίων	Β	991	913	+8,54%	+78
Νικολάου Σκουφά	Ε	107	99	+8,08%	+8
Ζαγορίου	ΣΤ	32	30	+6,67%	+2

Δήμος	Τύπος	Nt εμπ. Mar_26	Nt εμπ. Oct_24	CGR εμπ.	Νέες
Πρέβεζας	Β	626	597	+4,86%	+29
Δωδώνης	ΣΤ	51	49	+4,08%	+2
Βορείων Τζουμέρκων	ΣΤ	27	26	+3,85%	+1
Ζηρού	Ε	219	211	+3,79%	+8
Πάργας	Δ	283	274	+3,28%	+9
Σουλίου	Δ	184	180	+2,22%	+4
Ηγουμενίτσας	Γ	636	628	+1,27%	+8
Φιλιατών	Ε	55	56	−1,79%	−1
Γεωργίου Καραϊσκάκη	ΣΤ	40	41	−2,44%	−1
Περιφέρεια Ηπείρου	—	—	—	+7,27%	—

Κεφάλαιο 4 — Εμπορικός Τομέας Αναλυτικά

4.1 Γενικά Εμπορίου

4.1.1 Μέγεθος και Συμμετοχή

Το εμπόριο συγκροτεί τον κεντρικό άξονα της επιχειρηματικότητας που αναπτύσσεται στην Περιφέρεια Ηπείρου. Με **5.827 ενεργές επιχειρήσεις εμπορίου** (Μάρτιος 2026), αντιπροσωπεύει το **23,01% επί του συνόλου της επιχειρηματικής βάσης** της Περιφέρειας. Το **Μερίδιο Εμπορίου στο Σύνολο της Επιχειρηματικότητας (CSTB — Commerce Share on Total Business)** είναι οριακά χαμηλότερο από τον εθνικό μέσο όρο (**24,68%**) και ο αντίστοιχος **Συντελεστής Χωροθέτησης Εμπορίου (LQ Εμπορίου)** ανέρχεται σε **0,93** (βλ. Παρ. 2.4), υποδηλώνοντας μικρή υποεκπροσώπηση του εμπορικού τομέα στην Περιφέρεια Ηπείρου.

Εντός του εμπορικού τομέα, **4.191 επιχειρήσεις** ανήκουν στο λιανικό εμπόριο (**71,93% επί του συνόλου των εμπορικών επιχειρήσεων**) και **1.636 επιχειρήσεις** στο χονδρικό εμπόριο (**28,07%**), διαμορφώνοντας αναλογία λιανικού προς χονδρικό **2,56:1**, υψηλότερη από την εθνική (**2,00:1**). Το λιανικό εμπόριο εμφανίζει **LQ Λιανικού Εμπορίου = 1,01**, πρακτικά ίδιο με τον εθνικό μέσο όρο. Σε αντίθεση, το χονδρικό εμπόριο εμφανίζει **LQ Χονδρικού Εμπορίου = 0,79**, σαφή υποεκπροσώπηση που υποδηλώνει σχέση διαρθρωτικής συμπληρωματικότητας με γειτονικές Περιφέρειες.

Γεωγραφικά, η εμπορική δραστηριότητα της Περιφέρειας συγκεντρώνεται στους Δήμους που αποτελούν τα κύρια διοικητικά και επιχειρηματικά κέντρα. Ο **Δήμος Ιωαννιτών** (**Πρωτεύον Διοικητικό-Εμπορικό Κέντρο ΠΕ, Τύπος Α**, βλ. Παρ. 3.3) καταγράφει τη μεγαλύτερη εμπορική βάση της Περιφέρειας, με **2.098 εμπορικές επιχειρήσεις** (**36,01% επί του συνόλου του εμπορικού τομέα της Περιφέρειας**), ακολουθούμενος από τους **Δήμους Αρταίων** (991 επιχειρήσεις, **17,01%**), **Ηγουμενίτσας** (636 επιχειρήσεις, **10,91%**), **Πρέβεζας** (626 επιχειρήσεις, **10,74%**) και **Πάργας** (283 επιχειρήσεις, **4,86%**). Οι πέντε αυτοί Δήμοι συγκεντρώνουν αθροιστικά **4.634 εμπορικές επιχειρήσεις, ήτοι 79,52% επί του συνόλου των εμπορικών επιχειρήσεων** της Περιφέρειας. Η εμπορική δραστηριότητα που αναπτύσσεται στην Περιφέρεια θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως **μονοκεντρική**, καθώς το **36,01%** του εμπορικού τομέα συγκεντρώνεται στον Δήμο Ιωαννιτών, με τον δεύτερο ιεραρχικά Δήμο (**Δήμος Αρταίων**) να συγκεντρώνει **17,01%**, ποσοστό μικρότερο από το μισό του πρώτου.

Γράφημα 4.1α — Κατανομή Εμπορικής Επιχειρηματικότητας ανά Δήμο

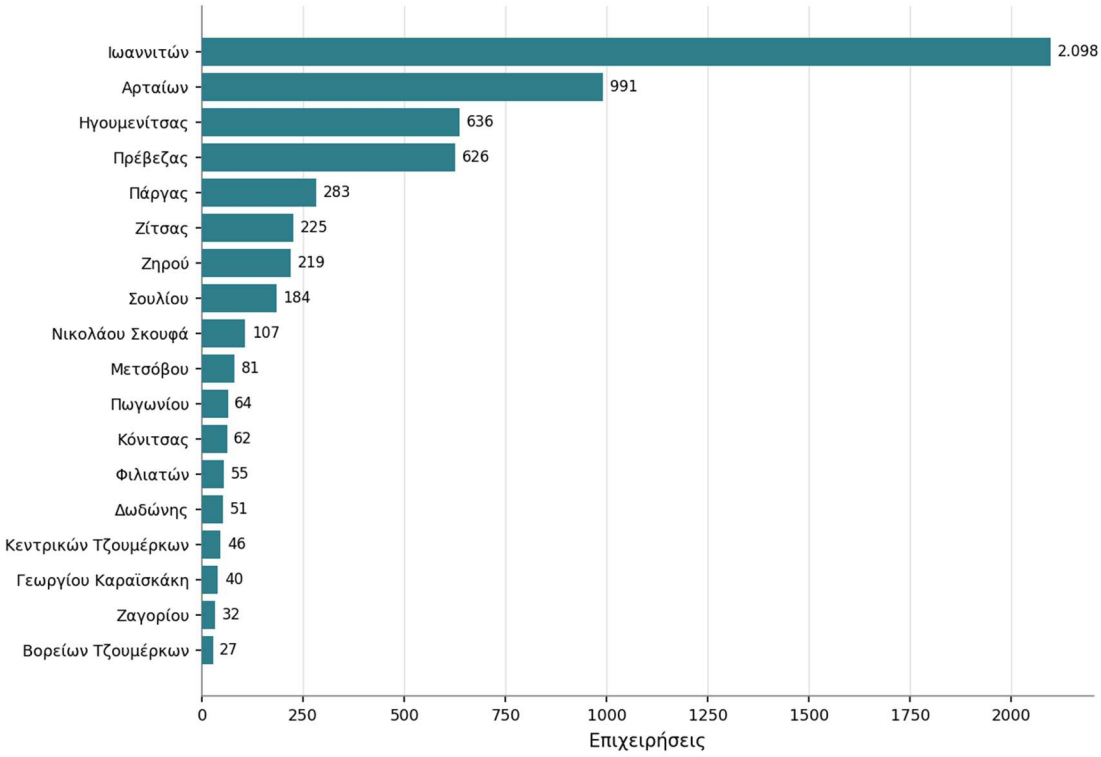

4.1.2 Δείκτες Δυναμικής

Ο **Ρυθμός Ανάπτυξης Εμπορίου (CGR — Commerce Growth Rate)** της Περιφέρειας Ηπείρου διαμορφώνεται σε **+7,27%** για την περίοδο **Οκτώβριος 2024-Μάρτιος 2026**, τιμή που υπολείπεται οριακά του εθνικού μέσου όρου (**+8,79%**) και αντιστοιχεί σε σταθερή αναπτυξιακή πορεία. Σε επίπεδο επιμέρους κλάδων, το χονδρικό εμπόριο εμφανίζει ελαφρώς ισχυρότερη δυναμική, με CGR **+8,92%** έναντι **+6,64%** του λιανικού εμπορίου. Αναλυτική επεξεργασία του λιανικού εμπορίου ακολουθεί στην Παρ. 4.2, και του χονδρικού εμπορίου στο Κεφάλαιο 4β.

Σε όρους ίδρυσης νέων εμπορικών επιχειρήσεων, το **μερίδιο των νέων εμπορικών εγγραφών** επί του συνόλου των νέων εγγραφών της Περιφέρειας διαμορφώνεται σε **57,13%** (9η θέση πανελλαδικά, οριακά κάτω από τον εθνικό μέσο όρο **58,70%**). Σχεδόν **6 στις 10 νέες επιχειρήσεις** της Περιφέρειας στην περίοδο αναφοράς είναι εμπορικές, αναλογία που υπερβαίνει κατά πολύ το τρέχον μερίδιο του εμπορίου στην επιχειρηματική βάση (**CSTB=23,01%**) και αποτελεί ένδειξη συνεχιζόμενης εμπορικής εξειδίκευσης.

Στις παύσεις, ο **Ρυθμός Παύσης Εμπορικών Επιχειρήσεων (CBCR — Commerce Business Closure Rate)** της Περιφέρειας διαμορφώνεται σε **5,12%**, τιμή οριακά χαμηλότερη από τον εθνικό μέσο όρο (**5,48%**). Σε συνδυασμό με τον υψηλότερο **Δείκτη Διατήρησης (Retention Rate=0,961, 7η θέση πανελλαδικά)**, η εικόνα αυτή αποτυπώνει μία **σχετικά ανθεκτική εμπορική βάση** στην Περιφέρεια Ηπείρου, με ηπιότερη επίδραση

από την εκκαθάριση του Μητρώου ΓΕΜΗ που πραγματοποιήθηκε μεταξύ των δύο περιόδων αναφοράς.

Συνολικά, η εμπορική βάση της Περιφέρειας Ηπείρου εμφανίζει σταθερή αναπτυξιακή τροχιά, όπου η σημαντική ροή νέων εγγραφών (**57,13% του συνόλου νέων εγγραφών** της Περιφέρειας) συνυπάρχει με Ρυθμό Παύσης (CBCR=**5,12%**) χαμηλότερο από τον εθνικό μέσο όρο, συνδυασμός που εξηγεί τον θετικό **Ρυθμό Ανάπτυξης Εμπορίου (CGR=+7,27%)**.

Πίνακας 4.2 — Δείκτες Δυναμικής Εμπορικού Τομέα

Δείκτης	Σύνολο Εμπορίου	Εθνικός μ.ο.
CGR	**+7,27%**	+8,79%
Μερίδιο νέων εμπορικών εγγραφών	57,13%	58,70%
CBCR	**5,12%**	5,48%
Retention Rate	0,961	—

Γράφημα 4.2 — Σύγκριση CGR / Μερίδιο νέων / CBCR vs Εθνικός μ.ο.

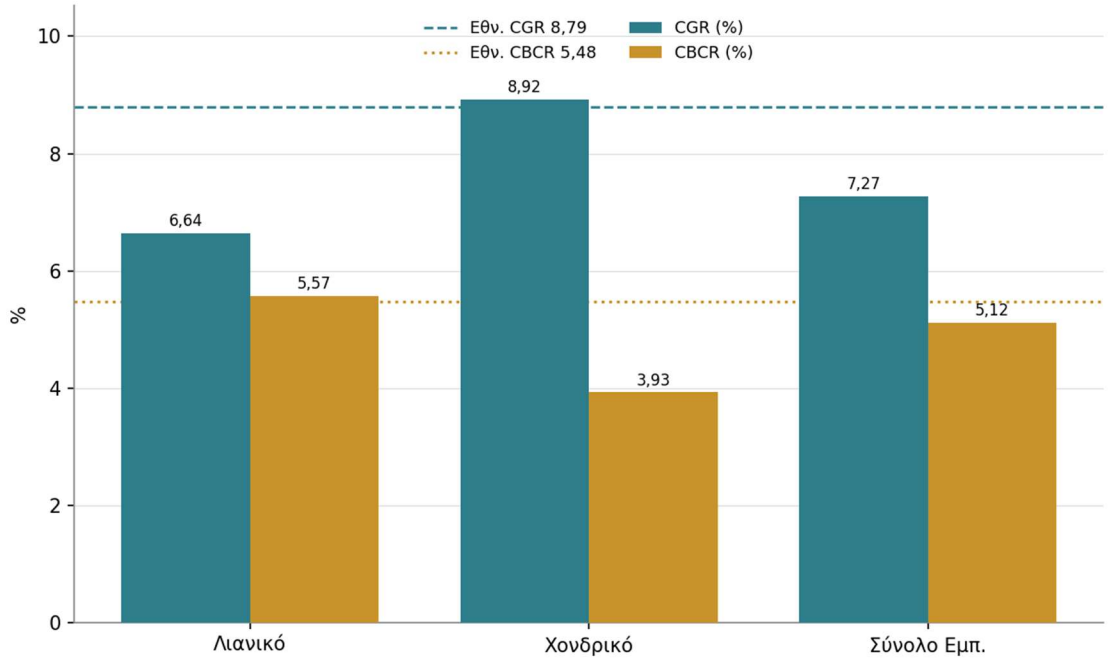

4.2 Ανάλυση Λιανικού Εμπορίου

4.2.1 Γενική Επισκόπηση Λιανικού Εμπορίου

Το λιανικό εμπόριο αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους επιμέρους κλάδους της επιχειρηματικότητας που αναπτύσσεται στην Περιφέρεια Ηπείρου. Με **4.191 ενεργές επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου** (Μάρτιος 2026), αντιπροσωπεύει το **71,93% επί του συνόλου των εμπορικών επιχειρήσεων** της Περιφέρειας και το **16,55% επί της συνολικής επιχειρηματικότητας** που αναπτύσσεται στην Περιφέρεια. Σε απόλυτο μέγεθος, το λιανικό εμπόριο της Περιφέρειας έπεται οριακά της **Παροχής Καταλυμάτων**

και Εστίασης (Θ) (4.983 ενεργές επιχειρήσεις, βλ. Παρ. 2.4) και υπερβαίνει σαφώς τις **Κατασκευές (ΣΤ)** (3.042 επιχειρήσεις) και τη **Μεταποίηση (Γ)** (1.970 επιχειρήσεις).

Ο **Συντελεστής Χωροθέτησης (LQ) Λιανικού Εμπορίου** της Περιφέρειας διαμορφώνεται σε **1,01**, πρακτικά ίδιος με τον εθνικό μέσο όρο, εύρημα που υποδηλώνει ότι το λιανικό εμπόριο της Περιφέρειας ακολουθεί πανομοιότυπη κατανομή σε σχέση με το εθνικό πρότυπο. Σε αντίθεση, ο **Συντελεστής Χωροθέτησης Χονδρικού Εμπορίου** ανέρχεται σε **0,79** (σαφής υποεκπροσώπηση, βλ. Παρ. 4.1.1). Η αντίθεση αυτή μεταξύ των δύο εμπορικών υποκλάδων είναι ουσιαστική: η Περιφέρεια Ηπείρου διατηρεί επαρκή λιανική υποδομή για την τοπική κατανάλωση, αλλά η χονδρεμπορική της παρουσία είναι περιορισμένη και παρουσιάζει **μερική εξάρτηση από εξωπεριφερειακά κέντρα**.

4.2.2 Κατηγορίες ΣΤΑΚΟΔ Λιανικού Εμπορίου

Ο κλάδος του λιανικού εμπορίου είναι ιδιαίτερα κατακερματισμένος, γεγονός που από τη μία αναδεικνύει την πολυμορφία της δραστηριότητας, από την άλλη δυσχεραίνει τη συγκριτική ανάλυση χωρίς προηγούμενη ομαδοποίηση των επιμέρους κλάδων. Ως εκ τούτου, υιοθετείται η ομαδοποίησή του σε **11 ομοιογενείς εμπορικές κατηγορίες**[8], που επιτρέπει τη συστηματική ανάλυση δομής, εξειδίκευσης και δυναμικής.

Σε όρους απόλυτου μεγέθους, η κατανομή εμφανίζει συγκέντρωση τύπου Pareto. Οι τρεις μεγαλύτερες κατηγορίες (**Τρόφιμα, Ποτά και Καπνός** με 1.216 επιχειρήσεις και μερίδιο **29,01%**, **Οικιακός Εξοπλισμός, Δόμηση και Κήπος** με 795 επιχειρήσεις και μερίδιο **18,97%**, **Ένδυση, Υπόδηση και Αθλητικά** με 624 επιχειρήσεις και μερίδιο **14,89%**) συγκεντρώνουν αθροιστικά το **62,87% επί του συνόλου του λιανικού εμπορίου** της Περιφέρειας.

Η ανάλυση κατά **Συντελεστή Χωροθέτησης (LQ)** αποκαλύπτει σημαντική υπερεκπροσώπηση στην κατηγορία **Καύσιμα και Μεταφορές** (LQ=**1,42** επί 233 επιχειρήσεων, η υψηλότερη τιμή υπερεκπροσώπησης μεταξύ των κατηγοριών λιανικού εμπορίου της Περιφέρειας). Ηπιότερη υπερεκπροσώπηση καταγράφουν ο **Οικιακός Εξοπλισμός, Δόμηση και Κήπος** (LQ=**1,12**), τα **Τρόφιμα, Ποτά και Καπνός** (LQ=**1,11**), η **Υγεία και Ομορφιά** (LQ=**1,10**), τα **Βιβλία, Χαρτικά, Πολιτισμός και Ψυχαγωγία** (LQ=**1,05**) και τα **Κοσμήματα και Ωρολόγια** (LQ=**1,02**). Ειδικά για την τελευταία κατηγορία, η οριακή υπερεκπροσώπηση συνδέεται με τη μακρά **παράδοση της αργυροχρυσοχοΐας στα Ιωάννινα** που αποτελεί διακριτό κεφάλαιο της ηπειρώτικης χειροτεχνικής παραγωγής. Σε χαμηλότερη εξειδίκευση κινούνται η **Ένδυση, Υπόδηση και Αθλητικά** (LQ=**0,93**), το **Μη Ταξινομημένο Λιανικό Εμπόριο** (LQ=**0,88**) και τα **Ηλεκτρονικά και Τεχνολογία** (LQ=**0,82**). Ιδιαίτερα χαμηλές τιμές καταγράφουν το **Ηλεκτρονικό Εμπόριο** (LQ=**0,51**) και οι **Υπαίθριες Αγορές και Λοιπό Λιανικό Εμπόριο** (LQ=**0,48**).

[8] Η ομαδοποίηση των 37 διψήφιων ΚΑΔ λιανικού σε 11 κατηγορίες αποσκοπεί στη μέγιστη δυνατή ομοιογένεια των επιμέρους κλάδων εντός κάθε κατηγορίας (βλ. Μεθοδολογικές Σημειώσεις).

Σε όρους δυναμικής, **όλες οι 11 κατηγορίες λιανικού εμπορίου** εμφανίζουν θετικό ή μηδενικό Ρυθμό Ανάπτυξης, εικόνα συνεπής με τη συνολικά θετική αναπτυξιακή πορεία του λιανικού εμπορίου της Περιφέρειας (CGR=**+6,64%**, βλ. Παρ. 4.1.2). Οι κατηγορίες με χαμηλότερη απόλυτη βάση εμφανίζουν τους ταχύτερους ρυθμούς: η κατηγορία **Υπαίθριες Αγορές και Λοιπό Λιανικό Εμπόριο** καταγράφει τον υψηλότερο **Ρυθμό Ανάπτυξης (CGR)** στο **+32,50%** (επί βάσης 53 επιχειρήσεων), ακολουθούμενη από το **Ηλεκτρονικό Εμπόριο** (CGR **+26,50%**, 105 επιχειρήσεις) και την **Υγεία και Ομορφιά** (CGR **+13,85%**, 370 επιχειρήσεις, η σημαντικότερη απόλυτη βάση μεταξύ των ταχέως αναπτυσσόμενων κατηγοριών). Στον αντίποδα, τα **Ηλεκτρονικά και Τεχνολογία** (CGR **0,00%**, 83 επιχειρήσεις) και το **Μη Ταξινομημένο Λιανικό Εμπόριο** (CGR **+1,10%**, 477 επιχειρήσεις) εμφανίζουν ουσιαστική στασιμότητα.

Πίνακας 4.3 — ΣΤΑΚΟΔ Λιανικού: Nt / % / CGR / LQ

#	Κατηγορία	Nt	%	CGR	LQ
1	Τρόφιμα, Ποτά και Καπνός	1.216	29,01%	+7,99%	1,11
2	Οικιακός Εξοπλισμός, Δόμηση και Κήπος	795	18,97%	+3,38%	1,12
3	Ένδυση, Υπόδηση και Αθλητικά	624	14,89%	+5,05%	0,93
4	Μη Ταξινομημένο Λιανικό Εμπόριο	477	11,38%	+1,10%	0,88
5	Υγεία και Ομορφιά	370	8,83%	**+13,85%**	1,10
6	Καύσιμα και Μεταφορές	233	5,56%	+9,91%	**1,42**
7	Βιβλία, Χαρτικά, Πολιτισμός και Ψυχαγωγία	125	2,98%	+5,93%	1,05
8	Κοσμήματα και Ωρολόγια	110	2,62%	+1,85%	1,02
9	Ηλεκτρονικό Εμπόριο	105	2,51%	**+26,50%**	0,51
10	Ηλεκτρονικά και Τεχνολογία	83	1,98%	0,00%	0,82
11	Υπαίθριες Αγορές και Λοιπό Λιανικό Εμπόριο	53	1,26%	**+32,50%**	0,48
	Σύνολο	**4.191**	**100,00%**	**+6,64%**	**1,01**

Γράφημα 4.2α — LQ ανά κατηγορία λιανικού εμπορίου

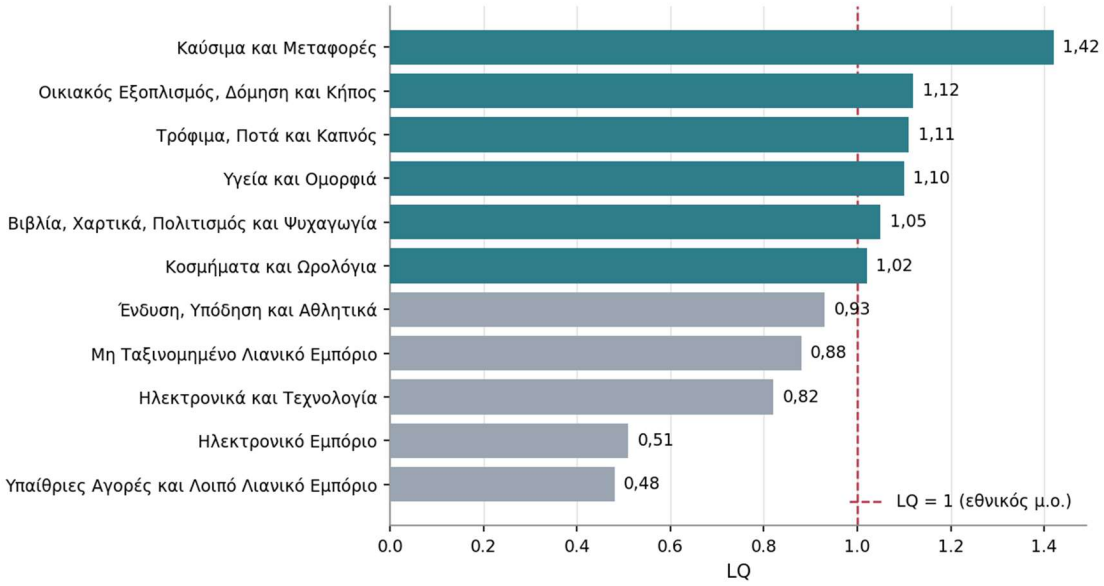

Γράφημα 4.2β — CGR ανά κατηγορία λιανικού εμπορίου

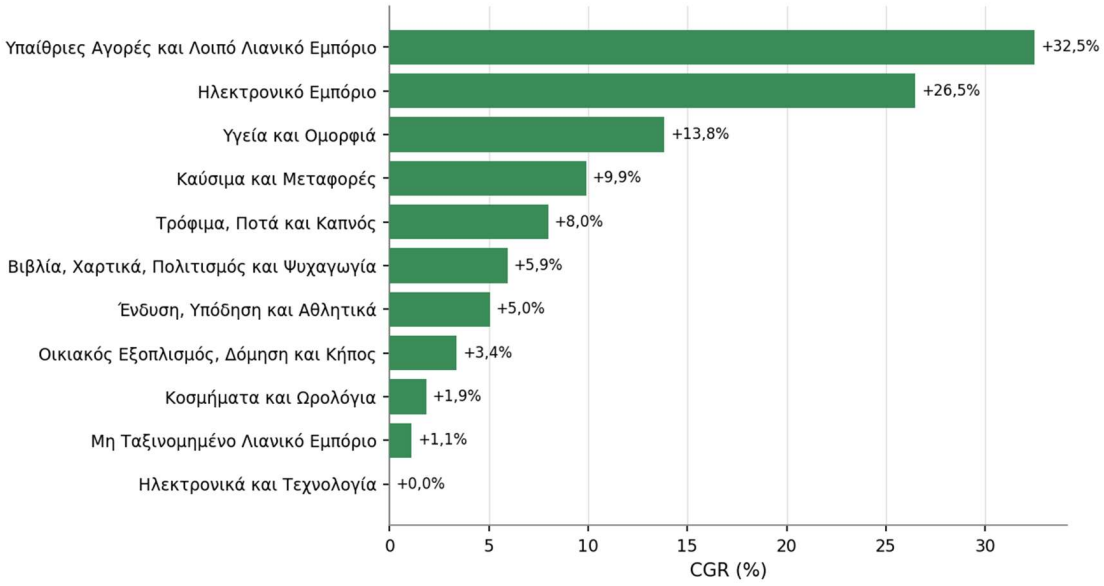

4.2.3 Χωρική Κατανομή Λιανικού Εμπορίου

Η χωρική κατανομή του λιανικού εμπορίου της Περιφέρειας Ηπείρου ακολουθεί έντονα **μονοκεντρικό πρότυπο**. Από πλευράς συγκέντρωσης λιανικού εμπορίου, **οι πέντε μεγαλύτεροι Δήμοι** συγκεντρώνουν αθροιστικά **3.368 επιχειρήσεις, ήτοι 80,36% επί του συνόλου του λιανικού εμπορίου** της Περιφέρειας. Ο **Δήμος Ιωαννιτών** καταγράφει τη μεγαλύτερη βάση με **1.505 επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου** (**35,91%**), ακολουθούμενος από τους **Δήμους Αρταίων** (732 επιχειρήσεις, **17,47%**), **Ηγουμενίτσας** (459 επιχειρήσεις, **10,95%**), **Πρέβεζας** (445 επιχειρήσεις, **10,62%**) και **Πάργας** (227 επιχειρήσεις, **5,42%**).

Στους υπόλοιπους 13 Δήμους της Περιφέρειας αναλογεί συνολικά μόλις το **19,64%** του λιανικού εμπορίου.

Η συγκέντρωση του λιανικού εμπορίου στους πέντε αυτούς Δήμους είναι ελαφρώς πιο έντονη από την αντίστοιχη του συνολικού εμπορίου της Περιφέρειας (79,52%, βλ. Παρ. 4.1.1), αλλά κυρίως αναδεικνύει τον **μονοκεντρικό χαρακτήρα** της Περιφέρειας Ηπείρου: ο Δήμος Ιωαννιτών μόνος του συγκεντρώνει πάνω από το ένα τρίτο του λιανικού εμπορίου (**35,91%**), ποσοστό περισσότερο από διπλάσιο του δεύτερου ιεραρχικά Δήμου Αρταίων (**17,47%**).

Σε επίπεδο εξειδίκευσης ανά Δήμο, ο **Συντελεστής Χωροθέτησης Λιανικού Εμπορίου** παρουσιάζει διαφοροποιημένη εικόνα στις τέσσερις έδρες των Περιφερειακών Ενοτήτων. Ο **Δήμος Αρταίων** καταγράφει την υψηλότερη τιμή μεταξύ των εδρών των ΠΕ (LQ Λιανικού Εμπορίου=**1,30** επί 732 επιχειρήσεων λιανικού εμπορίου), ακολουθούμενος από τον **Δήμο Ιωαννιτών** (LQ=**1,03** επί 1.505 επιχειρήσεων, τη μεγαλύτερη απόλυτη βάση λιανικού εμπορίου της Περιφέρειας), τον **Δήμο Πρέβεζας** (LQ=**0,98** επί 445 επιχειρήσεων) και τον **Δήμο Ηγουμενίτσας** (LQ=**0,89** επί 459 επιχειρήσεων). Για τον Δήμο Ηγουμενίτσας (**Διαμετακομιστικός Κόμβος, Τύπος Γ**, βλ. Παρ. 3.3), η σχετικά χαμηλή τιμή συνδέεται με τη διαφοροποιημένη επιχειρηματική σύνθεση του Δήμου που περιλαμβάνει σημαντική παρουσία σε άλλους κλάδους. Από τους υπόλοιπους Δήμους της Περιφέρειας, υπερεκπροσώπηση καταγράφουν ο **Δήμος Ζηρού** (LQ=**1,13** επί 158 επιχειρήσεων λιανικού εμπορίου), ο **Δήμος Σουλίου** (LQ=**1,05** επί 138 επιχειρήσεων) και ο **Δήμος Νικολάου Σκουφά** (LQ=**1,05** επί 74 επιχειρήσεων), αναδεικνύοντας ότι το λιανικό εμπόριο διατηρεί σημαντικό μερίδιο στη συνολική επιχειρηματικότητα και μικρότερων Δήμων της Περιφέρειας.

Στον αντίποδα, ο **Δήμος Ζαγορίου** εμφανίζει το χαμηλότερο LQ Λιανικού Εμπορίου (**0,40** επί 22 επιχειρήσεων), εύρημα που σχετίζεται με τη δεσπόζουσα θέση της **Παροχής Καταλυμάτων και Εστίαση** στη συνολική επιχειρηματικότητα του Δήμου (LQ Εστίασης=**3,41**, βλ. Παρ. 3.2). Σημειώνεται ωστόσο ότι, στους Δήμους με ιδιαίτερα μικρή απόλυτη βάση λιανικού εμπορίου όπως ο Δήμος Ζαγορίου, οι σχετικοί δείκτες θα πρέπει να αναγνωσθούν με προσοχή λόγω του χαμηλού απόλυτου μεγέθους τους.

Γράφημα 4.2γ — Χωρική Κατανομή Λιανικού Εμπορίου ανά Δήμο

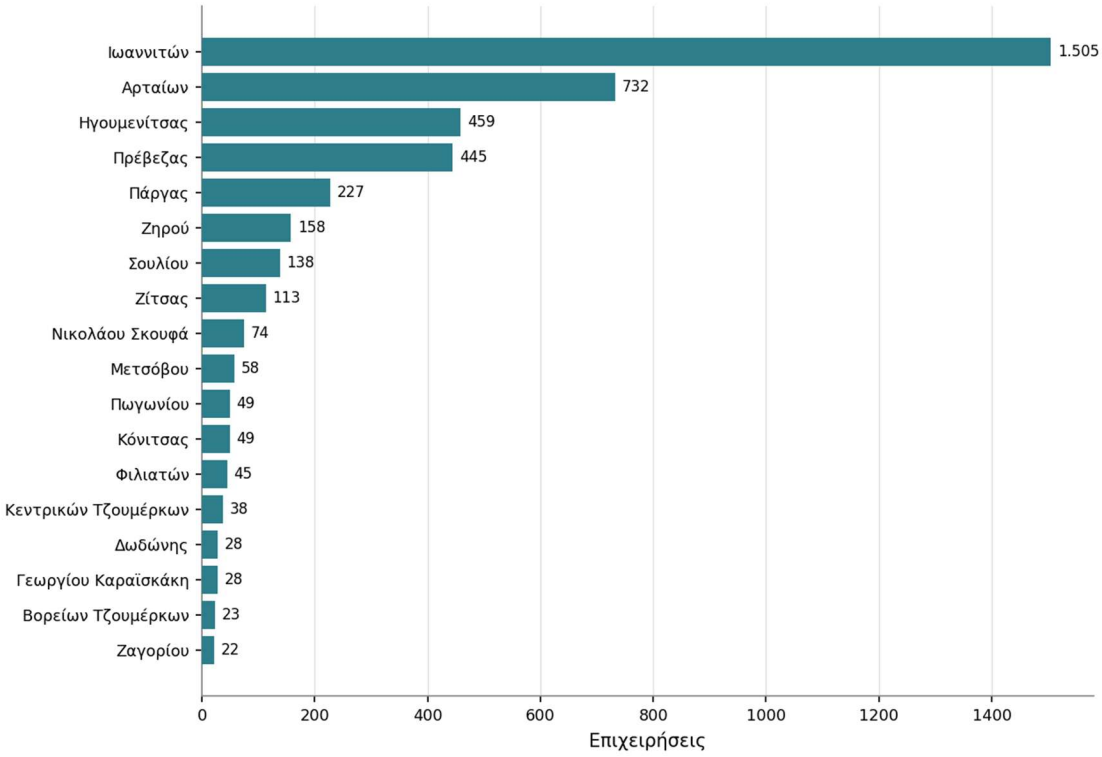

Γράφημα 4.2δ — LQ Λιανικού Εμπορίου ανά Δήμο

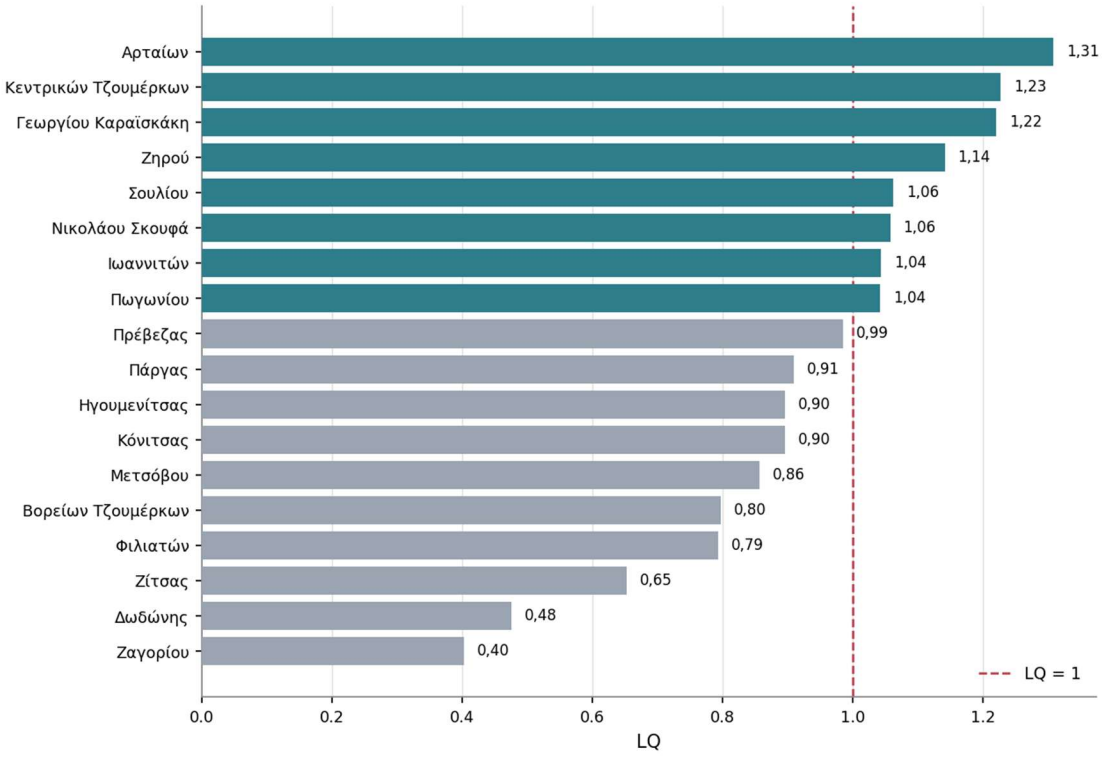

4.2.4 Εξειδίκευση και Ποικιλομορφία Λιανικού Εμπορίου

Πέραν της κατανομής και της εξειδίκευσης, ενδιαφέρον παρουσιάζει και η **εσωτερική ποικιλομορφία του λιανικού εμπορίου**. Ο **Δείκτης Εντροπίας (Entropy Index)**[9] παρέχει ένα μέτρο του βαθμού στον οποίο η προς μελέτη δραστηριότητα κατανέμεται ομοιόμορφα μεταξύ των 11 κατηγοριών ΣΤΑΚΟΔ λιανικού εμπορίου, με υψηλότερες τιμές να αντιστοιχούν σε μεγαλύτερη ποικιλομορφία.

Στην Περιφέρεια Ηπείρου, ο Δείκτης Εντροπίας του λιανικού εμπορίου διαμορφώνεται σε **2,01**, τιμή που αντιστοιχεί σε **83,82%** της μέγιστης δυνατής ποικιλομορφίας (H_max=ln(11)≈2,398). Σε εθνικό επίπεδο ο αντίστοιχος δείκτης διαμορφώνεται σε **2,07** (**86,32%** του H_max). Η διαφορά μεταξύ Ηπείρου και εθνικού προτύπου είναι μικρή, εύρημα που αποτυπώνει σχεδόν πανομοιότυπη εσωτερική κατανομή του λιανικού εμπορίου στην Περιφέρεια σε σύγκριση με το εθνικό πρότυπο.

Η σχετικά υψηλή τιμή του Δείκτη Εντροπίας (83,82%) αντανακλά τη συνύπαρξη δύο **αντίρροπων** τάσεων. Από τη μία πλευρά, η συγκέντρωση **τύπου Pareto** στις δύο μεγαλύτερες κατηγορίες (τα **Τρόφιμα, Ποτά και Καπνός** με **29,01%** και ο **Οικιακός Εξοπλισμός, Δόμηση και Κήπος** με **18,97%**, που συγκεντρώνουν αθροιστικά **47,98% επί του συνόλου του λιανικού εμπορίου** της Περιφέρειας) **θα ωθούσε από μόνη της τον Δείκτη Εντροπίας σε χαμηλότερα επίπεδα**, καθώς η ανισόρροπη κατανομή μεταξύ κατηγοριών απομακρύνει τον δείκτη από τη μέγιστη τιμή του (που αντιστοιχεί σε πλήρη ισοκατανομή). Από την άλλη πλευρά, η αναλογικά σημαντική παρουσία τριών κατηγοριών μεσαίας κλίμακας (**Ένδυση, Υπόδηση και Αθλητικά** 14,89%, **Μη Ταξινομημένο Λιανικό Εμπόριο** 11,38%, **Υγεία και Ομορφιά** 8,83%) **λειτουργεί αντίρροπα, ανυψώνοντας τον Δείκτη Εντροπίας** στο παρατηρούμενο επίπεδο του **83,82%** και κρατώντας την ποικιλομορφία της Περιφέρειας σε σχεδόν εθνικά επίπεδα.

4.2.5 Χωρική Ανισότητα Λιανικού Εμπορίου — Gini / Theil / Hoover / CV

Η χωρική ανισότητα του λιανικού εμπορίου εξετάζεται μέσω **τεσσάρων συμπληρωματικών δεικτών**: του **Δείκτη Gini** για τη συνολική εικόνα της ανισοκατανομής, του **Δείκτη Theil** για την αποάθροιση[10] της ανισότητας μεταξύ και εντός ΠΕ, του **Δείκτη Hoover** ως μέτρου της αναγκαίας ανακατανομής για την επίτευξη ισοκατανομής σε σχέση με τον πληθυσμό, και του **Σταθμισμένου Συντελεστή Μεταβλητότητας (Weighted CV)** ως μέτρου της διασποράς γύρω από τον περιφερειακό μέσο.

Σε επίπεδο **Δήμου**, ο **Δείκτης Gini Λιανικού Εμπορίου διαμορφώνεται σε 0,716**, τιμή που αντιστοιχεί σε ιδιαίτερα υψηλή ανισοκατανομή, αισθητά υψηλότερη από τον αντίστοιχο της

---

[9] Ο Δείκτης Εντροπίας υπολογίζεται ως $E = -\Sigma\, p_i \times \ln(p_i)$, όπου p_i είναι το μερίδιο της i-οστής κατηγορίας στο σύνολο του λιανικού εμπορίου. Η μέγιστη δυνατή τιμή για 11 κατηγορίες είναι $\ln(11) \approx 2{,}398$, και αντιστοιχεί σε ομοιόμορφη κατανομή.

[10] Ο Δείκτης Theil αποαθροίζεται σε δύο συνιστώσες: ανισότητα **μεταξύ** των ΠΕ (between) και ανισότητα **εντός** κάθε ΠΕ (within). Άθροισμα between+within = συνολική τιμή Theil.

συνολικής επιχειρηματικότητας (Gini=**0,616**). Σε επίπεδο **ΠΕ**, ο Δείκτης Gini Λιανικού Εμπορίου ανέρχεται σε **0,337**, τιμή που υποδηλώνει σημαντική ανισοκατανομή μεταξύ των τεσσάρων ΠΕ, αλλά πιο ομαλή από εκείνη που παρατηρείται σε επίπεδο Δήμου. Η εικόνα αυτή αναδεικνύει ότι η ανισοκατανομή του λιανικού εμπορίου εκδηλώνεται **τόσο μεταξύ ΠΕ όσο και εντός κάθε ΠΕ**, με τη συνιστώσα εντός ΠΕ να αποτελεί την εντονότερη πηγή ανισοκατανομής.

Ο **Δείκτης Theil λιανικού εμπορίου** ανέρχεται σε **1,192** συνολικά, αισθητά υψηλότερος από τον αντίστοιχο Δείκτη Theil της συνολικής επιχειρηματικότητας (**0,808**). Η αποάθροιση του Δείκτη αποκαλύπτει ότι το **83,24%** της ανισοκατανομής προέρχεται από αποκλίσεις **εντός ΠΕ** και το **16,76%** από διαφορές **μεταξύ ΠΕ**. Η κυριαρχία της συνιστώσας εντός ΠΕ αντανακλά ότι σε κάθε ΠΕ ξεχωριστά η έδρα συγκεντρώνει τη συντριπτική πλειονότητα των επιχειρήσεων λιανικού εμπορίου, με τους υπόλοιπους Δήμους να εμφανίζουν σαφώς μικρότερη παρουσία. Η σημαντική επίσης συνιστώσα μεταξύ ΠΕ (**16,76%**) αντανακλά παράλληλα τη **μονοκεντρικότητα της Περιφέρειας**, με την ΠΕ Ιωαννίνων να υπερτερεί σε σχέση με τις άλλες τρεις ΠΕ.

Ο **Δείκτης Hoover Λιανικού Εμπορίου** διαμορφώνεται σε **0,166**, τιμή σαφώς υψηλότερη από τον αντίστοιχο της συνολικής επιχειρηματικότητας (**0,094**). Η τιμή αυτή υποδεικνύει ότι **16,56% των επιχειρήσεων λιανικού εμπορίου** της Περιφέρειας θα έπρεπε να μετακινηθεί από τους τόπους που σήμερα δραστηριοποιείται, ώστε η κατανομή τους να ταυτίζεται με την κατανομή του πληθυσμού. Πρόκειται για σαφέστατη απόκλιση από την πληθυσμιακή κατανομή, αισθητά εντονότερη από εκείνη που παρατηρείται για τη συνολική επιχειρηματικότητα. Στην ίδια κατεύθυνση κινείται και ο **Σταθμισμένος Συντελεστής Μεταβλητότητας (Weighted CV=0,394)**, ο οποίος μετρά τη σχετική διασπορά της κατανομής ως ποσοστό σε σχέση με τον περιφερειακό μέσο όρο: όσο μεγαλύτερη η τιμή, τόσο ευρύτερη η απόκλιση των επιμέρους Δήμων από τον μέσο. Η τιμή 0,394 του λιανικού εμπορίου είναι αισθητά υψηλότερη από την αντίστοιχη της συνολικής επιχειρηματικότητας (CV=**0,294**), επιβεβαιώνοντας ευρύτερη διασπορά του λιανικού εμπορίου μεταξύ των Δήμων της Περιφέρειας.

Δείκτης	Σύνολο	Λιανικό Εμπόριο
Δείκτης Gini (Δήμοι)	0,616	**0,716**
Δείκτης Gini (ΠΕ)	—	0,337
Δείκτης Hoover (Δήμοι)	0,094	**0,166**
Weighted CV	0,294	**0,394**
Δείκτης Theil total	0,808	**1,192**
Δείκτης Theil intra-zone %	86,4%	**83,24%**
Δείκτης Theil inter-zone %	13,6%	**16,76%**

Γράφημα 4.2ε — Δείκτες Χωρικής Ανισότητας Λιανικού Εμπορίου vs Συνολικής

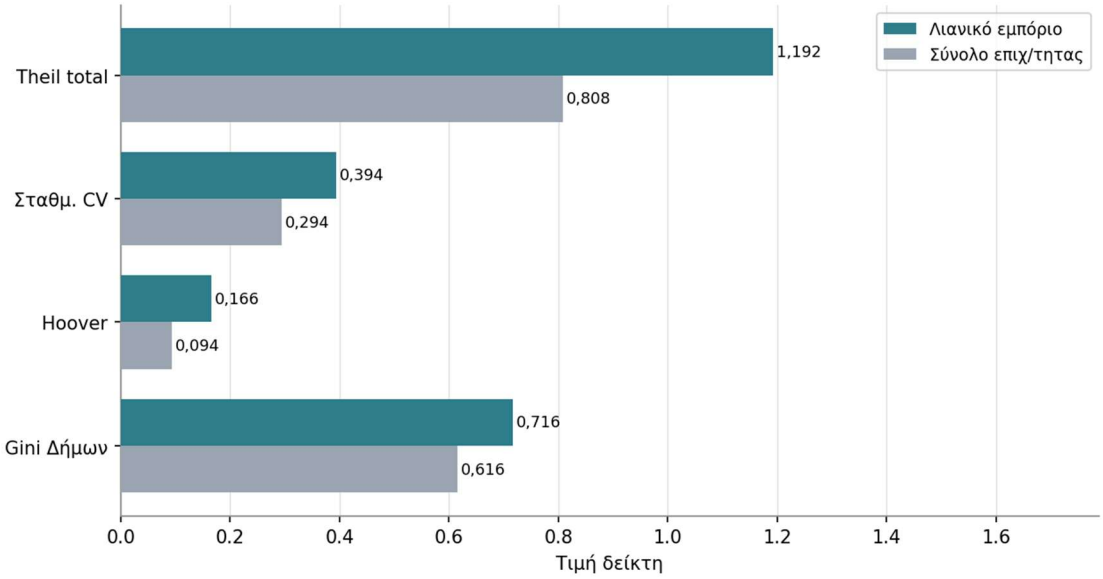

4.2.6 Shift-Share Ανάλυση Λιανικού Εμπορίου

Η ανάλυση **Shift-Share** αποτελεί εργαλείο που **αποαθροίζει** την παρατηρηθείσα μεταβολή των επιχειρήσεων λιανικού εμπορίου της Περιφέρειας σε **τρεις συνιστώσες**: την **Εθνική** (αύξηση που θα συνέβαινε αν η Περιφέρεια ακολουθούσε τον εθνικό ρυθμό ανάπτυξης λιανικού εμπορίου σε πρωτεύουσα δραστηριότητα), τη **Διαρθρωτική (Industry Mix)** (αύξηση ή μείωση που οφείλεται στην κλαδική σύνθεση της Περιφέρειας) και τη **Διαφορική (Ανταγωνιστική)** (τη συνεισφορά της τοπικής ανταγωνιστικότητας πέραν εθνικών και κλαδικών παραγόντων)[11].

Στο λιανικό εμπόριο της Περιφέρειας Ηπείρου, η συνολική καθαρή μεταβολή ανέρχεται σε +261 επιχειρήσεις. Η Εθνική Συνιστώσα (+324,06) αποτελεί τον κύριο μοχλό ανάπτυξης και αντιστοιχεί στην αύξηση που θα κατέγραφε η Περιφέρεια αν αναπτυσσόταν με τον εθνικό ρυθμό ανάπτυξης του λιανικού εμπορίου (+8,25%). Η Διαρθρωτική Συνιστώσα είναι οριακά αρνητική (−14,84). Η Διαφορική (ανταγωνιστική) Συνιστώσα είναι αρνητική (−48,22): η Περιφέρεια αναπτύχθηκε με ρυθμό ελαφρώς χαμηλότερο του εθνικού, με αποτέλεσμα η πραγματική αύξηση να υπολείπεται ήπια εκείνης που θα προέκυπτε αν ακολουθούσε τον εθνικό ρυθμό ανάπτυξης. Η ανάπτυξη του λιανικού εμπορίου προήλθε επομένως σχεδόν αποκλειστικά από την εθνική δυναμική.

Η ανάλυση κατά κατηγορία ΣΤΑΚΟΔ δείχνει μεικτή εικόνα: τέσσερις από τις έντεκα κατηγορίες λιανικού εμπορίου εμφανίζουν θετική Διαφορική Συνιστώσα και επτά αρνητική.

[11] Η ανάλυση Shift-Share αποαθροίζει τη συνολική μεταβολή κατά: Εθνική (E) = αναμενόμενη αύξηση αν η Περιφέρεια ακολουθούσε το εθνικό CGR του κλάδου σε πρωτεύουσα δραστηριότητα· Διαρθρωτική (IM) = επιπλέον αύξηση ή μείωση λόγω της κλαδικής σύνθεσης· Διαφορική (C) = το υπόλοιπο που εκφράζει την τοπική ανταγωνιστικότητα. Ισχύει: Καθαρή Μεταβολή = E + IM + C.

Τη μεγαλύτερη θετική τοπική συνεισφορά καταγράφουν τα Τρόφιμα, Ποτά και Καπνός (+31,47), ακολουθούμενα από το Ηλεκτρονικό Εμπόριο (+4,98) και τις Υπαίθριες Αγορές. Στον αντίποδα, οι μεγαλύτερες αρνητικές αποκλίσεις εντοπίζονται στην Υγεία και Ομορφιά (−32,77), στο Μη Ταξινομημένο Λιανικό Εμπόριο (−22,62) και στην Ένδυση, Υπόδηση και Αθλητικά (−16,47), κατηγορίες όπου η Περιφέρεια αναπτύχθηκε βραδύτερα από τον αντίστοιχο εθνικό ρυθμό ανάπτυξης. Συνολικά, η τοπική συνεισφορά είναι ελαφρώς αρνητική, με την εθνική δυναμική να παραμένει ο κύριος μοχλός ανάπτυξης.

Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της Υγείας και Ομορφιάς, που εμφανίζει την εντονότερη αρνητική Διαφορική Συνιστώσα (−32,77). Πρόκειται για κατηγορία εθνικά ταχέως αναπτυσσόμενη, με ισχυρά θετική Διαρθρωτική Συνιστώσα (+50,97): συνδυαστικά, η εθνική και η κλαδική δυναμική θα δικαιολογούσαν αύξηση περίπου +78 επιχειρήσεων (Εθνική +26,80 και Διαρθρωτική +50,97). Η πραγματική αύξηση όμως περιορίστηκε σε +45 επιχειρήσεις, και η υστέρηση αυτή των περίπου 33 επιχειρήσεων αποτυπώνεται στην αρνητική Διαφορική Συνιστώσα, ένδειξη ότι η Περιφέρεια αναπτύχθηκε βραδύτερα από τον εθνικό ρυθμό ανάπτυξης σε έναν κατά τα άλλα δυναμικό κλάδο. Το εύρημα χρήζει διαχρονικής παρακολούθησης σε επόμενες περιόδους αναφοράς.

Πίνακας 4.4 — Shift-Share Λιανικού Εμπορίου ανά κατηγορία ΣΤΑΚΟΔ

#	Κατηγορία	Καθαρή Μεταβολή	Εθνική	Διαρθρωτική	Διαφορική
1	Τρόφιμα, Ποτά & Καπνός	+90	+92,85	−34,32	+31,47
2	Υγεία & Ομορφιά	+45	+26,80	+50,97	−32,77
3	Ένδυση, Υπόδηση & Αθλητικά	+30	+48,98	−2,51	−16,47
4	Οικιακός Εξοπλισμός, Δόμηση & Κήπος	+26	+63,41	−31,31	−6,11
5	Ηλεκτρονικό Εμπόριο	+22	+6,84	+10,17	+4,98
6	Καύσιμα & Μεταφορές	+21	+17,48	+5,78	−2,26
7	Υπαίθριες Αγορές & Λοιπό Λιανικό	+13	+3,30	+7,86	+1,84
8	Βιβλία, Χαρτικά, Πολιτισμός & Ψυχαγωγία	+7	+9,73	−5,09	+2,36
9	Μη Ταξινομημένο Λιανικό Εμπόριο	+5	+38,92	−11,30	−22,62
10	Κοσμήματα & Ωρολόγια	+2	+8,91	−3,00	−3,90
11	Ηλεκτρονικά & Τεχνολογία	+0	+6,84	−2,10	−4,75
	ΣΥΝΟΛΟ ΛΙΑΝΙΚΟΥ	**+261**	**+324,06**	**−14,84**	**−48,22**

Γράφημα 4.2στ — Shift-Share Διάγραμμα ανά κατηγορία λιανικού εμπορίου

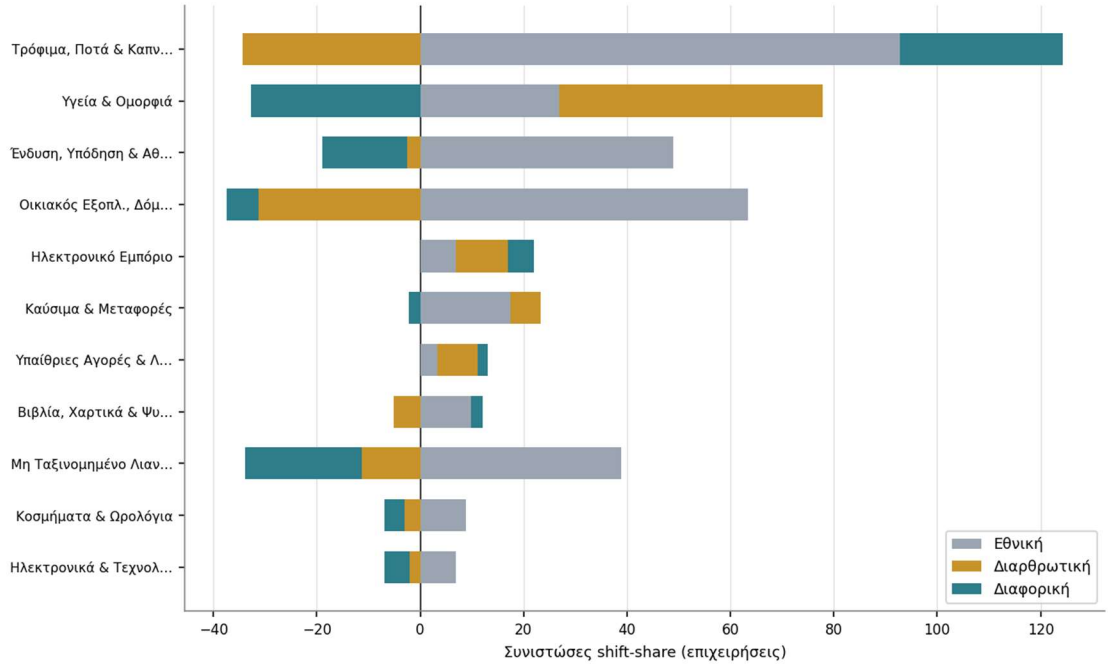

4.2.7 Κρίσιμα Σημεία Λιανικού Εμπορίου

Η ανάλυση του λιανικού εμπορίου της Περιφέρειας Ηπείρου αναδεικνύει τα ακόλουθα κρίσιμα σημεία:

1. **Ισορροπημένη συμμετοχή λιανικού εμπορίου, υποεκπροσώπηση χονδρικού.** Το λιανικό εμπόριο εμφανίζει **LQ Λιανικού Εμπορίου = 1,01**, πρακτικά ταυτόσημο με τον εθνικό μέσο όρο, αναδεικνύοντας ότι η Περιφέρεια καλύπτει την τοπική καταναλωτική ζήτηση σε επίπεδα ίδια με το εθνικό πρότυπο. Σε αντίθεση, το χονδρικό εμπόριο εμφανίζει **LQ Χονδρικού Εμπορίου = 0,79** (σαφής υποεκπροσώπηση), εύρημα που υποδηλώνει μερική εξάρτηση από εξωπεριφερειακά κέντρα.

2. **Μονοκεντρικό πρότυπο γύρω από τον Δήμο Ιωαννιτών.** Οι πέντε μεγαλύτεροι Δήμοι λιανικού εμπορίου (Δήμοι Ιωαννιτών, Αρταίων, Ηγουμενίτσας, Πρέβεζας, Πάργας) συγκεντρώνουν **80,36%** του λιανικού εμπορίου της Περιφέρειας. Ο **Δήμος Ιωαννιτών** μόνος του συγκεντρώνει **35,91%** (**1.505 επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου**), ποσοστό περισσότερο από διπλάσιο του δεύτερου ιεραρχικά Δήμου Αρταίων (**17,47%**), εικόνα που αναδεικνύει τον **μονοκεντρικό χαρακτήρα** της Περιφέρειας Ηπείρου.

3. **Pareto συγκέντρωση τύπου σε επίπεδο κατηγοριών, με ιδιαίτερη παρουσία Καυσίμων και Αργυροχρυσοχοΐας.** Οι τρεις μεγαλύτερες κατηγορίες λιανικού εμπορίου (Τρόφιμα **29,01%**, Οικιακός Εξοπλισμός **18,97%**, Ένδυση **14,89%**) συγκεντρώνουν **62,87%** του λιανικού εμπορίου της Περιφέρειας. Στους Συντελεστές Χωροθέτησης, η υψηλότερη υπερεκπροσώπηση καταγράφεται στα **Καύσιμα και**

Μεταφορές (LQ=**1,42** επί 233 επιχειρήσεων). Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει επίσης η οριακή υπερεκπροσώπηση στα **Κοσμήματα και Ωρολόγια** (LQ=**1,02**), που συνδέεται με τη μακρά **παράδοση της αργυροχρυσοχοΐας στα Ιωάννινα**.

4. **Εσωτερική ποικιλομορφία σχεδόν στα εθνικά επίπεδα.** Ο Δείκτης Εντροπίας του λιανικού εμπορίου της Περιφέρειας ανέρχεται σε **2,01** (**83,82%** της μέγιστης δυνατής ποικιλομορφίας, H_max=ln(11)≈2,398), ελαφρώς χαμηλότερος από τον εθνικό μέσο όρο (**2,07** ή **86,32%**), εύρημα που αποτυπώνει σχεδόν πανομοιότυπη εσωτερική κατανομή του λιανικού εμπορίου στην Περιφέρεια σε σύγκριση με το εθνικό πρότυπο.

5. **Ήπια αρνητική τοπική συνεισφορά, με κύριο μοχλό την εθνική δυναμική.** Η ανάλυση Shift-Share αποδίδει την αύξηση των +261 επιχειρήσεων κατά κύριο λόγο στην Εθνική Συνιστώσα (+324,06), ενώ η Διαφορική (τοπική) Συνιστώσα είναι αρνητική (−48,22). Επτά από τις έντεκα κατηγορίες εμφανίζουν αρνητική Διαφορική Συνιστώσα· τη μεγαλύτερη θετική τοπική συνεισφορά καταγράφουν τα Τρόφιμα, Ποτά και Καπνός (+31,47) και τη μεγαλύτερη αρνητική η Υγεία και Ομορφιά (−32,77).

6. **Ιδιαίτερα υψηλή χωρική ανισοκατανομή.** Ο **Δείκτης Gini Λιανικού Εμπορίου** σε επίπεδο Δήμων (**0,716**) είναι αισθητά υψηλότερος από τον αντίστοιχο της συνολικής επιχειρηματικότητας (**0,616**) και ο **Δείκτης Hoover Λιανικού Εμπορίου** (**0,166**) σαφώς υψηλότερος από τον αντίστοιχο της συνολικής επιχειρηματικότητας (**0,094**). Η αποάθροιση του Δείκτη Theil δείχνει ότι η ανισοκατανομή εκδηλώνεται **τόσο εντός ΠΕ** (**83,24%**, μεταξύ έδρας και μικρότερων Δήμων) **όσο και μεταξύ ΠΕ** (**16,76%**), όπου η ΠΕ Ιωαννίνων υπερτερεί σαφώς των άλλων τριών.

7. **Σχετική υστέρηση ψηφιακών κατηγοριών.** Το **Ηλεκτρονικό Εμπόριο** εμφανίζει τη χαμηλότερη τιμή Συντελεστή Χωροθέτησης Λιανικού Εμπορίου (LQ=**0,51**) μεταξύ των 11 κατηγοριών, εύρημα που αποτελεί ένδειξη σχετικής υστέρησης της ψηφιακής μετάβασης του λιανικού εμπορίου της Περιφέρειας. Παρά τον υψηλό **CGR (+26,50%)** της κατηγορίας, η απόλυτη βάση παραμένει περιορισμένη (**105 επιχειρήσεις**).

4.3 Ανάλυση Χονδρικού Εμπορίου

4.3.1 Γενική Επισκόπηση Χονδρικού Εμπορίου

Το χονδρικό εμπόριο στην Περιφέρεια Ηπείρου αριθμεί **1.636 ενεργές επιχειρήσεις χονδρικού εμπορίου** τον Μάρτιο 2026, αντιπροσωπεύοντας το **28,07% επί του συνόλου των εμπορικών επιχειρήσεων** της Περιφέρειας και το **6,46% επί της συνολικής επιχειρηματικότητας** που αναπτύσσεται στην Περιφέρεια.

Ο **Συντελεστής Χωροθέτησης Χονδρικού Εμπορίου** της Περιφέρειας διαμορφώνεται σε **0,79**, τιμή κάτω από τον εθνικό μέσο όρο. Η αναλογία λιανικού προς χονδρικό εμπόριο διαμορφώνεται σε **2,56:1**, υψηλότερη από την εθνική (**2,00:1**), εικόνα που αποτυπώνει τη **μερική εξάρτηση** της Περιφέρειας από εξωπεριφερειακά κέντρα (βλ. Παρ. 4.1.1).

4.3.2 Κατηγορίες ΣΤΑΚΟΔ Χονδρικού Εμπορίου

Ακολουθώντας την αντίστοιχη μεθοδολογική προσέγγιση με το λιανικό εμπόριο, οι κατηγορίες χονδρικού εμπορίου ομαδοποιούνται σε **9 ομοιογενείς εμπορικές κατηγορίες**[12].

Η εσωτερική κατανομή των **1.636 επιχειρήσεων χονδρικού εμπορίου** της Περιφέρειας Ηπείρου εμφανίζει **έντονη συγκέντρωση τύπου Pareto**: το **71,21%** των επιχειρήσεων συγκεντρώνεται σε **τρεις κατηγορίες**: το **χονδρικό εμπόριο Τροφίμων, Ποτών και Καπνού** (508 επιχειρήσεις, **31,05%**), το **χονδρικό εμπόριο Οικιακού Εξοπλισμού και Δόμησης** (495 επιχειρήσεις, **30,26%**) και το **χονδρικό εμπόριο Καυσίμων, Μετάλλων και Χημικών** (162 επιχειρήσεις, **9,90%**). Οι υπόλοιπες έξι κατηγορίες αναλογούν αθροιστικά στο **28,79%** επί του συνόλου του χονδρικού εμπορίου της Περιφέρειας.

Η ανάλυση κατά **Συντελεστή Χωροθέτησης Χονδρικού Εμπορίου** αποκαλύπτει διαφοροποιημένη εικόνα μεταξύ των εννέα κατηγοριών. Η **μοναδική κατηγορία με σαφή υπερεκπροσώπηση** είναι το **χονδρικό εμπόριο Γεωργικών Προϊόντων και Ζωοτροφών** (LQ=**1,36**, η υψηλότερη τιμή μεταξύ των κατηγοριών χονδρικού εμπορίου της Περιφέρειας), εύρημα συμβατό με τη σημαντική αγροτοκτηνοτροφική παραγωγή της Περιφέρειας Ηπείρου. Στο όριο της οριακής υπερεκπροσώπησης εντοπίζεται το **χονδρικό εμπόριο Καυσίμων, Μετάλλων και Χημικών** (LQ=**1,02**). Σε τιμές κοντά στον εθνικό μέσο όρο κινούνται το **χονδρικό εμπόριο Τροφίμων, Ποτών και Καπνού** (LQ=**0,96**) και το **χονδρικό εμπόριο Οικιακού Εξοπλισμού και Δόμησης** (LQ=**0,76**). Στον αντίποδα εντοπίζονται κατηγορίες με σαφή υποεκπροσώπηση: το **χονδρικό εμπόριο Μηχανημάτων και Επαγγελματικού Εξοπλισμού** (LQ=**0,66**), το **μη ταξινομημένο χονδρικό εμπόριο** (LQ=**0,60**), το **χονδρικό εμπόριο Ηλεκτρονικών και Τεχνολογίας** (LQ=**0,46**), το **χονδρικό εμπόριο Κοσμημάτων και Ωρολογίων** (LQ=**0,36**) και το **χονδρικό εμπόριο Ένδυσης, Υπόδησης και Κλωστοϋφαντουργίας** (LQ=**0,34**).

Σε όρους δυναμικής, **όλες οι 9 κατηγορίες χονδρικού εμπορίου** εμφανίζουν θετικό Ρυθμό Ανάπτυξης, εικόνα συνεπής με τη συνολικά θετική αναπτυξιακή πορεία του χονδρικού εμπορίου της Περιφέρειας (CGR=**+8,92%**, βλ. Παρ. 4.1.2). Μεταξύ των κατηγοριών σημαντικής απόλυτης βάσης, το **χονδρικό εμπόριο Τροφίμων, Ποτών και Καπνού** εμφανίζει την υψηλότερη δυναμική με CGR **+11,16%** (επί βάσης 508 επιχειρήσεων, η κορυφαία κατηγορία σε απόλυτο μέγεθος). Ακολουθούν το **χονδρικό εμπόριο Καυσίμων, Μετάλλων και Χημικών** (CGR **+8,72%**, 162 επιχειρήσεις), το **χονδρικό εμπόριο Οικιακού Εξοπλισμού και Δόμησης** (CGR **+7,61%**, 495 επιχειρήσεις), το **χονδρικό εμπόριο Γεωργικών Προϊόντων και Ζωοτροφών** (CGR **+5,71%**, 148 επιχειρήσεις) και το **χονδρικό εμπόριο Μηχανημάτων και Επαγγελματικού Εξοπλισμού** (CGR **+3,94%**, 132 επιχειρήσεις). Σε κατηγορίες μικρότερης απόλυτης βάσης οι ποσοστιαίοι ρυθμοί είναι ιδιαίτερα ευμετάβλητοι: το **χονδρικό εμπόριο Κοσμημάτων και Ωρολογίων** καταγράφει

[12] Η ομαδοποίηση των διψήφιων ΚΑΔ χονδρικού σε 9 κατηγορίες αποσκοπεί στη μέγιστη δυνατή ομοιογένεια των επιμέρους κλάδων εντός κάθε κατηγορίας (βλ. Μεθοδολογικές Σημειώσεις).

τον υψηλότερο CGR συνολικά (**+33,33%** επί βάσης μόλις 8 επιχειρήσεων), ακολουθούμενο από το **μη ταξινομημένο χονδρικό εμπόριο** (CGR **+17,24%**, 68 επιχειρήσεις) και το **χονδρικό εμπόριο Ηλεκτρονικών και Τεχνολογίας** (CGR **+12,82%**, 44 επιχειρήσεις).

Πίνακας 4.6 — Χονδρικό Εμπόριο ανά Κατηγορία ΣΤΑΚΟΔ

#	Κατηγορία	Nt	%	Nt_{-1}	CGR	LQ
1	Τρόφιμα, Ποτά και Καπνός	508	31,05%	457	+11,16%	0,96
2	Οικιακός Εξοπλισμός και Δόμηση	495	30,26%	460	+7,61%	0,76
3	Καύσιμα, Μέταλλα και Χημικά	162	9,90%	149	+8,72%	**1,02**
4	Γεωργικά Προϊόντα και Ζωοτροφές	148	9,05%	140	+5,71%	**1,36**
5	Μηχανήματα και Επαγγελματικός Εξοπλισμός	132	8,07%	127	+3,94%	0,66
6	Ένδυση, Υπόδηση και Κλωστοϋφαντουργία	71	4,34%	66	+7,58%	0,34
7	Μη Ταξινομημένο Χονδρικό Εμπόριο	68	4,16%	58	**+17,24%**	0,60
8	Ηλεκτρονικά και Τεχνολογία	44	2,69%	39	**+12,82%**	0,46
9	Κοσμήματα και Ωρολόγια	8	0,49%	6	**+33,33%**	0,36
	Σύνολο	**1.636**	**100,00%**	**1.502**	**+8,92%**	**0,79**

Γράφημα 4.3α — LQ ανά κατηγορία χονδρικού εμπορίου

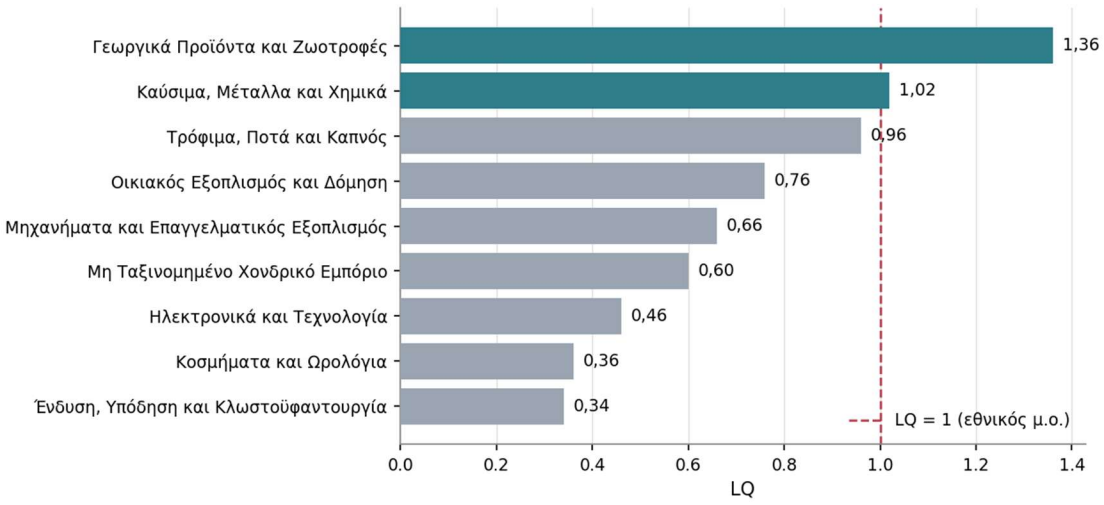

Γράφημα 4.3β — CGR ανά κατηγορία χονδρικού εμπορίου

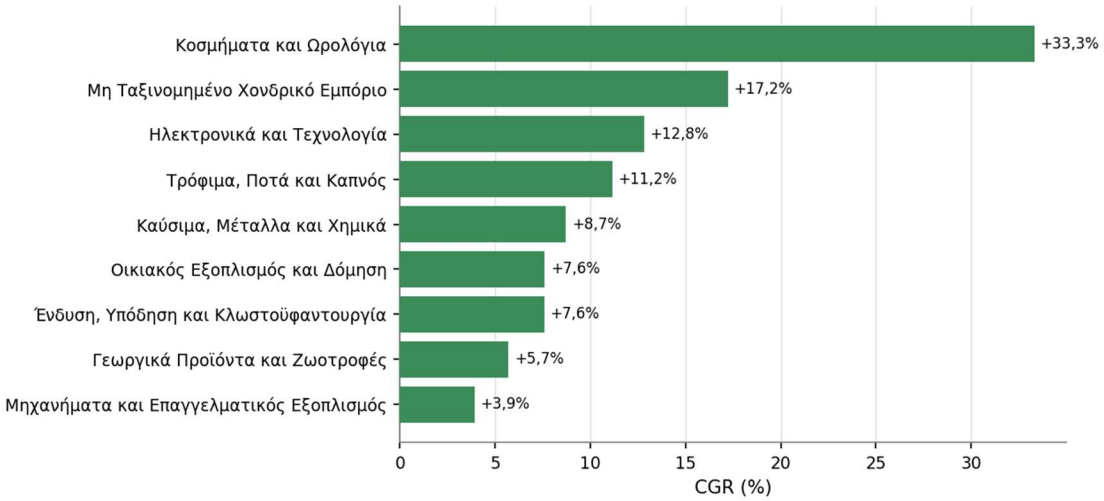

4.3.3 Χωρική Κατανομή Χονδρικού Εμπορίου

Η χωρική κατανομή του χονδρικού εμπορίου στην Περιφέρεια Ηπείρου εμφανίζει **έντονα συγκεντρωμένο πρότυπο**. Στους **πέντε μεγαλύτερους Δήμους χονδρικού εμπορίου** χωροθετούνται αθροιστικά **1.322 επιχειρήσεις, ήτοι 80,81% επί του συνόλου του χονδρικού εμπορίου** της Περιφέρειας. Ο **Δήμος Ιωαννιτών** καταγράφει τη μεγαλύτερη βάση με **593 επιχειρήσεις χονδρικού εμπορίου** (**36,25%**), ακολουθούμενος από τους **Δήμους Αρταίων** (259 επιχειρήσεις, **15,83%**), **Πρέβεζας** (181 επιχειρήσεις, **11,06%**), **Ηγουμενίτσας** (177 επιχειρήσεις, **10,82%**) και **Ζίτσας** (112 επιχειρήσεις, **6,85%**).

Η συγκέντρωση του χονδρικού εμπορίου στους πέντε αυτούς Δήμους (**80,81%**) είναι σχεδόν ταυτόσημη με την αντίστοιχη του λιανικού εμπορίου (**80,36%**, βλ. Παρ. 4.2.3) και αναδεικνύει ξανά τον **μονοκεντρικό χαρακτήρα** της Περιφέρειας Ηπείρου, καθώς ο Δήμος Ιωαννιτών μόνος του κατέχει **36,25%** του χονδρικού εμπορίου, ποσοστό περισσότερο από διπλάσιο του δεύτερου ιεραρχικά Δήμου Αρταίων (**15,83%**). Αξιοσημείωτη διαφορά σε σχέση με τη χωρική κατανομή του λιανικού εμπορίου είναι ότι ο **Δήμος Ζίτσας** εισέρχεται στους πέντε μεγαλύτερους Δήμους χονδρικού εμπορίου (στη θέση του **Δήμου Πάργας**, που ήταν 5ος στο λιανικό), εύρημα συμβατό με τη **μεταποιητική παρουσία της ΒΙΠΕ Ιωαννίνων στον Δήμο Ζίτσας** (βλ. Παρ. 3.2, LQ Μεταποίησης Δ. Ζίτσας=**2,54**).

Σε επίπεδο εξειδίκευσης ανά Δήμο, ο **Συντελεστής Χωροθέτησης Χονδρικού Εμπορίου** παρουσιάζει διαφοροποιημένη εικόνα. Μεταξύ των Δήμων με σημαντική απόλυτη βάση χονδρικού εμπορίου, ο **Δήμος Ιωαννιτών** (LQ Χονδρικού Εμπορίου=**1,04** επί 593 επιχειρήσεων), ο **Δήμος Αρταίων** (LQ=**1,17** επί 259 επιχειρήσεων) και ο **Δήμος Πρέβεζας** (LQ=**1,02** επί 181 επιχειρήσεων) εμφανίζουν ηπιότερη υπερεκπροσώπηση κοντά στον εθνικό μέσο όρο. Ο **Δήμος Ηγουμενίτσας** (LQ=**0,88** επί 177 επιχειρήσεων) εμφανίζει ήπια υποεκπροσώπηση. Ξεχωρίζει σαφώς ο **Δήμος Ζίτσας** (LQ=**1,64** επί 112 επιχειρήσεων), η υψηλότερη τιμή Συντελεστή Χωροθέτησης Χονδρικού Εμπορίου μεταξύ των Δήμων σημαντικής βάσης, εύρημα συμβατό με την **ιδιαίτερη χονδρεμπορική παρουσία που συνδέεται με τη ΒΙΠΕ Ιωαννίνων** εντός των ορίων του Δήμου. Σε μικρότερη απόλυτη

βάση εντοπίζονται επίσης Δήμοι με υψηλές σχετικές τιμές: ο **Δήμος Γεωργίου Καραϊσκάκη** (LQ=**1,33** επί 12 επιχειρήσεων), ο **Δήμος Νικολάου Σκουφά** (LQ=**1,20** επί 33 επιχειρήσεων) και ο **Δήμος Ζηρού** (LQ=**1,12** επί 61 επιχειρήσεων), όπου ωστόσο η μικρή απόλυτη βάση επιβάλλει επιφυλακτική ανάγνωση.

Στους Ρυθμούς Ανάπτυξης Χονδρικού Εμπορίου, οι υψηλότερες τιμές μεταξύ των πέντε μεγαλύτερων Δήμων καταγράφονται στον **Δήμο Ιωαννιτών** (CGR Χονδρικού Εμπορίου **+10,43%** επί βάσης 593 επιχειρήσεων), ακολουθούμενο από τον **Δήμο Αρταίων** (CGR **+8,82%** επί βάσης 259 επιχειρήσεων), τον **Δήμο Ζίτσας** (CGR **+7,69%** επί βάσης 112 επιχειρήσεων), τον **Δήμο Ηγουμενίτσας** (CGR **+6,63%** επί βάσης 177 επιχειρήσεων) και τον **Δήμο Πρέβεζας** (CGR **+6,47%** επί βάσης 181 επιχειρήσεων). Όλοι οι Δήμοι με σημαντική απόλυτη βάση χονδρικού εμπορίου εμφανίζουν θετική δυναμική. Σε Δήμους με ιδιαίτερα μικρή απόλυτη βάση χονδρικού εμπορίου, οι σχετικοί ρυθμοί είναι ιδιαίτερα ευμετάβλητοι: ο **Δήμος Κεντρικών Τζουμέρκων** καταγράφει τον υψηλότερο CGR συνολικά (**+33,33%** επί βάσης μόλις 8 επιχειρήσεων χονδρικού εμπορίου, που αντιστοιχεί σε αύξηση κατά 2 επιχειρήσεις), ακολουθούμενος από τον **Δήμο Μετσόβου** (CGR **+21,05%**, 23 επιχειρήσεις, αύξηση κατά 4 επιχειρήσεις).

Γράφημα 4.3γ — Χωρική Κατανομή Χονδρικού Εμπορίου ανά Δήμο

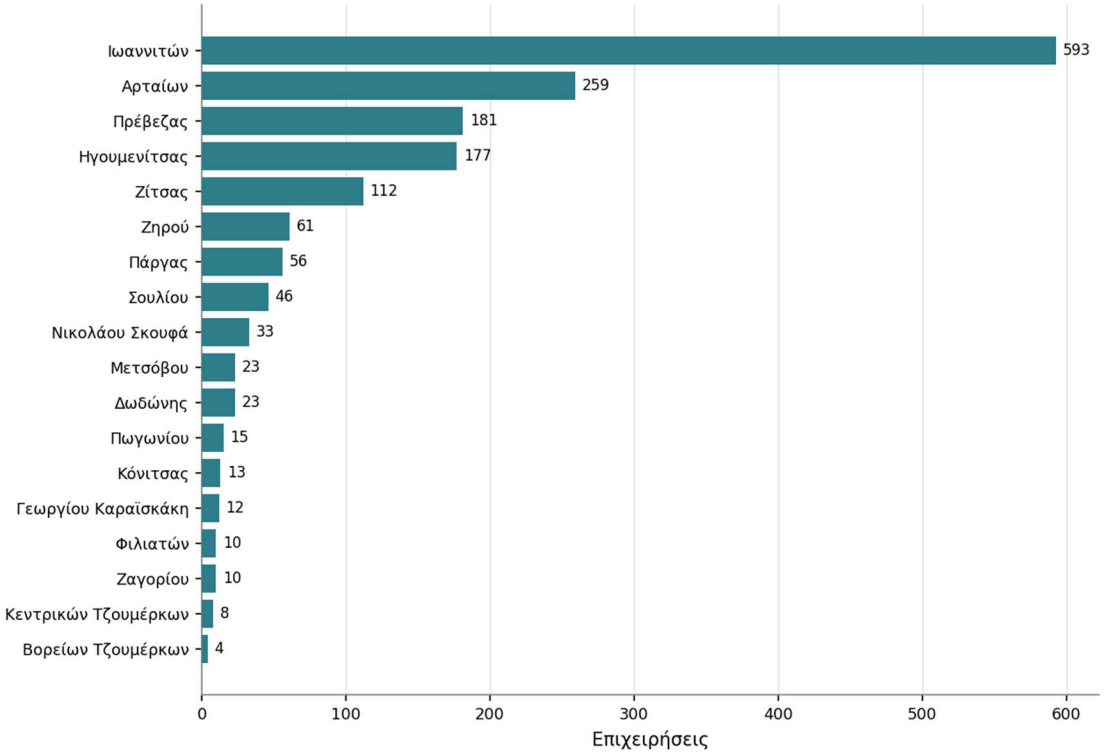

Γράφημα 4.3δ — LQ Χονδρικού Εμπορίου ανά Δήμο

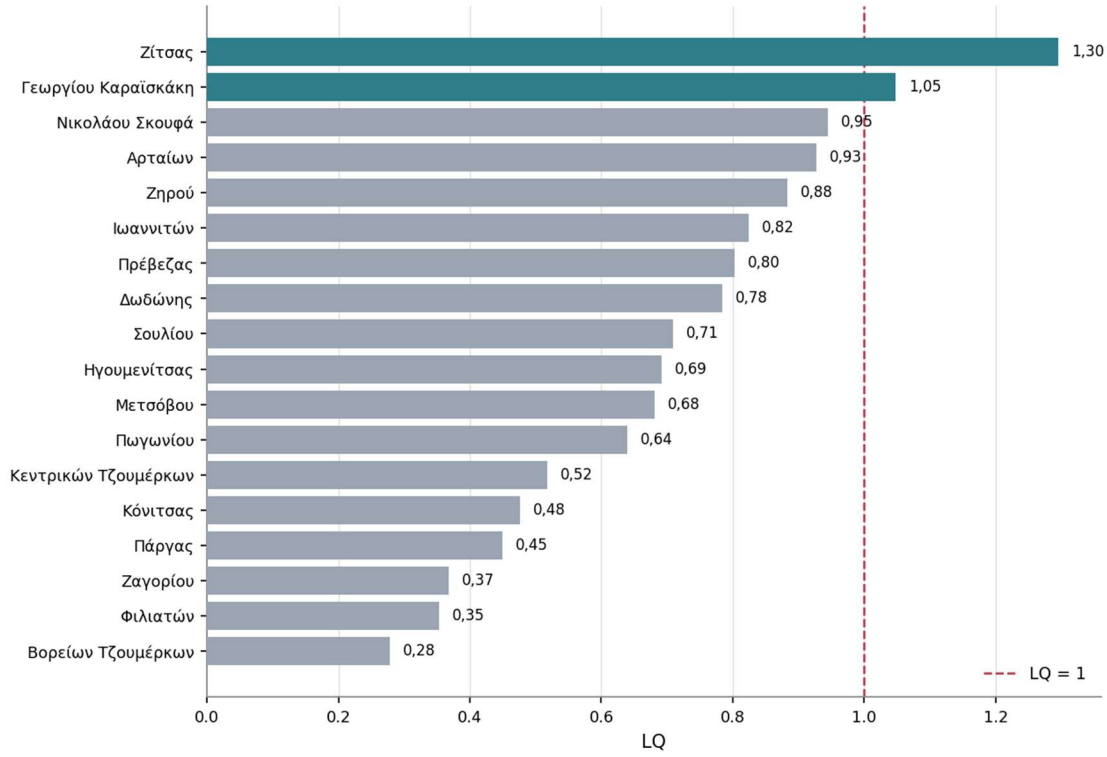

4.3.4 Εξειδίκευση και Ποικιλομορφία Χονδρικού Εμπορίου

Πέραν της κατανομής και της εξειδίκευσης, ενδιαφέρον παρουσιάζει και η **εσωτερική ποικιλομορφία του χονδρικού εμπορίου**. Ο **Δείκτης Εντροπίας (Entropy Index)**[13] παρέχει ένα μέτρο του βαθμού στον οποίο η προς μελέτη δραστηριότητα κατανέμεται ομοιόμορφα μεταξύ των 9 κατηγοριών ΣΤΑΚΟΔ χονδρικού εμπορίου, με υψηλότερες τιμές να αντιστοιχούν σε μεγαλύτερη ποικιλομορφία.

Στην Περιφέρεια Ηπείρου, ο Δείκτης Εντροπίας του χονδρικού εμπορίου διαμορφώνεται σε **1,77**, τιμή που αντιστοιχεί σε **80,56%** της μέγιστης δυνατής ποικιλομορφίας (H_max=ln(9)≈2,197). Σε εθνικό επίπεδο ο αντίστοιχος δείκτης διαμορφώνεται σε **1,86** (**84,66%** του H_max). Η Περιφέρεια εμφανίζει επομένως ήπια χαμηλότερη ποικιλομορφία στο χονδρικό εμπόριο σε σύγκριση με το εθνικό πρότυπο.

Η τιμή του Δείκτη Εντροπίας (80,56%) αντανακλά τη συνύπαρξη δύο **αντίρροπων** τάσεων. Από τη μία πλευρά, η ισχυρή συγκέντρωση **τύπου Pareto** στις δύο μεγαλύτερες κατηγορίες (το **χονδρικό εμπόριο Τροφίμων, Ποτών και Καπνού** με **31,05%** και το **χονδρικό εμπόριο Οικιακού Εξοπλισμού και Δόμησης** με **30,26%**, που συγκεντρώνουν αθροιστικά **61,31%**

[13] Ο Δείκτης Εντροπίας υπολογίζεται ως $E = -\Sigma\, p_i \times \ln(p_i)$, όπου p_i είναι το μερίδιο της i-οστής κατηγορίας στο σύνολο του χονδρικού εμπορίου. Η μέγιστη δυνατή τιμή για 9 κατηγορίες είναι $\ln(9) \approx 2{,}197$, και αντιστοιχεί σε ομοιόμορφη κατανομή.

επί του συνόλου του χονδρικού εμπορίου της Περιφέρειας) **θα ωθούσε από μόνη της τον Δείκτη Εντροπίας σε χαμηλότερα επίπεδα**, καθώς η ανισόρροπη κατανομή μεταξύ κατηγοριών απομακρύνει τον δείκτη από τη μέγιστη τιμή του. Από την άλλη πλευρά, η αναλογικά σημαντική παρουσία τριών κατηγοριών μεσαίας κλίμακας (**χονδρικό εμπόριο Καυσίμων, Μετάλλων και Χημικών** 9,90%, **χονδρικό εμπόριο Γεωργικών Προϊόντων και Ζωοτροφών** 9,05%, **χονδρικό εμπόριο Μηχανημάτων και Επαγγελματικού Εξοπλισμού** 8,07%) **λειτουργεί αντίρροπα, ανυψώνοντας τον Δείκτη Εντροπίας** στο παρατηρούμενο επίπεδο του **80,56%**.

4.3.5 Χωρική Ανισότητα Χονδρικού Εμπορίου — Gini / Theil / Hoover / CV

Η χωρική ανισότητα του χονδρικού εμπορίου εξετάζεται μέσω **τεσσάρων συμπληρωματικών δεικτών**: του **Δείκτη Gini** για τη συνολική εικόνα της ανισοκατανομής, του **Δείκτη Theil** για την αποάθροιση[14] της ανισότητας μεταξύ και εντός ΠΕ, του **Δείκτη Hoover** ως μέτρου της αναγκαίας ανακατανομής για την επίτευξη ισοκατανομής σε σχέση με τον πληθυσμό, και του **Σταθμισμένου Συντελεστή Μεταβλητότητας (Weighted CV)** ως μέτρου της διασποράς γύρω από τον περιφερειακό μέσο.

Σε επίπεδο **Δήμου**, ο **Δείκτης Gini Χονδρικού Εμπορίου διαμορφώνεται σε 0,622**, τιμή που σε κλίμακα 0-1 αντιστοιχεί σε υψηλή ανισοκατανομή, ελαφρώς υψηλότερη από τον αντίστοιχο της συνολικής επιχειρηματικότητας (Gini=**0,616**) αλλά αισθητά χαμηλότερη από εκείνον του λιανικού εμπορίου (Gini=**0,716**, βλ. Παρ. 4.2.5). Σε επίπεδο **ΠΕ**, ο Δείκτης Gini Χονδρικού Εμπορίου ανέρχεται σε **0,281**, τιμή σαφώς χαμηλότερη από εκείνη σε επίπεδο Δήμου και επίσης χαμηλότερη από τον αντίστοιχο του λιανικού εμπορίου (Gini ΠΕ Λιανικού=**0,337**), εύρημα που υποδηλώνει ότι **το χονδρικό εμπόριο κατανέμεται πιο ισόρροπα μεταξύ των τεσσάρων ΠΕ από ό,τι το λιανικό**. Η διαφορά αυτή υπογραμμίζει ότι η ανισοκατανομή του χονδρικού εμπορίου εκδηλώνεται κυρίως εντός κάθε ΠΕ.

Ο **Δείκτης Theil χονδρικού εμπορίου** ανέρχεται σε **0,855** συνολικά, τιμή μεταξύ της συνολικής επιχειρηματικότητας (**0,808**) και του λιανικού εμπορίου (**1,192**, βλ. Παρ. 4.2.5). Η αποάθροιση του Δείκτη αποκαλύπτει ότι το **83,14%** της ανισοκατανομής προέρχεται από αποκλίσεις **εντός ΠΕ** και το **16,86%** από διαφορές **μεταξύ ΠΕ**. Η κυριαρχία της συνιστώσας εντός ΠΕ αντανακλά ότι σε κάθε ΠΕ ξεχωριστά η έδρα συγκεντρώνει τη συντριπτική πλειονότητα των επιχειρήσεων χονδρικού εμπορίου, με τους υπόλοιπους Δήμους να εμφανίζουν σαφώς μικρότερη παρουσία. Η συνιστώσα μεταξύ ΠΕ (**16,86%**) αντανακλά παράλληλα την **υπεροχή της ΠΕ Ιωαννίνων**, η οποία συγκεντρώνει **48,23% του χονδρικού εμπορίου της Περιφέρειας** (έναντι **43,52%** του λιανικού εμπορίου), αν και η συνολική κατανομή του χονδρικού εμπορίου μεταξύ των τεσσάρων ΠΕ είναι σχετικά πιο ισόρροπη από ό,τι στο λιανικό (Gini ΠΕ Χονδρικού **0,281** vs Λιανικού **0,337**).

Ο **Δείκτης Hoover Χονδρικού Εμπορίου** διαμορφώνεται σε **0,105**, τιμή ελαφρώς υψηλότερη από τον αντίστοιχο της συνολικής επιχειρηματικότητας (**0,094**) και αισθητά

[14] Ο Δείκτης Theil αποαθροίζεται σε δύο συνιστώσες: ανισότητα **μεταξύ** των ΠΕ (between) και ανισότητα **εντός** κάθε ΠΕ (within). Άθροισμα between+within = συνολική τιμή Theil.

χαμηλότερη από τον αντίστοιχο του λιανικού εμπορίου (**0,166**, βλ. Παρ. 4.2.5). Η τιμή αυτή υποδεικνύει ότι **10,49% των επιχειρήσεων χονδρικού εμπορίου** της Περιφέρειας θα έπρεπε να μετακινηθεί από τους τόπους που σήμερα δραστηριοποιείται, ώστε η κατανομή τους να ταυτίζεται με την κατανομή του πληθυσμού. Πρόκειται για **ηπιότερη απόκλιση από την πληθυσμιακή κατανομή** σε σύγκριση με το λιανικό εμπόριο. Ο **Σταθμισμένος Συντελεστής Μεταβλητότητας (Weighted CV=0,303)** του χονδρικού εμπορίου κινείται κοντά στον αντίστοιχο της συνολικής επιχειρηματικότητας (CV=**0,294**), επιβεβαιώνοντας τη συνολική συνέπεια της εικόνας ανισοκατανομής.

Δείκτης	Σύνολο	Χονδρικό Εμπόριο	Λιανικό Εμπόριο
Δείκτης Gini (Δήμοι)	0,616	**0,622**	0,716
Δείκτης Gini (ΠΕ)	—	0,281	0,337
Δείκτης Hoover (Δήμοι)	0,094	**0,105**	0,166
Weighted CV	0,294	0,303	0,394
Δείκτης Theil total	0,808	**0,855**	1,192
Δείκτης Theil intra-zone %	86,4%	**83,14%**	83,24%
Δείκτης Theil inter-zone %	13,6%	**16,86%**	16,76%

Γράφημα 4.3ε — Δείκτες Χωρικής Ανισότητας Χονδρικού Εμπορίου vs Λιανικού

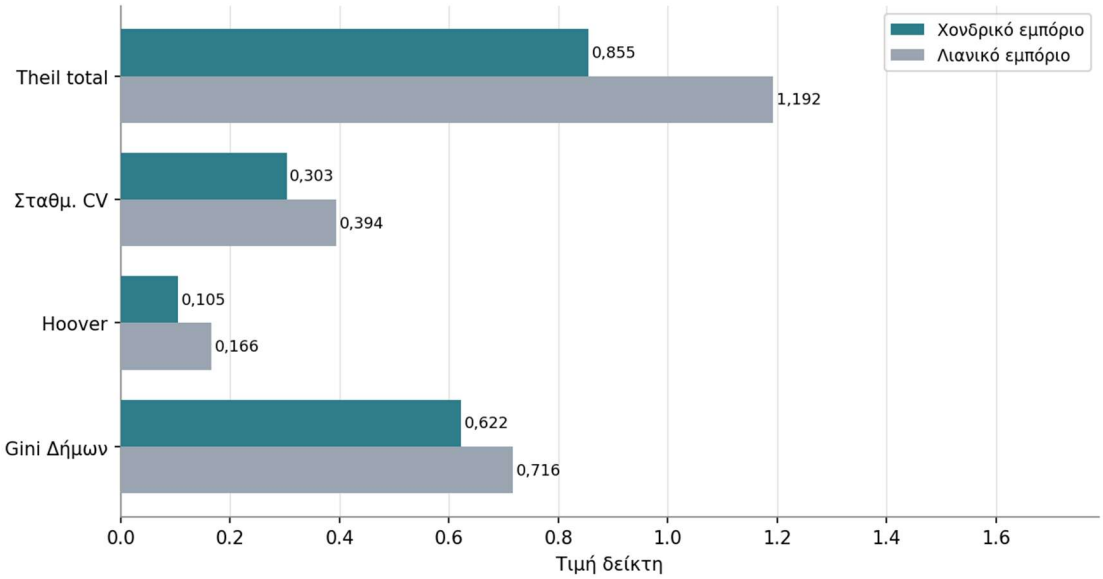

4.3.6 Shift-Share Ανάλυση Χονδρικού Εμπορίου

Η ανάλυση **Shift-Share** εφαρμόζεται στο χονδρικό εμπόριο της Περιφέρειας ακολουθώντας την ίδια μεθοδολογική προσέγγιση με το λιανικό εμπόριο (βλ. Παρ. 4.2.6): **αποαθροίζει** την παρατηρηθείσα μεταβολή των επιχειρήσεων χονδρικού εμπορίου σε

τρεις συνιστώσες, την **Εθνική**, τη **Διαρθρωτική (Industry Mix)** και τη **Διαφορική (Ανταγωνιστική)**[15].

Στο χονδρικό εμπόριο της Περιφέρειας Ηπείρου, η συνολική καθαρή μεταβολή ανέρχεται σε +134 επιχειρήσεις. Η Εθνική Συνιστώσα (+148,84) αποτελεί τον κύριο μοχλό ανάπτυξης και αντιστοιχεί στην αύξηση που θα κατέγραφε η Περιφέρεια αν αναπτυσσόταν με τον εθνικό ρυθμό ανάπτυξης του χονδρικού εμπορίου (+9,91%). Η Διαρθρωτική Συνιστώσα είναι πρακτικά μηδενική (−1,57). Η Διαφορική (ανταγωνιστική) Συνιστώσα είναι αρνητική (−13,27): το χονδρικό εμπόριο αναπτύχθηκε με ρυθμό ελαφρώς χαμηλότερο του εθνικού, με αποτέλεσμα η πραγματική αύξηση να υπολείπεται ήπια εκείνης που θα προέκυπτε αν ακολουθούσε τον εθνικό ρυθμό ανάπτυξης. Η ανάπτυξη προήλθε επομένως σχεδόν αποκλειστικά από την εθνική δυναμική.

Η ανάλυση κατά κατηγορία ΣΤΑΚΟΔ δείχνει μεικτή εικόνα: τέσσερις από τις εννέα κατηγορίες χονδρικού εμπορίου εμφανίζουν θετική Διαφορική Συνιστώσα και πέντε αρνητική. Η μεγαλύτερη θετική τοπική συνεισφορά προέρχεται από το Μη Ταξινομημένο Χονδρικό Εμπόριο (+4,79) και το χονδρικό εμπόριο Τροφίμων, Ποτών και Καπνού (+2,78), ενώ οι μεγαλύτερες αρνητικές αποκλίσεις εντοπίζονται στο χονδρικό εμπόριο Οικιακού Εξοπλισμού και Δόμησης (−8,15) και Μηχανημάτων και Επαγγελματικού Εξοπλισμού (−7,81). Συνολικά, η τοπική συνεισφορά είναι ελαφρώς αρνητική.

Ιδιαίτερη μνεία αξίζει στο χονδρικό εμπόριο Γεωργικών Προϊόντων και Ζωοτροφών, τη μοναδική κατηγορία με σαφή υπερεκπροσώπηση (LQ=1,36, βλ. Παρ. 4.3.2), που αντανακλά την αγροτική παραγωγική βάση της Περιφέρειας. Παρά την ισχυρή αυτή διαρθρωτική θέση, την περίοδο αναφοράς η κατηγορία εμφάνισε οριακά αρνητική Διαφορική Συνιστώσα (−3,55), αναπτυσσόμενη ελαφρώς βραδύτερα από τον αντίστοιχο εθνικό ρυθμό ανάπτυξης. Παρόμοια, το χονδρικό εμπόριο Οικιακού Εξοπλισμού και Δόμησης, η μεγαλύτερη κατηγορία του κλάδου, κατέγραψε αρνητική Διαφορική Συνιστώσα (−8,15) παρά τη θετική απόλυτη μεταβολή (+35 επιχειρήσεις), που οφείλεται στην εθνική δυναμική.

Πίνακας 4.7 — Shift-Share Χονδρικού Εμπορίου ανά κατηγορία ΣΤΑΚΟΔ

#	Κατηγορία	Καθαρή Μεταβολή	Εθνική	Διαρθρωτική	Διαφορική
1	Τρόφιμα, Ποτά & Καπνός	+51	+45,29	+2,93	+2,78
2	Οικιακός Εξοπλισμός & Δόμηση	+35	+45,58	−2,44	−8,15
3	Καύσιμα, Μέταλλα & Χημικά	+13	+14,77	−0,51	−1,26
4	Μη Ταξινομημένο Χονδρικό	+10	+5,75	−0,53	+4,79

[15] Η ανάλυση Shift-Share αποαθροίζει τη συνολική μεταβολή κατά: Εθνική (E) = αναμενόμενη αύξηση αν η Περιφέρεια ακολουθούσε το εθνικό CGR του κλάδου σε πρωτεύουσα δραστηριότητα· Διαρθρωτική (IM) = επιπλέον αύξηση ή μείωση λόγω της κλαδικής σύνθεσης· Διαφορική (C) = το υπόλοιπο που εκφράζει την τοπική ανταγωνιστικότητα. Ισχύει: Καθαρή Μεταβολή = E + IM + C.

#	Κατηγορία	Καθαρή Μεταβολή	Εθνική	Διαρθρωτική	Διαφορική
5	Γεωργικά Προϊόντα & Ζωοτροφές	+8	+13,87	−2,32	−3,55
6	Μηχανήματα & Επαγγελματικός Εξοπλισμός	+5	+12,59	+0,22	−7,81
7	Ένδυση, Υπόδηση & Κλωστοϋφαντουργία	+5	+6,54	+1,08	−2,62
8	Ηλεκτρονικά & Τεχνολογία	+5	+3,86	+0,09	+1,05
9	Κοσμήματα & Ωρολόγια	+2	+0,59	−0,10	+1,50
	ΣΥΝΟΛΟ ΧΟΝΔΡΙΚΟΥ	**+134**	**+148,84**	**−1,57**	**−13,27**

Γράφημα 4.3στ — Shift-Share Διάγραμμα ανά κατηγορία χονδρικού εμπορίου

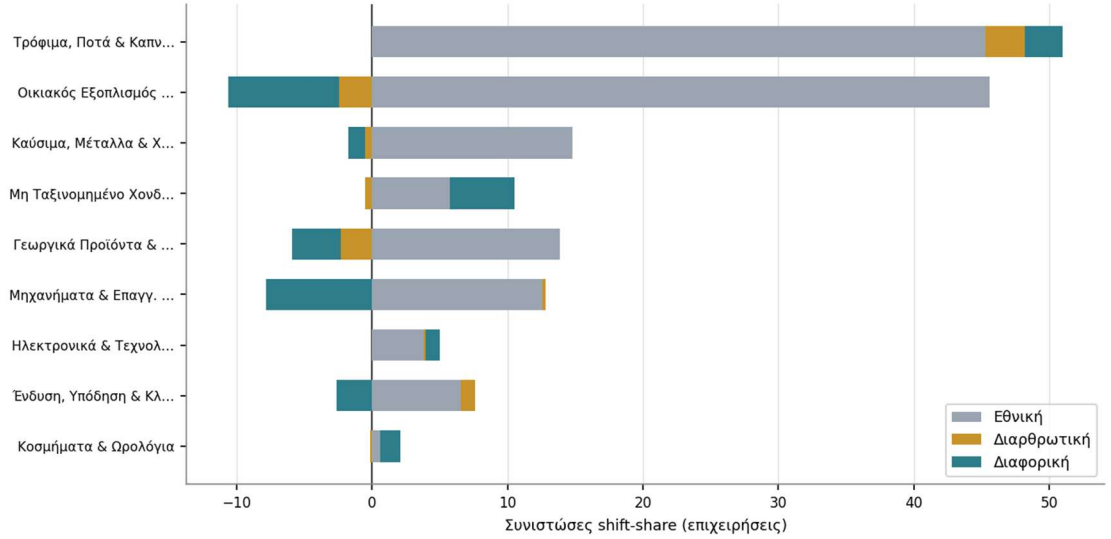

4.3.7 Κρίσιμα Σημεία Χονδρικού Εμπορίου

Η ανάλυση του χονδρικού εμπορίου της Περιφέρειας Ηπείρου αναδεικνύει τα ακόλουθα κρίσιμα σημεία:

1. **Υποεκπροσώπηση με ισχυρή θετική δυναμική.** Το χονδρικό εμπόριο εμφανίζει **LQ Χονδρικού Εμπορίου = 0,79** (κάτω από τον εθνικό μέσο όρο), αλλά αναπτύσσεται με **CGR +8,92%**, υψηλότερο από το λιανικό (**+6,64%**), αποτελώντας ένδειξη σχετικής επιτάχυνσης του τομέα.

2. **Συγκέντρωση τύπου Pareto σε δύο επίπεδα.** Στους πέντε μεγαλύτερους Δήμους χονδρικού εμπορίου χωροθετείται το **80,81%** του τομέα, ενώ τρεις κατηγορίες ΣΤΑΚΟΔ (Τρόφιμα, Οικιακός Εξοπλισμός, Καύσιμα) συγκεντρώνουν **71,21%**.

3. **Δεσπόζουσα θέση του Δήμου Ιωαννιτών, με αναβάθμιση του Δήμου Ζίτσας λόγω ΒΙΠΕ.** Ο Δήμος Ιωαννιτών κατέχει **36,25%** του χονδρικού εμπορίου (περισσότερο από διπλάσιο του δεύτερου ιεραρχικά Δήμου Αρταίων). Ο Δήμος

Ζίτσας εισέρχεται στους πέντε μεγαλύτερους Δήμους χονδρικού (αντικαθιστώντας τον Δήμο Πάργας του λιανικού), εύρημα συμβατό με τη μεταποιητική παρουσία της **ΒΙΠΕ Ιωαννίνων** εντός των ορίων του Δήμου.

4. **Μοναδική κατηγορία με σαφή υπερεκπροσώπηση: το χονδρικό εμπόριο Γεωργικών Προϊόντων και Ζωοτροφών** (LQ Χονδρικού Εμπορίου=**1,36**), που αναδεικνύει την αγροτοκτηνοτροφική παραγωγική βάση της Περιφέρειας.

5. **Ποικιλομορφία ήπια χαμηλότερη από το εθνικό πρότυπο.** Ο Δείκτης Εντροπίας χονδρικού εμπορίου ανέρχεται σε **1,77** (**80,56%** της μέγιστης δυνατής ποικιλομορφίας), έναντι **1,86** (**84,66%**) σε εθνικό επίπεδο.

6. **Ήπια αρνητική τοπική συνεισφορά στο χονδρικό εμπόριο.** Η Διαφορική Συνιστώσα Shift-Share είναι αρνητική (−13,27): η αύξηση των +134 επιχειρήσεων αποδίδεται κατά κύριο λόγο στην Εθνική Συνιστώσα (+148,84, εθνικός ρυθμός ανάπτυξης χονδρικού +9,91%). Πέντε από τις εννέα κατηγορίες εμφανίζουν αρνητική Διαφορική Συνιστώσα· τη μεγαλύτερη θετική τοπική συνεισφορά καταγράφει το Μη Ταξινομημένο Χονδρικό Εμπόριο (+4,79) και τη μεγαλύτερη αρνητική ο Οικιακός Εξοπλισμός και η Δόμηση (−8,15).

7. **Χωρική ανισοκατανομή υψηλή σε επίπεδο Δήμων, ηπιότερη μεταξύ ΠΕ.** Δείκτης Gini Δήμων **0,622**, Δείκτης Hoover **0,105**. Η αποάθροιση του Δείκτη Theil αποδίδει **83,14%** της ανισότητας εντός ΠΕ και **16,86%** μεταξύ ΠΕ, με την **ΠΕ Ιωαννίνων** να υπερτερεί (**48,23%** του χονδρικού εμπορίου της Περιφέρειας).

Κεφάλαιο 5 — Το Εμπόριο σε Αριθμούς: Συνθετική Ανάγνωση

Το παρόν κεφάλαιο συνθέτει τα ευρήματα των προηγούμενων ενοτήτων του εμπορικού τομέα, εστιάζοντας στις κρίσιμες κατηγορίες, τη δυναμική και τη χωρική τυπολογία των εμπορικών πόλων της Περιφέρειας Ηπείρου. Αποτελεί συμπληρωματική, συνθετική αναφορά ως προς τις αναλυτικές ενότητες των Κεφαλαίων 4α και 4β.

5.1 Κυρίαρχοι Κλάδοι του Εμπορίου

Στο **λιανικό εμπόριο** (βλ. Παράγραφο 4.2.2), οι τρεις κορυφαίες κατηγορίες σε απόλυτο μέγεθος είναι το **λιανικό εμπόριο τροφίμων, ποτών και καπνού** (1.216 επιχειρήσεις, 29,01% του λιανικού εμπορίου), το **λιανικό εμπόριο οικιακού εξοπλισμού, ειδών δόμησης και κήπου** (795 επιχειρήσεις, 18,97%) και το **λιανικό εμπόριο ένδυσης, υπόδησης και αθλητικών** (624 επιχειρήσεις, 14,89%), κατηγορίες που συγκεντρώνουν συνολικά το **62,87%** του λιανικού εμπορίου. Η εικόνα αυτή χαρακτηρίζεται από σαφή κυριαρχία βασικών καταναλωτικών κατηγοριών και αντανακλά ένα εμπορικό σύστημα προσανατολισμένο πρωτίστως στις ανάγκες του τοπικού πληθυσμού.

Σε επίπεδο εξειδίκευσης, όπως αποτυπώνεται από τον **Συντελεστή Χωροθέτησης (LQ)**, ξεχωρίζουν το **λιανικό εμπόριο καυσίμων και μεταφορών** (LQ=1,42), το **λιανικό εμπόριο οικιακού εξοπλισμού** (LQ=1,12) και το **λιανικό εμπόριο τροφίμων, ποτών και καπνού** (LQ=1,11). Η υψηλή θέση των καυσίμων και μεταφορών συνδέεται αφενός με το ορεινό ψυχρό κλίμα της Περιφέρειας (ανάγκες θέρμανσης), αφετέρου με τον ρόλο της ως διαμετακομιστικού διαδρόμου διεθνούς εμπορίου: η διερχόμενη κυκλοφορία μέσω της Εγνατίας Οδού και του λιμένα της Ηγουμενίτσας, που εξυπηρετεί εμπορευματικές ροές προς και από την Ιταλία, ενισχύει τη ζήτηση για καύσιμα. Συνολικά, 6 από τις 11 κατηγορίες του λιανικού εμπορίου υπερβαίνουν τον εθνικό μέσο.

Γράφημα 5.1α — Κορυφαίες κατηγορίες λιανικού εμπορίου: ποσοστό επί συνόλου και LQ

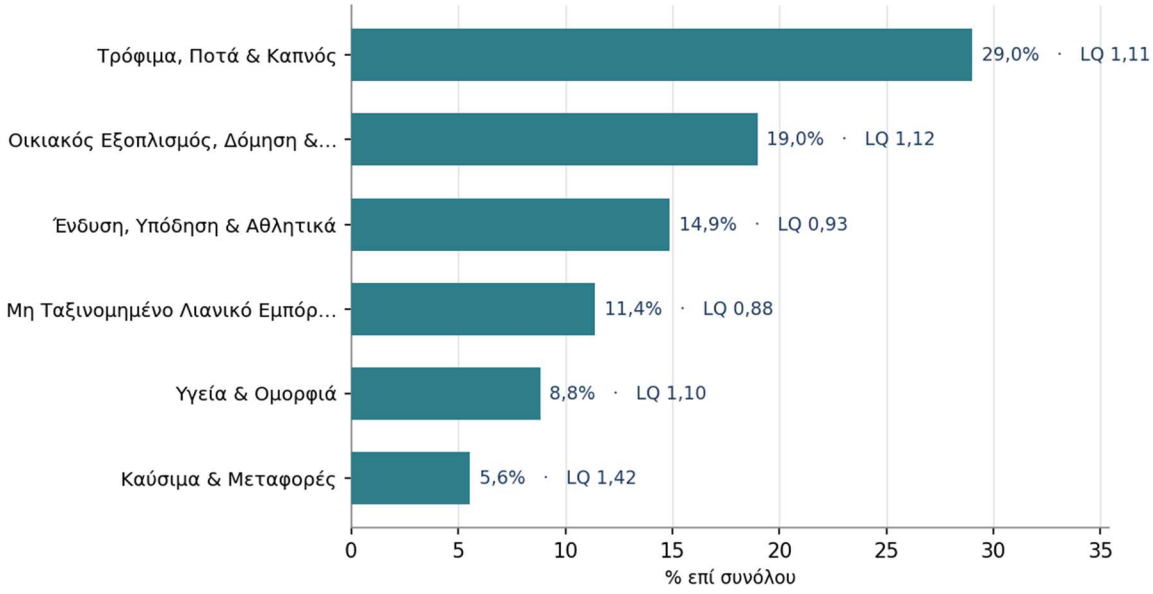

Αντίστοιχα (βλ. Παράγραφο 4.3.2), οι τρεις κορυφαίες κατηγορίες είναι το **χονδρικό εμπόριο τροφίμων, ποτών και καπνού** (508 επιχειρήσεις, 31,05% του χονδρικού εμπορίου), το **χονδρικό εμπόριο οικιακού εξοπλισμού και ειδών δόμησης** (495 επιχειρήσεις, 30,26%) και το **χονδρικό εμπόριο καυσίμων, μετάλλων και χημικών** (162 επιχειρήσεις, 9,90%), κατηγορίες που συγκεντρώνουν συνολικά το **71,21%** του χονδρικού εμπορίου. Ιδιαίτερη σημασία φέρει το **χονδρικό εμπόριο γεωργικών προϊόντων και ζωοτροφών**: με **LQ=1,36**, αποτελεί την κατηγορία με τη μεγαλύτερη υπερεκπροσώπηση στο χονδρικό εμπόριο, εύρημα συμπληρωματικό της αγροτικής και κτηνοτροφικής βάσης της Περιφέρειας.

Γράφημα 5.1β — Κορυφαίες κατηγορίες χονδρικού εμπορίου: ποσοστό επί συνόλου και LQ

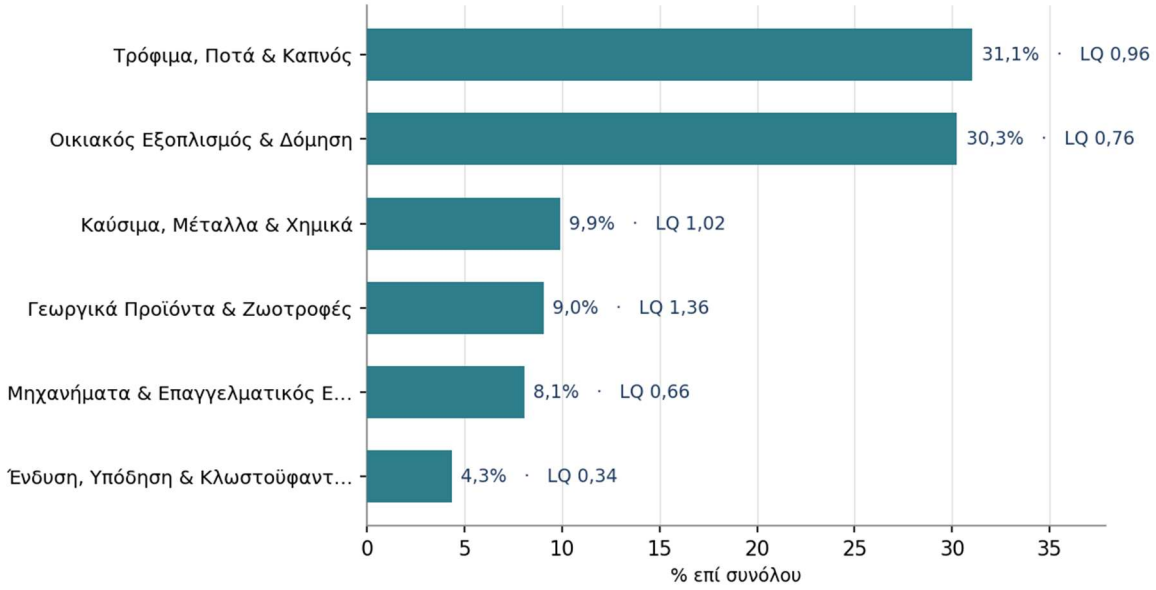

Η σύγκριση λιανικού και χονδρικού εμπορίου αναδεικνύει ένα σημείο σύγκλισης και μια σαφή διαφοροποίηση ως προς την εξειδίκευση. Κοινό στοιχείο και του λιανικού και του χονδρικού εμπορίου είναι το εμπόριο τροφίμων, ποτών και καπνού, που κατατάσσεται πρώτο τόσο στο λιανικό όσο και στο χονδρικό εμπόριο (29,01% και 31,05% αντίστοιχα), εύρημα αναμενόμενο, καθώς τα τρόφιμα αποτελούν αγαθά βασικής καθημερινής κατανάλωσης. Σε επίπεδο εξειδίκευσης, το λιανικό εμπόριο εμφανίζει ευρύτερο φάσμα υπερεκπροσώπησης, με 6 από τις 11 κατηγορίες άνω της μονάδας. Στο χονδρικό εμπόριο, αντίθετα, μόλις 2 από τις 9 κατηγορίες υπερβαίνουν τον εθνικό μέσο, με τη συνολική υποεκπροσώπηση του χονδρικού εμπορίου (Συντελεστής Χωροθέτησης 0,79) να υποδηλώνει ότι σημαντικό μέρος των εφοδιαστικών αναγκών της Περιφέρειας καλύπτεται από κέντρα διανομής εκτός των ορίων της.

5.2 Δυναμική και Μεταβολές

Η ανάλυση των ρυθμών ανάπτυξης ανά κατηγορία αποτυπώνει μια ευρέως θετική εικόνα, τόσο εντός του λιανικού όσο και εντός του χονδρικού εμπορίου, χωρίς κατηγορίες σε ουσιαστική συρρίκνωση.

Στο λιανικό εμπόριο (βλ. Παράγραφο 4.2.2), η σημαντικότερη ανάπτυξη σε ευρεία βάση καταγράφεται στο λιανικό εμπόριο ειδών υγείας και ομορφιάς (ρυθμός ανάπτυξης +13,85%, με βάση 370 επιχειρήσεων) και στο λιανικό εμπόριο τροφίμων, ποτών και καπνού (+7,99%, με την ευρύτερη βάση των 1.216 επιχειρήσεων). Υψηλότερους ονομαστικά ρυθμούς εμφανίζουν οι υπαίθριες αγορές και το λοιπό λιανικό εμπόριο (+32,50%) και το ηλεκτρονικό εμπόριο (+26,51%), αμφότερα όμως με μικρή απόλυτη βάση (53 και 105 επιχειρήσεις αντίστοιχα) που συνεπάγεται υψηλή μεταβλητότητα και επιβάλλει επιφύλαξη ως προς την ερμηνεία των αποτελεσμάτων. Για το λιανικό εμπόριο τροφίμων, ποτών και καπνού, η Shift-Share Ανάλυση (βλ. Παράγραφο 4.2.6) αποδίδει θετική Διαφορική Συνιστώσα (+31,47 επιχειρήσεις), ένδειξη ότι η κατηγορία αναπτύχθηκε ταχύτερα από τον εθνικό ρυθμό ανάπτυξης· αντίθετα, στο λιανικό εμπόριο οικιακού εξοπλισμού η Διαφορική Συνιστώσα είναι αρνητική (−6,11), παρά τη θετική απόλυτη μεταβολή.

Γράφημα 5.2α — Ρυθμοί ανάπτυξης κορυφαίων κατηγοριών λιανικού εμπορίου

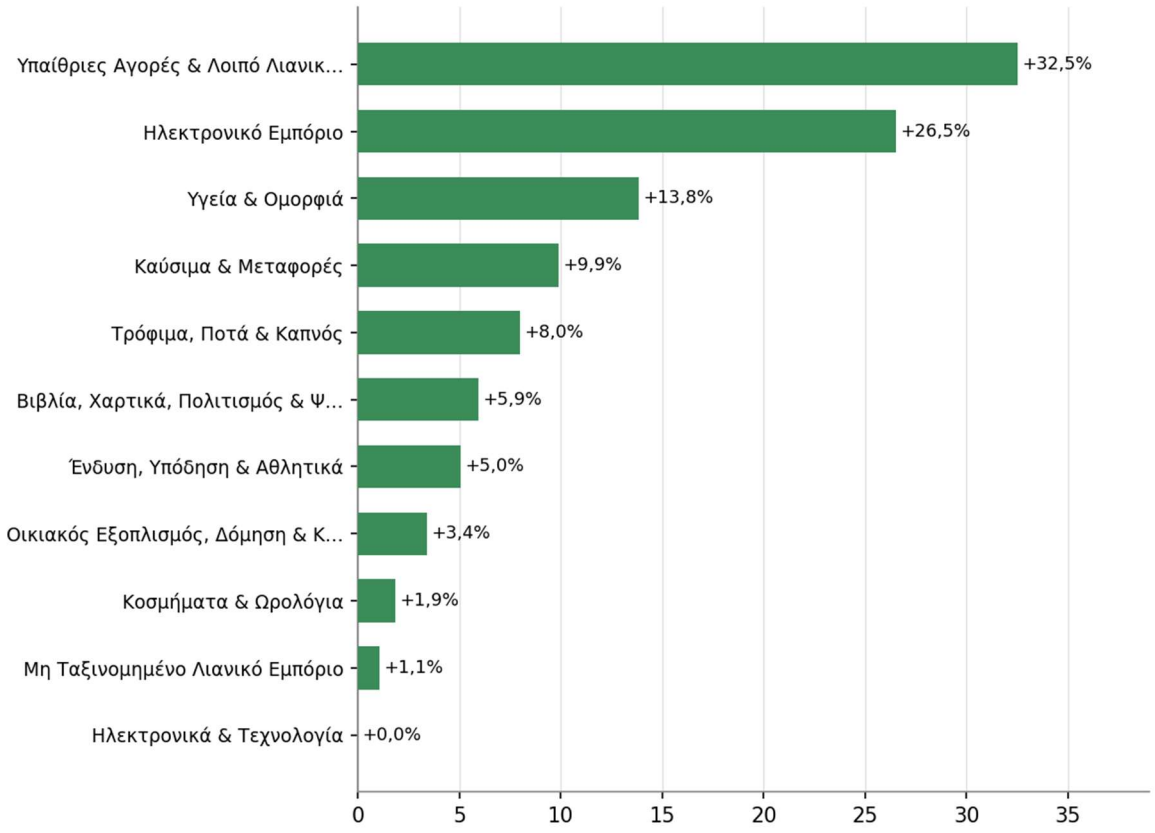

Στο χονδρικό εμπόριο (βλ. Παράγραφο 4.3.2), η δυναμική είναι εξίσου θετική. Μεταξύ των κατηγοριών με σημαντική απόλυτη βάση, την υψηλότερη ανάπτυξη καταγράφει το χονδρικό εμπόριο τροφίμων, ποτών και καπνού (+11,16%, με βάση 508 επιχειρήσεων), ακολουθούμενο από το χονδρικό εμπόριο καυσίμων, μετάλλων και χημικών (+8,72%, 162 επιχειρήσεις) και το χονδρικό εμπόριο οικιακού εξοπλισμού και ειδών δόμησης (+7,61%, 495 επιχειρήσεις). Το χονδρικό εμπόριο γεωργικών προϊόντων και ζωοτροφών αναπτύσσεται επίσης θετικά (+5,71%), συνδυάζοντας την ανάπτυξη με την υψηλότερη

υπερεκπροσώπηση του κλάδου (LQ=1,36). Η Shift-Share Ανάλυση (βλ. Παράγραφο 4.3.6) δείχνει μεικτή εικόνα στις δύο μεγαλύτερες κατηγορίες: στα τρόφιμα η Διαφορική Συνιστώσα είναι οριακά θετική (+2,78), ενώ στον οικιακό εξοπλισμό αρνητική (−8,15), εύρημα που υποδηλώνει ότι η αύξηση των επιχειρήσεων προήλθε κυρίως από την εθνική δυναμική. Υψηλότεροι ονομαστικοί ρυθμοί σε επιμέρους κατηγορίες, όπως τα κοσμήματα και ωρολόγια (+33,33%) και το μη ταξινομημένο χονδρικό εμπόριο (+17,24%), προκύπτουν από πολύ μικρή απόλυτη βάση (8 και 68 επιχειρήσεις), η οποία συνεπάγεται υψηλή μεταβλητότητα και επιβάλλει επιφύλαξη ως προς την ερμηνεία των αποτελεσμάτων.

Γράφημα 5.2β — Ρυθμοί ανάπτυξης κατηγοριών χονδρικού εμπορίου

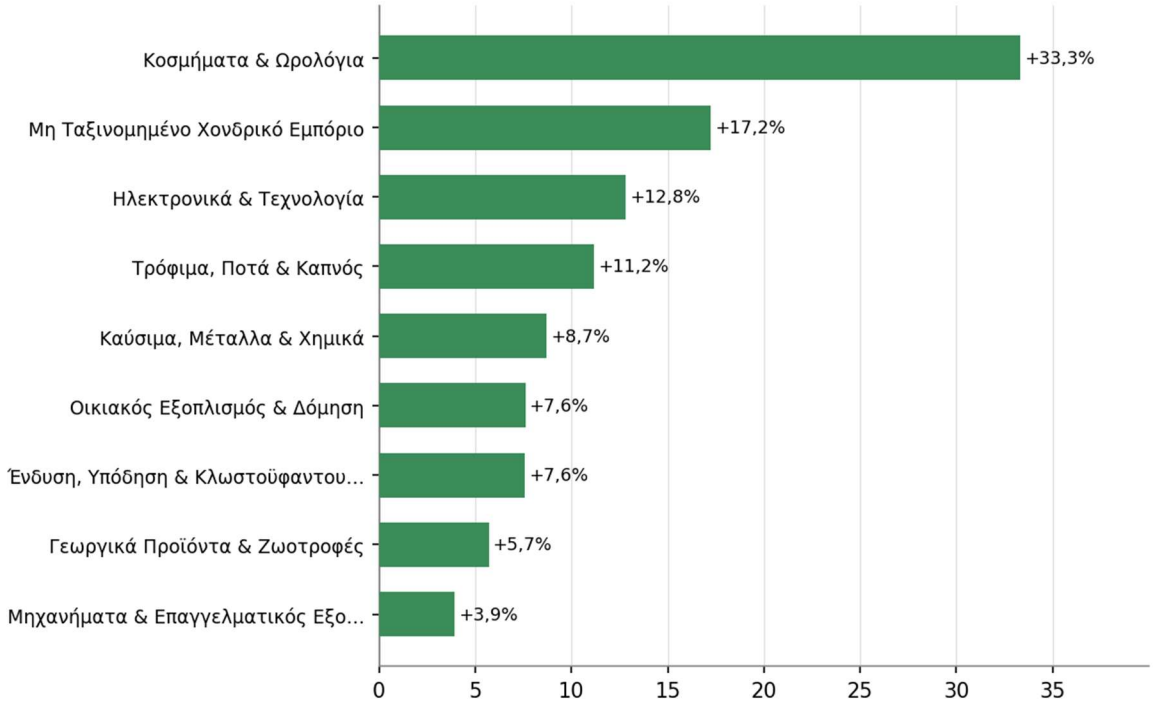

Το κοινό μοτίβο και στα δύο σκέλη είναι η θετική αλλά συγκρατημένη δυναμική, ελαφρώς κάτω από τον εθνικό ρυθμό. Ο ρυθμός ανάπτυξης του λιανικού εμπορίου (+6,64%) υπολείπεται οριακά του αντίστοιχου εθνικού ρυθμού ανάπτυξης (+8,25%), ενώ ο ρυθμός του χονδρικού εμπορίου (+8,92%) υπολείπεται επίσης ελαφρώς του εθνικού ρυθμού ανάπτυξης (+9,91%). Η ήπια αυτή υστέρηση αποτυπώνεται στις αρνητικές Διαφορικές Συνιστώσες της Shift-Share Ανάλυσης (−48,22 επιχειρήσεις στο λιανικό και −13,27 στο χονδρικό εμπόριο, αθροιστικά −61,49). Ωστόσο, σε αντίθεση με τη γειτονική Δυτική Μακεδονία, η Περιφέρεια Ηπείρου δεν επηρεάστηκε έντονα από την εκκαθάριση του Μητρώου ΓΕΜΗ, καθώς ο Ρυθμός Παύσης Εμπορικών Επιχειρήσεων (5,12%) παραμένει κοντά στον εθνικό μέσο όρο. Έτσι, παρά την ήπια υστέρηση έναντι του εθνικού ρυθμού ανάπτυξης, η καθαρή μεταβολή του εμπορικού τομέα παραμένει σαφώς θετική (+261 επιχειρήσεις στο λιανικό εμπόριο και +134 στο χονδρικό εμπόριο) και αποτυπώνει πραγματική ανάπτυξη, χωρίς στρέβλωση από διοικητικούς ή συγκυριακούς παράγοντες.

5.3 Σχέση με την Τοπική Οικονομία

Η ανάλυση Shift-Share επιτρέπει να διαχωριστεί η καθαρή μεταβολή του αριθμού των επιχειρήσεων σε τρεις συνιστώσες: την Εθνική, τη Διαρθρωτική και τη Διαφορική, η οποία απομονώνει την τοπική ανταγωνιστική συμβολή πέρα από τις εθνικές και κλαδικές επιδράσεις. Στην Περιφέρεια Ηπείρου, η Διαφορική Συνιστώσα είναι ελαφρώς αρνητική και στα δύο σκέλη: −48,22 επιχειρήσεις στο λιανικό και −13,27 στο χονδρικό εμπόριο, αθροιστικά −61,49. Δεδομένου ότι η συνολική καθαρή αύξηση του εμπορικού τομέα ανέρχεται σε +395 επιχειρήσεις, η ανάπτυξη ερμηνεύεται ουσιαστικά από την Εθνική Συνιστώσα: η Περιφέρεια αναπτύχθηκε με ρυθμό ελαφρώς χαμηλότερο του εθνικού ρυθμού ανάπτυξης, με την τοπική συνιστώσα να υπολείπεται οριακά.

Γράφημα 5.3 — Διαφορική Συνιστώσα λιανικού και χονδρικού εμπορίου ανά κατηγορία

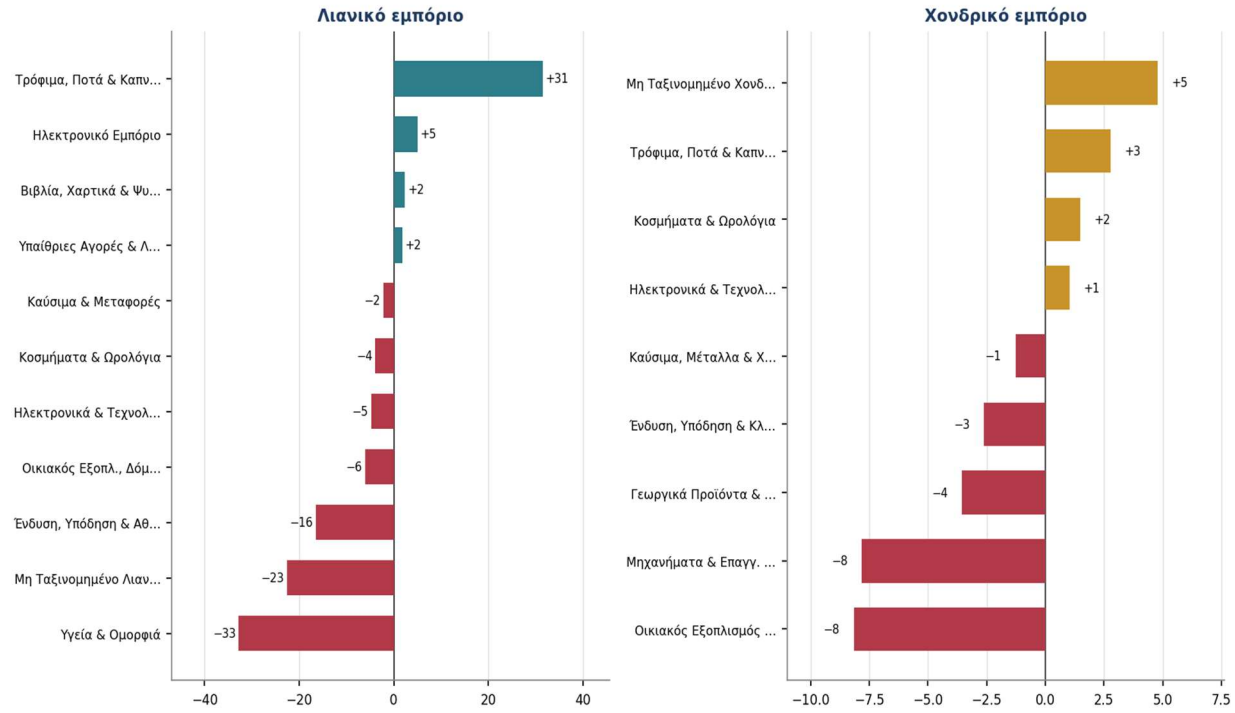

Η ερμηνεία των ευρημάτων αυτών συνδέεται με την τυπολογία της Περιφέρειας. Η Ήπειρος συγκροτεί μια **μονοκεντρική ηπειρωτική Περιφέρεια**, με κυρίαρχο αστικό κέντρο τον Δήμο Ιωαννιτών, ο οποίος συγκεντρώνει περίπου το ένα τρίτο της επιχειρηματικότητας, και τρεις δευτερεύουσες έδρες Περιφερειακών Ενοτήτων (Άρτα, Πρέβεζα και Ηγουμενίτσα, η τελευταία με διαμετακομιστικό λιμένα προς την Ιταλία). Το έντονο ορεινό ανάγλυφο της Πίνδου, το παράκτιο μέτωπο στο Ιόνιο και τα χερσαία σύνορα προς την Αλβανία συμπληρώνουν τη γεωγραφική της φυσιογνωμία. Στο πλαίσιο αυτό, ο εμπορικός τομέας οργανώνεται πρωτίστως γύρω από την εξυπηρέτηση της αστικής ιεραρχίας της Περιφέρειας.

Κύριο χαρακτηριστικό είναι η εξυπηρέτηση της κατανάλωσης του κυρίαρχου αστικού κέντρου των Ιωαννίνων και των δευτερευουσών εδρών των ΠΕ. Ο Δήμος Ιωαννιτών

συγκεντρώνει το 35,9% του λιανικού και το 36,2% του χονδρικού εμπορίου της Περιφέρειας και αναδεικνύεται στον δυναμικότερο εμπορικό αναπτυξιακό πόλο, με συνολικό ρυθμό ανάπτυξης εμπορίου +10,65%. Η συγκέντρωση αυτή αντανακλά τη μονοκεντρική δομή, στην οποία η εμπορική δραστηριότητα ακολουθεί στενά τη συγκέντρωση του πληθυσμού, και αποτυπώνεται στους δείκτες χωρικής ανισοκατανομής, με τον Συντελεστή Gini του λιανικού εμπορίου σε επίπεδο Δήμων (0,716) να αποτελεί τον υψηλότερο των τριών διαστάσεων.

Η εικόνα ολοκληρώνεται από τη σχετική θέση του εμπορίου στη συνολική οικονομία. Ο Συντελεστής Χωροθέτησης του εμπορίου (0,93) τοποθετείται οριακά κάτω από τον εθνικό μέσο, εύρημα που δεν αντανακλά εμπορική αδυναμία, αλλά την παρουσία ενός σχετικά διαφοροποιημένου παραγωγικού μοντέλου. Η Περιφέρεια εμφανίζει αξιοσημείωτη κλαδική ποικιλομορφία (τέταρτη υψηλότερη πανελλαδικά στον Δείκτη Εντροπίας), με σημαντική παρουσία του αγροτικού και κτηνοτροφικού τομέα, της ενέργειας και των υπηρεσιών εκπαίδευσης, οι οποίοι μειώνουν αναλογικά το μερίδιο του εμπορίου χωρίς να υποδηλώνουν υστέρησή του.

Συνολικά, ο εμπορικός τομέας της Ηπείρου αποτυπώνεται ως ένας υγιής κλάδος ομαλής ανάπτυξης, ενσωματωμένος σε μια μονοκεντρική αλλά παραγωγικά διαφοροποιημένη οικονομία. Η θετική καθαρή μεταβολή στηρίζεται κυρίως στην εθνική δυναμική και στον χαμηλό Ρυθμό Παύσης Επιχειρήσεων, παρά την ήπια υστέρηση της τοπικής ανταγωνιστικότητας έναντι του εθνικού ρυθμού ανάπτυξης. Η εικόνα χρήζει διαχρονικής παρακολούθησης σε επόμενες περιόδους αναφοράς.

5.4 Εμπορικές Ενότητες με Σημείο Αναφοράς

Η συνδυαστική ανάγνωση της εμπορικής βάσης κάθε Δήμου με τα δομικά του χαρακτηριστικά οργανώνει τους 18 Δήμους της Περιφέρειας στην εξαβάθμια τυπολογία του Κεφαλαίου 3 (βλ. Παράγραφο 3.3), η οποία διαβάζεται εδώ υπό εμπορική οπτική.

Πίνακας 5.4 — Τυπολογία Εμπορικών Πόλων Ηπείρου (6 τύποι, Κεφάλαιο 3)

Τύπος (Κεφάλαιο 3)	Δήμοι	Εμπορικές επιχ.	Ρυθμός ανάπτυξης εμπορίου
Α — Πρωτεύον Διοικητικό-Εμπορικό Κέντρο ΠΕ	Ιωαννιτών	2.098	+10,65%
Β — Δευτερεύοντα Διοικητικά Κέντρα	Αρταίων, Πρέβεζας	991 / 626	+8,54% / +4,86%
Γ — Διαμετακομιστικός Κόμβος	Ηγουμενίτσας	636	+1,27% (λιαν −0,65% / χονδ +6,63%)
Δ — Τουριστικοί Δήμοι	Πάργας, Σουλίου	283 / 184	—
Ε — Αγροτικοί Δήμοι	Ζίτσας, Ζηρού, Νικολάου Σκουφά, Φιλιατών	225 / 219 / 107 / 55	—
ΣΤ — Ορεινοί / Μικροί Δήμοι	οκτώ Δήμοι Πίνδου	403 (σύνολο)	ευμετάβλητοι

Στην κορυφή της ιεραρχίας βρίσκεται το **Πρωτεύον Διοικητικό-Εμπορικό Κέντρο** (Τύπος Α), ο Δήμος Ιωαννιτών, ο μοναδικός με συνολική επιχειρηματική βάση άνω των 5.000

επιχειρήσεων. Συγκεντρώνει 2.098 εμπορικές επιχειρήσεις, περίπου το 36% της εμπορικής δραστηριότητας της Περιφέρειας, και αναδεικνύεται στον δυναμικότερο εμπορικό αναπτυξιακό πόλο, με συνολικό ρυθμό ανάπτυξης εμπορίου +10,65%, σαφώς υψηλότερο του περιφερειακού μέσου. Πρόκειται για εικόνα χαρακτηριστική μιας έντονα μονοκεντρικής Περιφέρειας.

Σε δεύτερο επίπεδο, τα **Δευτερεύοντα Διοικητικά Κέντρα** (Τύπος Β), οι Δήμοι Αρταίων (991 εμπορικές επιχειρήσεις, συνολικός ρυθμός ανάπτυξης εμπορίου +8,54%) και Πρέβεζας (626 επιχειρήσεις, +4,86%), λειτουργούν ως έδρες των αντίστοιχων Περιφερειακών Ενοτήτων, με διαφορετικό προφίλ: ο Δήμος Αρταίων ως κέντρο εξυπηρέτησης της αγροτικής ενδοχώρας και ο Δήμος Πρέβεζας με παράκτιο τουριστικό χαρακτήρα. Διακριτή ταυτότητα έχει ο **Διαμετακομιστικός Κόμβος** (Τύπος Γ), ο Δήμος Ηγουμενίτσας (636 εμπορικές επιχειρήσεις, συνολικός ρυθμός ανάπτυξης εμπορίου +1,27%), ο οποίος, παράλληλα με τον ρόλο του ως έδρας της ΠΕ Θεσπρωτίας, αποτελεί κύρια πύλη σύνδεσης προς την Ιταλία. Η διπλή αυτή ταυτότητα αποτυπώνεται στη δυναμική του εμπορίου: το λιανικό εμπόριο καταγράφει οριακά αρνητικό ρυθμό (−0,65%), το χονδρικό όμως αναπτύσσεται κατά +6,63%, εύρημα συμβατό με τον κομβικό ρόλο του Δήμου στις μεταφορές.

Οι **Τουριστικοί Δήμοι** (Τύπος Δ) της ΠΕ Θεσπρωτίας, Πάργας (283 εμπορικές επιχειρήσεις) και Σουλίου (184), εμφανίζουν υψηλή επιχειρηματική πυκνότητα συνδεδεμένη με την εποχική τουριστική δραστηριότητα του παράκτιου μετώπου και των πολιτιστικών προορισμών. Οι **Αγροτικοί Δήμοι** (Τύπος Ε), Ζίτσας (225), Ζηρού (219), Νικολάου Σκουφά (107) και Φιλιατών (55), χαρακτηρίζονται από έντονη εξειδίκευση στον πρωτογενή τομέα, με ιδιαίτερα υψηλούς Συντελεστές Χωροθέτησης Γεωργίας (Δήμος Φιλιατών 8,67, Δήμος Νικολάου Σκουφά 6,82, Δήμος Ζηρού 5,37). Ο Δήμος Ζίτσας συνδυάζει την αγροτική δραστηριότητα με σημαντική μεταποιητική παρουσία, λόγω της Βιομηχανικής Περιοχής Ιωαννίνων εντός των ορίων του.

Τέλος, οι **Ορεινοί και Μικροί Δήμοι** (Τύπος ΣΤ), οκτώ Δήμοι του ορεινού κορμού της Πίνδου (Μετσόβου, Δωδώνης, Κόνιτσας, Ζαγορίου, Πωγωνίου, Κεντρικών και Βορείων Τζουμέρκων, Γεωργίου Καραϊσκάκη), συγκροτούν την ομάδα των Δήμων μικρής εμπορικής κλίμακας, με περιορισμένη απόλυτη βάση και ρυθμούς ιδιαίτερα μεταβλητούς.

Συνολικά, η εξαβάθμια τυπολογία αποτυπώνει τον χαρακτήρα μιας μονοκεντρικής ηπειρωτικής Περιφέρειας: η εμπορική δραστηριότητα οργανώνεται γύρω από τον κυρίαρχο Δήμο Ιωαννιτών και τις δευτερεύουσες έδρες των ΠΕ. Συμπληρωματικούς ρόλους επιτελούν ο διαμετακομιστικός κόμβος της Ηγουμενίτσας, οι τουριστικοί και οι αγροτικοί Δήμοι, καθώς και η ομάδα των ορεινών Δήμων μικρής κλίμακας.

Κεφάλαιο 6 — Δείκτης Περιφερειακής Επιχειρηματικής Δυναμικής (RBDI)

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζεται ο **Δείκτης Περιφερειακής Επιχειρηματικής Δυναμικής (RBDI)**, ένας σύνθετος δείκτης που συνοψίζει σε μία ενιαία τιμή στην κλίμακα [0,1] τη δυναμική και τη διαρθρωτική φυσιογνωμία του εμπορικού κλάδου κάθε Περιφέρειας. Στόχος του είναι η συγκριτική αξιολόγηση της Περιφέρειας Ηπείρου έναντι των υπολοίπων δώδεκα Περιφερειών της χώρας, μέσα από τη σύνθεση των επιμέρους ευρημάτων των προηγούμενων κεφαλαίων.

6.1 Σύνθεση του Δείκτη

Ο RBDI υπολογίζεται ως σταθμισμένο άθροισμα τεσσάρων κανονικοποιημένων συνιστωσών, οι οποίες διακρίνονται σε δύο **δυναμικές**, που αποτυπώνουν τη ροή και την κινητικότητα του εμπορικού ιστού, και δύο **διαρθρωτικές**, που αποτυπώνουν τα σταθερά χαρακτηριστικά της τοπικής οικονομίας.

Στις δυναμικές συνιστώσες ανήκουν δύο δείκτες. Ο **Ρυθμός Ίδρυσης Εμπορικών Επιχειρήσεων (CBFR)**, με βαρύτητα 35%, αποτελεί τη συνιστώσα με τη μεγαλύτερη στάθμιση και αποτυπώνει το μερίδιο των νέων εμπορικών επιχειρήσεων επί του συνόλου των νέων εγγραφών της Περιφέρειας. Ο **Δείκτης Διατήρησης (Retention Rate)**, με βαρύτητα 20%, αποτυπώνει τη σταθερότητα του υφιστάμενου εμπορικού ιστού· η ερμηνεία του απαιτεί προσοχή, καθώς επηρεάζεται σημαντικά από την εκκαθάριση του Μητρώου ΓΕΜΗ της περιόδου αναφοράς.

Στις διαρθρωτικές συνιστώσες ανήκουν επίσης δύο δείκτες. Ο **Συντελεστής Χωροθέτησης Εμπορίου (LQ)**, με βαρύτητα 25%, αποτυπώνει τη σχετική εξειδίκευση της τοπικής οικονομίας στον εμπορικό κλάδο. Ο **Δείκτης Εντροπίας Shannon**, με βαρύτητα 20%, υπολογίζεται επί της κατανομής των ενεργών επιχειρήσεων στους διψήφιους κωδικούς δραστηριότητας του συνόλου της οικονομίας, και όχι μόνο του εμπορικού κλάδου, αποτυπώνοντας τη δομική ποικιλομορφία της παραγωγικής βάσης.

Όλες οι συνιστώσες υπόκεινται σε λογαριθμικό μετασχηματισμό για την εξομάλυνση των ακραίων τιμών και κατόπιν σε κανονικοποίηση min-max στο διάστημα [0,1] σε επίπεδο δεκατριών Περιφερειών. Η στάθμιση 35/20/25/20% αναγνωρίζει την κινητικότητα των νέων ιδρύσεων ως τον πλέον άμεσο δείκτη δυναμισμού, με τις υπόλοιπες συνιστώσες να παρέχουν το διαρθρωτικό πλαίσιο. Η σύνθεση των τεσσάρων αυτών συνιστωσών επιτρέπει μια διαπεριφερειακή σύγκριση που ξεπερνά τον μεμονωμένο δείκτη δυναμικής ή εξειδίκευσης, συνθέτοντας σε μία τιμή τόσο τη ροή όσο και τη δομή του εμπορικού κλάδου.

6.2 Κατάταξη Περιφερειών

Πίνακας 6.1 — Κατάταξη Περιφερειών κατά RBDI και Συνιστώσες

#	Περιφέρεια	RBDI	CBFR	Δείκτης Διατήρησης	LQ Εμπορίου	Δείκτης Εντροπίας
1	Δυτική Ελλάδα	0,842	0,638	0,973	1,15	3,29
2	Κεντρική Μακεδονία	0,739	0,615	0,966	1,13	3,37
3	Αν. Μακεδονία & Θράκη	0,614	0,617	0,925	1,17	3,20
4	Θεσσαλία	0,570	0,597	0,948	1,10	3,27
5	Αττική	0,520	0,559	0,996	0,94	3,54
6	Στερεά Ελλάδα	0,500	0,581	0,956	1,07	3,25
7	Πελοπόννησος	0,432	0,565	0,966	1,04	3,24
8	Κρήτη	0,427	0,580	0,960	0,93	3,25
9	**Ήπειρος**	**0,401**	**0,571**	**0,961**	**0,93**	**3,29**
10	Βόρειο Αιγαίο	0,363	0,568	0,949	1,04	3,12
11	Δυτική Μακεδονία	0,327	0,577	0,919	0,96	3,24
12	Νότιο Αιγαίο	0,323	0,568	1,001	0,86	2,93
13	Ιόνια Νησιά	0,283	0,590	0,974	0,72	2,95

Με βάση τις τιμές του Μαρτίου 2026, η Περιφέρεια Ηπείρου κατατάσσεται **ένατη μεταξύ των δεκατριών Περιφερειών** της χώρας, με τιμή **RBDI=0,401**, οριακά κάτω του εθνικού μέσου όρου (0,488). Η ενδιάμεση αυτή θέση δεν στηρίζεται σε κάποια κορυφαία επιμέρους επίδοση, αλλά συνθέτει τιμές που κινούνται γύρω από τον εθνικό μέσο, με μία μόνο διάσταση να ξεχωρίζει θετικά.

Η ανάλυση ανά συνιστώσα αναδεικνύει ότι η φυσιογνωμία της Περιφέρειας καθορίζεται κυρίως από τις δύο διαρθρωτικές συνιστώσες, οι οποίες κινούνται σε αντίθετες κατευθύνσεις. Στον **Δείκτη Εντροπίας Shannon** η Περιφέρεια κατατάσσεται **τέταρτη** πανελλαδικά, με τιμή 3,29, σαφώς πάνω από τον εθνικό μέσο, εύρημα που αποτυπώνει υψηλή δομική ποικιλομορφία της παραγωγικής της βάσης. Αντίθετα, στον **Συντελεστή Χωροθέτησης Εμπορίου** κατατάσσεται **δέκατη**, με τιμή 0,93, κάτω του εθνικού μέσου, ένδειξη σχετικά χαμηλής εμπορικής εξειδίκευσης. Οι δύο αυτές επιδόσεις δεν είναι αντιφατικές, αλλά αλληλένδετες: η υψηλή κλαδική ποικιλομορφία συνεπάγεται ότι το εμπόριο κατέχει αναλογικά μικρότερο μερίδιο σε μια οικονομία με ισχυρό αγροτικό, ενεργειακό και εκπαιδευτικό τομέα.

Στις δύο δυναμικές συνιστώσες, η Περιφέρεια εμφανίζει εικόνα σταθερότητας. Στον **Ρυθμό Ίδρυσης Εμπορικών Επιχειρήσεων (CBFR)** κατατάσσεται **ένατη**, με τιμή 0,571, ελαφρώς κάτω του εθνικού μέσου, σε ένα πεδίο τιμών με περιορισμένο εύρος διακύμανσης μεταξύ των Περιφερειών. Στον **Δείκτη Διατήρησης (Retention Rate)** κατατάσσεται **έβδομη**, με τιμή 0,961, ακριβώς στον εθνικό μέσο όρο. Η επίδοση αυτή είναι ιδιαίτερα σταθερή σε σχέση με τη γειτονική Δυτική Μακεδονία (0,919, τη χαμηλότερη πανελλαδικά): ο εμπορικός ιστός της Ηπείρου εμφανίζει χαμηλότερη κινητικότητα εξόδου, στοιχείο που συνδέεται με τη σταθερότητα της εμπορικής βάσης γύρω από το κυρίαρχο αστικό κέντρο των Ιωαννίνων.

Στην κορυφή της κατάταξης, η Δυτική Ελλάδα (0,842) και η Κεντρική Μακεδονία (0,739) επιτυγχάνουν τις υψηλές τους τιμές μέσω ισόρροπης επίδοσης και στις τέσσερις συνιστώσες. Η Ήπειρος τοποθετείται κοντά σε Περιφέρειες όπως η Πελοπόννησος (0,432) και η Κρήτη (0,427), διατηρώντας ωστόσο το διακριτό χαρακτηριστικό της υψηλής κλαδικής ποικιλομορφίας.

6.3 Διαρθρωτική Ανάγνωση

Η ενδιάμεση κατάταξη της Περιφέρειας στον RBDI αποτυπώνει ένα προφίλ χωρίς κορυφαίες επιδόσεις, με ένα όμως σαφές διακριτό χαρακτηριστικό: την υψηλή δομική ποικιλομορφία. Σε αντίθεση με την Ανατολική Μακεδονία και Θράκη, της οποίας η υψηλή κατάταξη προκύπτει από έντονη ασυμμετρία (κορυφαία εμπορική εξειδίκευση και χαμηλή ποικιλομορφία), η Ήπειρος εμφανίζει σχεδόν την αντίστροφη εικόνα: ισχυρή ποικιλομορφία και σχετικά χαμηλή εμπορική εξειδίκευση.

Η υψηλή κατάταξη στον Δείκτη Εντροπίας είναι το στοιχείο που διαφοροποιεί ουσιαστικά την Ήπειρο. Αντανακλά μια οικονομία με ευρεία παραγωγική βάση, στην οποία συνυπάρχουν ισχυρός αγροτικός και κτηνοτροφικός τομέας, σημαντική παρουσία της ενέργειας, ανεπτυγμένες υπηρεσίες εκπαίδευσης γύρω από το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και τουριστική δραστηριότητα στο παράκτιο και ορεινό μέτωπο. Η κατανομή αυτή της δραστηριότητας σε πολλούς κλάδους μειώνει την εξάρτηση της Περιφέρειας από την πορεία ενός μόνο τομέα.

Η σχετικά χαμηλή επίδοση στον Συντελεστή Χωροθέτησης Εμπορίου δεν συνιστά ένδειξη αδυναμίας του εμπορικού κλάδου. Όπως αναλύθηκε (βλ. Παράγραφο 5.3), αποτελεί την άλλη όψη της υψηλής ποικιλομορφίας: σε μια οικονομία όπου πολλοί κλάδοι διατηρούν σημαντική παρουσία, το εμπόριο καταλαμβάνει αναλογικά μικρότερο μερίδιο, χωρίς αυτό να υποδηλώνει υστέρηση σε απόλυτους όρους. Άλλωστε, ο εμπορικός κλάδος εμφανίζει θετική καθαρή μεταβολή, αν και η αθροιστική Διαφορική Συνιστώσα της ανάλυσης Shift-Share είναι ελαφρώς αρνητική (−61,49 επιχειρήσεις), εύρημα που δείχνει ότι η ανάπτυξη οφείλεται κυρίως στην εθνική δυναμική.

Η διάκριση αυτή αποκτά ιδιαίτερη σημασία αν συγκριθεί η Ήπειρος με τις Περιφέρειες χαμηλής εμπορικής εξειδίκευσης που βρίσκονται στη βάση της κατάταξης. Τα Ιόνια Νησιά και το Νότιο Αιγαίο εμφανίζουν επίσης χαμηλό Συντελεστή Χωροθέτησης Εμπορίου (0,72 και 0,86 αντίστοιχα), η χαμηλή τους όμως θέση συνοδεύεται από εξίσου χαμηλή Εντροπία (2,95 και 2,93), αποτυπώνοντας οικονομίες έντονα εξειδικευμένες στον τουρισμό. Στην Ήπειρο, αντίθετα, το ίδιο χαμηλό επίπεδο εμπορικής εξειδίκευσης συνυπάρχει με υψηλή κλαδική ποικιλομορφία. Το ίδιο εύρημα του χαμηλού Συντελεστή Χωροθέτησης αποκτά έτσι διαφορετική σημασία: στις τουριστικές Περιφέρειες αποτυπώνει μονομέρεια, στην Ήπειρο διαφοροποίηση.

Ο Ρυθμός Ίδρυσης Εμπορικών Επιχειρήσεων αποκτά πρόσθετο ενδιαφέρον στην απόλυτη του διάσταση. Σχεδόν το 57% των νέων εγγραφών της Περιφέρειας ανήκουν στον εμπορικό κλάδο, αναλογία υπερδιπλάσια του μεριδίου του εμπορίου στο σύνολο των ενεργών επιχειρήσεων (23,01%). Το εύρημα δείχνει ότι, παρά τη σχετικά χαμηλή εμπορική

εξειδίκευση, το εμπόριο εξακολουθεί να λειτουργεί ως βασικός δίαυλος εισόδου νέων επιχειρήσεων στην τοπική οικονομία, σε μια Περιφέρεια με επιχειρηματική πυκνότητα 79,1 επιχειρήσεων ανά 1.000 κατοίκους, χαμηλότερη του εθνικού μέσου (94,3).

Στις δυναμικές συνιστώσες, η σταθερότητα του Δείκτη Διατήρησης αποτυπώνει έναν εμπορικό ιστό χωρίς έντονες πιέσεις εξόδου. Σε συνδυασμό με έναν Ρυθμό Ίδρυσης κοντά στον εθνικό μέσο, σχηματίζεται η εικόνα ενός κλάδου σε ομαλή φάση ανανέωσης. Η υψηλότερη κινητικότητα εισόδου και εξόδου που χαρακτηρίζει άλλες Περιφέρειες μπορεί να συνδέεται είτε με διοικητικούς παράγοντες, όπως η εκκαθάριση του Μητρώου ΓΕΜΗ, είτε με διαδικασίες παραγωγικής αναδιάρθρωσης και εκσυγχρονισμού· στην Ήπειρο, αντίθετα, η εμπορική βάση εμφανίζει μεγαλύτερη σταθερότητα.

Συνολικά, οι τέσσερις συνιστώσες αποτυπώνουν προφίλ διαρθρωτικά συνεπές με την ταυτότητα μιας μονοκεντρικής ηπειρωτικής Περιφέρειας με διαφοροποιημένη παραγωγική βάση. Η εμπορική δραστηριότητα οργανώνεται γύρω από τον κυρίαρχο Δήμο Ιωαννιτών, εντός μιας οικονομίας όπου το εμπόριο συνυπάρχει με ισχυρούς πρωτογενείς, ενεργειακούς και εκπαιδευτικούς κλάδους. Στο πλαίσιο αυτό, οι παρεμβάσεις ενίσχυσης του εμπορικού κλάδου σκόπιμο είναι να αξιοποιούν τη διασύνδεσή του με τους υπόλοιπους δυναμικούς κλάδους της τοπικής οικονομίας, και ιδίως με τον αγροδιατροφικό τομέα και τον τουρισμό.

Κεφάλαιο 7 — Σύνοψη

Η ανάλυση του εμπορικού κλάδου της Περιφέρειας Ηπείρου αναδεικνύει τα ακόλουθα κύρια συμπεράσματα:

8. Διαρθρωτική θέση και θετική δυναμική. Η Περιφέρεια καταγράφει 5.827 ενεργές εμπορικές επιχειρήσεις (4.191 λιανικού και 1.636 χονδρικού εμπορίου), που αντιστοιχούν στο 23,01% της συνολικής επιχειρηματικότητας, μερίδιο ελαφρώς χαμηλότερο του εθνικού μέσου όρου (24,68%). Ο Ρυθμός Ανάπτυξης Εμπορίου διαμορφώνεται σε +7,27%, θετικός και κοντά στον εθνικό (+8,79%). Ο Ρυθμός Παύσης Εμπορικών Επιχειρήσεων (5,12%) παραμένει κοντά στον εθνικό μέσο, ένδειξη εμπορικού ιστού χωρίς έντονες πιέσεις εξόδου. Η ανάλυση Shift-Share αποδίδει την αύξηση κυρίως στην εθνική δυναμική, με ελαφρώς αρνητική αθροιστική Διαφορική (τοπική) Συνιστώσα (−61,49 επιχειρήσεις), ένδειξη ήπιας υστέρησης έναντι του εθνικού ρυθμού ανάπτυξης.

9. **Διπλή συγκέντρωση: γεωγραφική και ανά κατηγορία.** Η εμπορική δραστηριότητα εμφανίζει διπλή συγκέντρωση. Γεωγραφικά, ο Δήμος Ιωαννιτών συγκεντρώνει περίπου το ένα τρίτο της εμπορικής βάσης (35,9% του λιανικού και 36,2% του χονδρικού εμπορίου), αναδεικνύοντας τον μονοκεντρικό χαρακτήρα της Περιφέρειας. Ως προς τις κατηγορίες, οι τρεις κορυφαίες συγκεντρώνουν το **62,87%** του λιανικού και το **71,21%** του χονδρικού εμπορίου.

10. **Κορυφαίες κατηγορίες και διαφοροποίηση εξειδίκευσης.** Κοινό στοιχείο του λιανικού και του χονδρικού εμπορίου αποτελεί το εμπόριο τροφίμων, ποτών και καπνού, που κατατάσσεται πρώτο και στα δύο (29,01% και 31,05% αντίστοιχα), γεγονός που συνδέεται με την κάλυψη των βασικών καταναλωτικών αναγκών. Σε επίπεδο εξειδίκευσης, το λιανικό εμπόριο εμφανίζει ευρύτερο φάσμα υπερεκπροσώπησης, με 6 από τις 11 κατηγορίες άνω του εθνικού μέσου, έναντι μόλις 2 από τις 9 στο χονδρικό. Ξεχωρίζει το χονδρικό εμπόριο γεωργικών προϊόντων και ζωοτροφών (Συντελεστής Χωροθέτησης 1,36), συμπληρωματικό της αγροτικής και κτηνοτροφικής βάσης της Περιφέρειας.

11. **Μονοκεντρική δομή εμπορικών πόλων.** Οι Δήμοι της Περιφέρειας οργανώνονται σε διακριτούς τύπους εμπορικών πόλων (βλ. Παράγραφο 5.4): το πρωτεύον διοικητικό-εμπορικό κέντρο των Ιωαννίνων, τα δευτερεύοντα διοικητικά κέντρα (Άρτα, Πρέβεζα), τον διαμετακομιστικό κόμβο της Ηγουμενίτσας, τους τουριστικούς και αγροτικούς Δήμους, και μια ευρεία ζώνη ορεινών Δήμων μικρής εμπορικής κλίμακας. Η δομή αντικατοπτρίζει τον μονοκεντρικό χαρακτήρα της Περιφέρειας, με κυρίαρχο πόλο τον Δήμο Ιωαννιτών.

12. **Μονοκεντρική ηπειρωτική ταυτότητα με διαφοροποιημένη παραγωγική βάση.** Ο εμπορικός κλάδος εντάσσεται σε μια οικονομία ευρείας παραγωγικής βάσης, στην οποία συνυπάρχουν ισχυρός αγροτικός και κτηνοτροφικός τομέας, ενέργεια, υπηρεσίες εκπαίδευσης γύρω από το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και τουρισμός. Στο πλαίσιο αυτό, ο Δήμος Ιωαννιτών αναδεικνύεται στον δυναμικότερο εμπορικό αναπτυξιακό πόλο, με συνολικό ρυθμό ανάπτυξης εμπορίου +10,65%. Ο λιμένας της Ηγουμενίτσας προσδίδει στην Περιφέρεια ρόλο πύλης σύνδεσης προς την Ιταλία.

13. **RBDI ως διαρθρωτικός δείκτης ισορροπημένου προφίλ.** Η Περιφέρεια κατατάσσεται **ένατη μεταξύ των δεκατριών Περιφερειών** στον σύνθετο δείκτη (RBDI=0,401), σε ενδιάμεση θέση που δεν στηρίζεται σε κορυφαίες επιμέρους επιδόσεις. Διακριτό χαρακτηριστικό αποτελεί η υψηλή κλαδική ποικιλομορφία (τέταρτη πανελλαδικά στον Δείκτη Εντροπίας), η οποία συνυπάρχει με σχετικά χαμηλή εμπορική εξειδίκευση. Η χαμηλή αυτή εξειδίκευση δεν συνιστά ένδειξη αδυναμίας, αλλά αποτελεί την άλλη όψη μιας διαφοροποιημένης οικονομίας, στην οποία το εμπόριο λειτουργεί ως βασικός δίαυλος εισόδου νέων επιχειρήσεων και ως δομή κάλυψης των αναγκών του τοπικού πληθυσμού.

Μεθοδολογικές Επισημάνσεις

Μάρτιος 2026 | Περίοδος αναφοράς: Οκτώβριος 2024 → Μάρτιος 2026

Α. Πηγή Δεδομένων και Κάλυψη

Τα στοιχεία του παρόντος δελτίου προέρχονται από τη βάση του **Γενικού Εμπορικού Μητρώου (ΓΕΜΗ)** και αποτυπώνουν την κατάσταση των εγγεγραμμένων επιχειρήσεων της Περιφέρειας Ηπείρου σε δύο χρονικές στιγμές: τον **Οκτώβριο 2024** και τον **Μάρτιο 2026**. Πρόκειται για **προσωρινά στοιχεία** που αντανακλούν τις εγγραφές του μητρώου κατά τις εν λόγω ημερομηνίες αναφοράς και δεν αποτελούν τελικά εκδοθέντα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ).

Η γεωγραφική κατάταξη των επιχειρήσεων βασίζεται στην κατάταξη NUTS3 της ΕΛΣΤΑΤ: η Περιφέρεια υποδιαιρείται σε τέσσερις Περιφερειακές Ενότητες (ΠΕ Ιωαννίνων, ΠΕ Άρτας, ΠΕ Θεσπρωτίας και ΠΕ Πρέβεζας) και περαιτέρω σε 18 Δήμους. Η κάλυψη αφορά όλες τις ενεργές εγγεγραμμένες επιχειρήσεις ανεξαρτήτως νομικής μορφής και κλάδου δραστηριότητας. Ο ορισμός του πρωτεύοντος αριθμού εμπορικών επιχειρήσεων (ΣΤΑΚΟΔ 45 έως 47) διακρίνεται από το σύνολο του μητρώου, το οποίο χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό των μη εμπορικών δεικτών, όπως ο Δείκτης Εντροπίας Shannon της συνολικής οικονομίας και ο Συντελεστής Χωροθέτησης κλαδικής σύνθεσης.

Β. Εκκαθάριση Μητρώου ΓΕΜΗ

Εντός της περιόδου αναφοράς πραγματοποιήθηκε **εκκαθάριση μητρώου ΓΕΜΗ**: πανελλαδικά **65.334 εταιρείες** διαγράφηκαν, εκ των οποίων περίπου **15 χιλιάδες ήταν εμπορικές** (περίπου **2,6% του εμπορικού αποθέματος** του Οκτωβρίου 2024). Η εκκαθάριση αφορούσε κατά κύριο λόγο αδρανοποιημένες ατομικές επιχειρήσεις που είχαν παύσει εκ των πραγμάτων τη δραστηριότητά τους χωρίς να έχουν προβεί σε επίσημη διαγραφή.

Σε αντίθεση με αρκετές άλλες Περιφέρειες, η Ήπειρος δεν επηρεάστηκε έντονα από την εκκαθάριση. Ο **Ρυθμός Παύσης Εμπορικών Επιχειρήσεων (CBCR = 5,12%)** διαμορφώθηκε ελαφρώς κάτω από τον εθνικό μέσο όρο (5,48%), τιμή που δεν υποδηλώνει διογκωμένη κινητικότητα εξόδου. Ο **Ρυθμός Ανάπτυξης Εμπορίου (CGR = +7,27%)** παρέμεινε σαφώς θετικός, κοντά στον εθνικό (+8,79%). Ο **Δείκτης Διατήρησης (Retention Rate = 0,961, 7η/13 πανελλαδικά)** τοποθετείται ακριβώς στον εθνικό μέσο όρο. Η εικόνα αυτή υποδηλώνει εμπορικό ιστό με σχετική σταθερότητα, του οποίου η θετική δυναμική αποτυπώνει πραγματική ανάπτυξη και όχι στρεβλώσεις διοικητικής φύσης από την εκκαθάριση του μητρώου. Η σχετική αυτή σταθερότητα συνδέεται με τη διαφοροποιημένη παραγωγική βάση της Περιφέρειας και με την εδραιωμένη εμπορική δραστηριότητα γύρω από το κυρίαρχο αστικό κέντρο των Ιωαννίνων, χαρακτηριστικά που περιορίζουν την έκθεση του εμπορικού ιστού σε αδρανοποιημένες ή ευκαιριακές εγγραφές.

Γ. Ομαδοποίηση Κατηγοριών ΣΤΑΚΟΔ

Για την ανάλυση του εμπορικού τομέα, οι 37 διψήφιοι ΚΑΔ ομαδοποιούνται σε **20 ομοιογενείς κατηγορίες**, ένδεκα του λιανικού και εννέα του χονδρικού εμπορίου. Η ομαδοποίηση αποσκοπεί στη μέγιστη δυνατή ομοιογένεια των επιμέρους κλάδων εντός κάθε κατηγορίας, επιτρέποντας συγκρίσιμη ανάλυση τόσο σε επίπεδο Περιφέρειας όσο και σε επίπεδο Δήμων και Περιφερειακών Ενοτήτων.

Ιδιαίτερη μεθοδολογική επισήμανση αφορά το χονδρικό εμπόριο γεωργικών προϊόντων και ζωοτροφών: λόγω της διπλής φύσης του κλάδου, που εξυπηρετεί τόσο εισροές παραγωγής (αγροτικά εφόδια, ζωοτροφές) όσο και εκροές διανομής, η ερμηνεία του Συντελεστή Χωροθέτησης απαιτεί προσεκτική ανάγνωση: υψηλός δείκτης μπορεί να αντανακλά ισχυρή αγροτική παραγωγική βάση, ανεπτυγμένο δίκτυο διανομής αγροτικής χονδρεμπορικής, ή συνδυασμό των δύο. Στην περίπτωση της Περιφέρειας, ο Συντελεστής Χωροθέτησης 1,36 της κατηγορίας ερμηνεύεται συνδυαστικά με την έντονη πρωτογενή παραγωγή, ιδίως στους αγροτικούς Δήμους Ζίτσας, Ζηρού, Νικολάου Σκουφά και Φιλιατών. Η ισχυρή αυτή παρουσία αποτυπώνει τον αγροδιατροφικό προσανατολισμό της Περιφέρειας, στην οποία η κτηνοτροφία και οι σχετικές ζωοτροφές κατέχουν διακριτή θέση. Η ερμηνεία του δείκτη σε επίπεδο Δήμων απαιτεί επιπλέον προσοχή, καθώς η χονδρεμπορική διανομή τείνει να συγκεντρώνεται στις έδρες των Περιφερειακών Ενοτήτων, ακόμη και όταν η υποκείμενη παραγωγή προέρχεται από την αγροτική ενδοχώρα.

Δ. Δείκτες Ανισότητας

Για τη μέτρηση της χωρικής ανισοκατανομής χρησιμοποιούνται **τέσσερις συμπληρωματικοί δείκτες**: ο **Συντελεστής Gini** (συνολική εικόνα, εύρος 0 έως 1, με υψηλότερες τιμές να υποδηλώνουν μεγαλύτερη συγκέντρωση), ο **δείκτης Theil** με αποάθροιση σε ανισότητα εντός (within) και μεταξύ (between) γεωγραφικών ενοτήτων, ικανότητα που επιτρέπει τον εντοπισμό αν η ανισοκατανομή οφείλεται σε διαφορές μεταξύ των ΠΕ ή εντός κάθε ΠΕ μεταξύ των Δήμων, ο **Δείκτης Hoover** (ποσοστό επιχειρήσεων που θα έπρεπε να μετακινηθούν για ισοκατανομή ως προς τον πληθυσμό, εύρος 0 έως 1) και ο **σταθμισμένος Συντελεστής Μεταβλητότητας (Weighted CV)** ως μέτρο διασποράς γύρω από τον περιφερειακό μέσο όρο.

Οι δείκτες υπολογίζονται σε δύο γεωγραφικά επίπεδα: επίπεδο Δήμων (18 μονάδες) και επίπεδο ΠΕ (4 μονάδες). Στην Περιφέρεια Ηπείρου, ο Συντελεστής Gini σε επίπεδο Δήμων (0,616) και το υψηλό ποσοστό Theil εντός των ΠΕ (86,4%) αποτυπώνουν τον έντονα μονοκεντρικό χαρακτήρα της Περιφέρειας: η εμπορική δραστηριότητα συγκεντρώνεται σε σημαντικό βαθμό στον Δήμο Ιωαννιτών, ο οποίος συγκεντρώνει μόνος του το 34,8% της συνολικής επιχειρηματικότητας. Η κύρια πηγή ανισοκατανομής εντοπίζεται εντός κάθε ΠΕ, μεταξύ της έδρας και των μικρότερων Δήμων, και όχι μεταξύ των τεσσάρων ΠΕ. Η ανάγνωση της καμπύλης Lorenz επιβεβαιώνει την εικόνα: οι δεκαεπτά μικρότεροι Δήμοι συγκεντρώνουν αθροιστικά περίπου το 65% της επιχειρηματικής βάσης, με τον Δήμο Ιωαννιτών να καλύπτει μόνος του το υπόλοιπο 35%. Σε επίπεδο ΠΕ, ο Συντελεστής Gini

υποχωρεί σημαντικά (0,34 στο λιανικό και 0,28 στο χονδρικό εμπόριο) έναντι του επιπέδου Δήμων (0,62), εύρημα που επιβεβαιώνει ότι η ανισοκατανομή είναι κατά κύριο λόγο ενδοπεριφερειακή.

Ε. Ανάλυση Shift-Share

Η ανάλυση **Shift-Share** αποαθροίζει την παρατηρηθείσα μεταβολή του αριθμού των επιχειρήσεων σε **τρεις συνιστώσες**: την **Εθνική** (αναμενόμενη μεταβολή αν η Περιφέρεια ακολουθούσε τον εθνικό ρυθμό ανάπτυξης του εμπορίου), τη **Διαρθρωτική** (επιπλέον μεταβολή λόγω της κλαδικής σύνθεσης, δηλαδή αν η Περιφέρεια εξειδικεύεται σε κλάδους που αναπτύσσονται ταχύτερα ή βραδύτερα από το σύνολο) και τη **Διαφορική** (το υπόλοιπο που αποδίδεται σε τοπικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα ή μειονεκτήματα). Ισχύει πάντα η σχέση: **Παρατηρηθείσα Μεταβολή = Εθνική + Διαρθρωτική + Διαφορική**.

Αρνητική Διαφορική Συνιστώσα υποδηλώνει υστέρηση της Περιφέρειας έναντι του εθνικού μέσου όρου στους ίδιους κλάδους, η δε θετική αντικατοπτρίζει τοπικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα. Στην περίπτωση της Περιφέρειας, η Διαφορική Συνιστώσα είναι αρνητική και στο λιανικό και στο χονδρικό εμπόριο, −48,22 επιχειρήσεις στο λιανικό και −13,27 επιχειρήσεις στο χονδρικό (βλ. Παράγραφο 4.2.6 και 4.3.6 αντίστοιχα), αθροιστικά −61,49. Το εύρημα υποδηλώνει ότι ο εμπορικός κλάδος της Περιφέρειας αναπτύχθηκε με ρυθμό ελαφρώς χαμηλότερο του εθνικού, με την αύξηση των επιχειρήσεων να οφείλεται κυρίως στην εθνική δυναμική.

Σημείωση: Ο εθνικός ρυθμός που χρησιμοποιείται στην ανάλυση Shift-Share υπολογίζεται επί του εκκαθαρισμένου συνόλου ενεργών εγγραφών της βάσης δεδομένων (καθαρά δεδομένα), ώστε να εξασφαλίζεται η συμβατότητα με τα αντίστοιχα περιφερειακά μεγέθη και να ισχύει η ταυτότητα σύμφωνα με την οποία το άθροισμα των Διαφορικών Συνιστωσών όλων των Περιφερειών ισούται με μηδέν σε εθνικό επίπεδο.

ΣΤ. RBDI

Ο **Δείκτης Περιφερειακής Επιχειρηματικής Δυναμικής (RBDI)** συντίθεται από **τέσσερις σταθμισμένες συνιστώσες**: τον Ρυθμό Ίδρυσης Εμπορικών Επιχειρήσεων (CBFR, βαρύτητα 35%), τον Δείκτη Διατήρησης (Retention Rate, βαρύτητα 20%), τον Συντελεστή Χωροθέτησης Εμπορίου (LQ, βαρύτητα 25%) και τον Δείκτη Εντροπίας Shannon της συνολικής οικονομίας (βαρύτητα 20%). Πριν από τη σταθμισμένη άθροιση εφαρμόζεται κανονικοποίηση με λογαριθμικό μετασχηματισμό και κλιμάκωση min-max στο διάστημα [0,1] ανά συνιστώσα, ώστε να εξασφαλίζεται η συγκρισιμότητα μεταξύ μεγεθών διαφορετικής κλίμακας.

Ο RBDI αποτυπώνει αποκλειστικά τη δυναμική του εμπορικού τομέα και δεν αποτελεί δείκτη γενικής αναπτυξιακής ικανότητας της Περιφέρειας. Η ερμηνεία του απαιτεί ανάγνωση των επιμέρους συνιστωσών: μια Περιφέρεια όπως η Ήπειρος, με υψηλό Δείκτη Εντροπίας **3,29** (4η/13) αλλά σχετικά χαμηλό Συντελεστή Χωροθέτησης **0,93** (10η/13), παρουσιάζει διαφορετικό ποιοτικό προφίλ από μια Περιφέρεια με κορυφαία εμπορική εξειδίκευση αλλά χαμηλή ποικιλομορφία, παρότι ενδέχεται να εμφανίζουν παρόμοιο

συνολικό δείκτη. Οι σταθμίσεις 35/20/25/20% αντανακλούν την ιεράρχηση της κινητικότητας των ιδρύσεων ως κυρίαρχης διάστασης, με την κλαδική ποικιλομορφία να ενεργεί ως σταθεροποιητικός παράγοντας.

Ζ. Επιφυλάξεις Ερμηνείας

Η Περιφέρεια Ηπείρου συνιστά **μονοκεντρική ηπειρωτική Περιφέρεια**, με κυρίαρχο αστικό κέντρο τον Δήμο Ιωαννιτών, έντονο ορεινό ανάγλυφο της οροσειράς της Πίνδου, παράκτιο μέτωπο στο Ιόνιο και χερσαία σύνορα προς την Αλβανία. Η ερμηνεία των δεικτών απαιτεί αναγνώριση πέντε βασικών μεθοδολογικών επιφυλάξεων.

Πρώτον, η έντονη συγκέντρωση της δραστηριότητας στον Δήμο Ιωαννιτών διαμορφώνει δείκτες ανισοκατανομής που αποτυπώνουν μονοκεντρική δομή. Το υψηλό ποσοστό Theil εντός των ΠΕ (86,4%) δείχνει ότι η κύρια πηγή ανισότητας εντοπίζεται μεταξύ της έδρας κάθε ΠΕ και των μικρότερων Δήμων της, και όχι μεταξύ των τεσσάρων ΠΕ. Η εικόνα αυτή δεν πρέπει να αναγιγνώσκεται ως εξισωτική δομή, αλλά ως αποτέλεσμα της κυριαρχίας ενός μόνο αστικού κέντρου.

Δεύτερον, η θέση της Περιφέρειας ως διαμετακομιστικού διαδρόμου, μέσω του λιμένα της Ηγουμενίτσας και της σύνδεσης με την Ιταλία, καθώς και τα χερσαία σύνορα προς την Αλβανία, ενδέχεται να επηρεάζουν ορισμένους δείκτες του εμπορικού τομέα με τρόπους που δεν αποτυπώνονται πλήρως από τα στοιχεία του ΓΕΜΗ, ιδίως ως προς εμπορευματικές ροές που διεξάγονται μέσω μη μητρωακών καναλιών.

Τρίτον, η εξαβάθμια τυπολογία Δήμων (Τύποι Α, Β, Γ, Δ, Ε και ΣΤ), όπως ορίζεται στο Κεφάλαιο 3 και αξιοποιείται στο Κεφάλαιο 5, αντικατοπτρίζει τη δομική ετερογένεια της Περιφέρειας: ο **Τύπος Α** περιλαμβάνει το Πρωτεύον Διοικητικό-Εμπορικό Κέντρο (Δήμος Ιωαννιτών), ο **Τύπος Β** τα Δευτερεύοντα Διοικητικά Κέντρα (Αρταίων, Πρέβεζας), ο **Τύπος Γ** τον Διαμετακομιστικό Κόμβο (Ηγουμενίτσας), ο **Τύπος Δ** τους Τουριστικούς Δήμους (Πάργας, Σουλίου), ο **Τύπος Ε** τους Αγροτικούς Δήμους (Ζίτσας, Ζηρού, Νικολάου Σκουφά, Φιλιατών) και ο **Τύπος ΣΤ** τους Ορεινούς και Μικρούς Δήμους. Η κατηγοριοποίηση αυτή ορίζει διαφορετικά όρια ερμηνευτικής επιφύλαξης για κάθε τύπο Δήμου.

Τέταρτον, εφαρμόζεται επιφύλαξη μικρής βάσης για Δήμους με περιορισμένο αριθμό εμπορικών επιχειρήσεων, ιδίως στις ορεινές περιοχές της Πίνδου. Σε τέτοιες περιπτώσεις, λίγες ιδρύσεις ή διαγραφές ενδέχεται να μεταβάλουν αισθητά τους ρυθμούς ανάπτυξης, καθιστώντας τους δείκτες υψηλής μεταβλητότητας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί ο Δήμος Μετσόβου (ρυθμός ανάπτυξης λιανικού εμπορίου +16,0%, με μόλις 58 επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου), του οποίου ο ρυθμός χρήζει διαχρονικής παρακολούθησης πριν αναχθεί σε δομικά συμπεράσματα.

Πέμπτον, σημαντικό μέρος της γεωργικής και κτηνοτροφικής παραγωγής διεξάγεται από φυσικά πρόσωπα μη εγγεγραμμένα στο ΓΕΜΗ, με αποτέλεσμα τη συστηματική υποεκτίμηση του αγροτικού αποτυπώματος στους δείκτες του εμπορικού μητρώου. Το φαινόμενο είναι ιδιαίτερα έντονο στους αγροτικούς Δήμους με υψηλό Συντελεστή Χωροθέτησης Γεωργίας (Φιλιατών 8,67, Νικολάου Σκουφά 6,82, Ζηρού 5,37), όπου η

καταγεγραμμένη επιχειρηματική πυκνότητα υποεκτιμά την πραγματική οικονομική δραστηριότητα.

Ειδικότερα, οι ορεινοί Δήμοι **Μετσόβου, Δωδώνης, Κόνιτσας, Ζαγορίου, Πωγωνίου, Κεντρικών Τζουμέρκων, Βορείων Τζουμέρκων και Γεωργίου Καραϊσκάκη** εντάσσονται στους Ορεινούς και Μικρούς Δήμους (Τύπος ΣΤ), με περιορισμένη απόλυτη επιχειρηματική βάση, γεγονός που καθιστά τους σχετικούς δείκτες ευμετάβλητους και απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή στην ερμηνεία τους. Τέλος, υπενθυμίζεται ότι τα στοιχεία του ΓΕΜΗ δεν αποτυπώνουν πλήρως τη δραστηριότητα των φυσικών προσώπων που δεν είναι εγγεγραμμένα στο εμπορικό μητρώο, κατηγορία ιδιαίτερης συνάφειας σε μια Περιφέρεια με έντονο πρωτογενή τομέα και διαφοροποιημένη παραγωγική βάση.